

**Uždaroji akcinė bendrovė
<< G J M a g m a >>**

**Balošos durpių telkinio praplėtimo
planuojamos ūkinės veiklos
poveikio aplinkai vertinimo
A T A S K A I T A**

I T O M A S – T E K S T I N Ė D A L I S

PŪV organizatorius (užsakovas):

UAB „Baloša“

PAV dokumentų rengėjas:

UAB „GJ Magma“

II versija (2026-09-10)

(PAV ataskaita pateikta subjektų derinimui ir atsakingos institucijos tvirtinimui)

Vilnius 2026

PAV dokumentų rengėjas
UAB <<GJ Magma>>

**Balošos durpių telkinio praplėtimo
planuojamos ūkinės veiklos
poveikio aplinkai vertinimo
A T A S K A I T A**

Planuojama ūkinė veikla nepriskiriama viršesniai viešajam interesui ir nelaikoma svarbia viešajam saugumui

Planuojamos ūkinės veiklos vieta

Švenčionių r. sav., Magūnų sen., Dalininkų k. 1A
Žemės skl. kadastrinis Nr. 8654/0003:2

PŪV proceso organizatorius (užsakovas) – UAB „Baloša“, Magūnų g. 47, Kločiūnų k., Pabradės sen., LT-18185, Švenčionių r., įmonės kodas 178680577, tel. +370-387-42170, +370-611-34931, el. paštas – barbara.kurnickaja@balosa.lt, int. svetainė www.balosa.lt.

UAB „Baloša“

Vilnius 2026, liepos mėn.

PAV ataskaitos rengėjas – UAB <<GJ Magma>>, Vaidevučio g. 18, LT-08402, Vilnius, Lietuva, įmonės kodas 121428749, leidimo tirti žemės gelmes Nr. 82, tel. +370-5-2318178, el. paštas – gjmagma@gmail.com, int. svetainė www.gjmagma.lt.

PAV ataskaita rengiama pagal su PŪV organizatoriumi UAB „Baloša“ pasirašytą darbų sutartį (1 tekstinis priedas).

UAB „GJ Magma“ vadovas
Jaunius Juozapavičius

UAB „GJ Magma“

PAV ataskaitos rengėjai:

UAB <<GJ Magma>> mokslinis vadovas,
g.m.dr. geologas G. Juozapavičius,
tel. +370-5-2318178, +370-698-12750,
Tekstiniai priedai

A handwritten signature in blue ink, likely belonging to G. Juozapavičius, is written over the text.

UAB <<GJ Magma>> inžinierius-ekologas,
Mag. E. Grencius,
tel., +370-600-86538
Įvadas, 1 – 5 skyriai, literatūros sąrašas,

A handwritten signature in blue ink, likely belonging to E. Grencius, is written over the text.

UAB <<GJ Magma>> geologas,
Mag. M. Norkūnas,
tel., +370-5-2318178
2 – 3 grafiniai priedai

A handwritten signature in blue ink, likely belonging to M. Norkūnas, is written over the text.

Biologas Ž. Sinkevičius,
tel., +370-614-67292
Balošos durpių telkinio praplėtimo
planuojamos ūkinės veiklos poveikio
aplinkai vertinimo biologinės įvairovės
vertinimo ataskaita

A handwritten signature in blue ink, likely belonging to Ž. Sinkevičius, is written over the text.

Naudojamos santrumpos:

AAA – Aplinkos apsaugos agentūra
AM – Aplinkos ministerija
BAST – Buveinių apsaugai svarbi teritorija
EB – Europos Bendrija
ES – Europos Sąjunga
KMB – Kertinės miško buveinės
LGT – Lietuvos geologijos tarnyba
LR – Lietuvos Respublika
LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė
PAST – Paukščių apsaugai svarbi teritorija
PAV – Poveikio aplinkai vertinimas
PŪV – Planuojama ūkinė veikla
PVSV – Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas
SAZ – Sanitarinė apsaugos zona
SRIS – Saugomų rūšių informacinė sistema
SŽNS – Specialiosios žemės naudojimo sąlygos
UAB – Uždaroji akcinė bendrovė
VAZ – Vandenvietės apsaugos zona

T U R I N Y S**I T O M A S**

Į V A D A S	7
1. INFORMACIJA APIE PLANUOJAMĄ ŪKINĘ VEIKLĄ	11
1.1. Planuojamos ūkinės veiklos vieta	11
1.2. Planuojamos ūkinės veiklos fizinės ir techninės charakteristikos	26
1.2.1. Planuojamos ūkinės veiklos etapų aprašymas	26
1.2.2. Planuojamos ūkinės veiklos fizinės charakteristikos	26
1.2.3. Duomenys apie planuojamos ūkinės veiklos produkciją (paslaugas) ir didžiausią (projektinį) pajėgumą	27
1.2.6. Duomenys apie tirpiklių turinčias chemines medžiagas ir preparatus (mišinius)	28
1.2.7. Duomenys apie planuojamąje ūkinėje veikloje numatomas naudoti radioaktyvias medžiagas	28
1.2.8. Duomenys apie atliekas	29
1.2.9. Informacija apie technologinius procesus	29
2. PLANUOJAMOS ŪKINĖS VEIKLOS NUMATOMAS REIKŠMINGAS POVEIKIS, NUMATOMO REIKŠMINGO NEIGIAMO POVEIKIO APLINKAI IŠVENGIMO, SUMAŽINIMO IR KOMPENSAVIMO PRIEMONĖS	33
2.1. Vanduo	33
2.1.1. Esamos būklės aprašymas	33
2.1.2. Planuojamos ūkinės veiklos galima vandens sutelktoji ir pasklidoji tarša	35
2.1.3. Numatomas reikšmingas poveikis	35
2.1.4. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės	41
2.2. Aplinkos oras	41
2.2.1. Esamos būklės aprašymas	41
2.2.2. Į aplinkos orą išmetami teršalai	42
2.2.3. Numatomas reikšmingas poveikis aplinkos orui	43
2.2.4. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės	45
2.3. Klimatas	46
2.3.1. Esamos būklės aprašymas	46
2.3.2. Numatomas reikšmingas poveikis	46
2.3.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės	46
2.4. Žemė (jos paviršius ir gelmės), dirvožemis	46
2.4.1. Esamos būklės aprašymas	46
2.4.2. Numatomas reikšmingas poveikis	47
2.4.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės	50
2.5. Kraštovaizdis ir biologinė įvairovė	50
2.5.1. Esamos būklės aprašymas	50
2.5.2. Numatomas reikšmingas poveikis	59
2.5.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės	61
2.6. Materialinės vertybės	62
2.6.1. Esamos būklės aprašymas	62
2.6.2. Numatomas reikšmingas poveikis	63

<i>Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita</i>	6
2.6.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės	63
2.7. Nekilnojamosios kultūros vertybės	63
2.7.1. Esamos būklės aprašymas	63
2.7.2. Numatomas reikšmingas poveikis	64
2.7.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės	64
2.8. Visuomenės sveikata	64
2.8.1. Esamos būklės aprašymas	66
2.8.2. Numatomas reikšmingas poveikis	67
2.8.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės	78
2.9. Rizikos analizė ir jos vertinimas	78
2.9.1. Esamos būklės aprašymas	78
2.9.2. Numatomas reikšmingas poveikis	84
2.9.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės	86
2.10. Alternatyvų analizė ir jų vertinimas	88
2.11. Stebėsena (monitoringas)	90
3. TARPVALSTYBINIS POVEIKIS	91
4. PROGNOZAVIMO METODŲ, ĮRODYMŲ, TAIKYTŲ NUSTATANT IR VERTINANT REIKŠMINGĄ POVEIKĮ APLINKAI, ĮSKAITANT PROBLEMAS APRAŠYMAS	92
5. POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO NETECHNINIO POBŪDŽIO SANTRAUKA	93
LITERATŪROS SĄRAŠAS	98

PAV ataskaita yra sudaryta iš 4 pagrindinių tomų ir 1 atskirai parengto priedo (biologinės įvairovės vertinimo ataskaitos):

I Tomas – Tekstinė dalis

II Tomas – Tekstiniai priedai

III Tomas – Visuomenės informavimo ir derinimo priedai

IV - Grafiniai priedai

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo biologinės įvairovės vertinimo ataskaita

Rengiant PAV ataskaitą atskirai buvo parengta Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo biologinės įvairovės vertinimo ataskaita, kuri pridedama atskirai. Pagrindinė biologinės įvairovės ataskaitos medžiaga yra perkelta į PAV ataskaitos turinį, 2.5 skyrių.

Į V A D A S

Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas – išteklių gavybos praplėtimas į nenaudojamus Balošos durpių telkinio pakraščius (1.1 – 1.2 pav.). PŪV teritoriją sudaro 4 plotai (apie I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha) išsidėstę pačiuose telkinio pakraščiuose, kurie bendrai apima **apie 109,9 ha plotą**. Išteklių gavybą planuojama praplėsti į nenaudojamus kasybos sklypo pakraščius, nuo šiuo metu eksploatuojamų durpyno gavybos laukų. Durpių išteklių gavyba ir toliau būtų vykdoma tik PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM 2024-05-09 išduotu leidimu Nr. KN-24-9 suteikto kasybos sklypo kontūre (2 tekstinis priedas). PAV procedūros rengiamos, kadangi planuojamuose naudoti telkinio plotuose ankstesniais metais nebuvo vykdoma durpių gavyba, o didžioji PŪV teritorijos dalis patenka į miško žemę, kurią planuojama keisti kitomis naudmenomis.

Balošos durpių telkinys detalčiai išžvalgytas dar 1955 m (2 tekstinis priedas). Pats durpynas pradėtas eksploatuoti prieš 5 dešimtmečius, tačiau gavybos laukai buvo įrengti tik centrinėje telkinio dalyje (1.1 – 1.2 pav.). Šiuo metu, siekiant kuo pilniau išeksploatuoti likusius telkinio išteklius, durpių gavybą numatoma vykdyti ir telkinio pakraščiuose, juos prijungiant prie esamų gavybos laukų ar suformuojant naujus laukus. Įsisavinat telkinio pakraščius toliau būtų naudojamosi ankstesniais metais sukurta durpių gavybos (sausinimo, priešgaisrine, transportavimo ir kt.) ir žaliavos perdirbimo infrastruktūra įrengta už telkinio ribos, esančioje gamybinėje aikštelėje. Tai leis PŪV organizatoriui racionaliai išeksploatuoti telkinyje esančius, likusius, nenaudojamus durpių išteklius, paliekant mažiau nuostolių pakraštiniuose plotuose. Pats svarbiausias išteklių gamtosauginis naudojimo principas yra būtent racionalus jų naudojimas bei maksimalus galimas iškasimas iš telkinio, patiriant kuo mažiau nuostolių.

Pagal LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą¹ planuojama veikla atitinka 2 priedo, 2.1 „durpių gavyba (kai kasybos sklypas – mažiau kaip 150 ha, bet daugiau kaip 0,5 ha)“ ir 15.3 punktus „nustatyti ribiniai dydžiai, – kai toks pakeitimas ar išplėtimas atitinka šiame sąraše nustatytus žemutinius ribinius dydžius ar yra didesnis už juos“, kadangi durpių gavybą numato toliau vykdyti tas pats ūkio subjektas, kuriam suteiktas leidimas Balošos durpių telkinio išteklių naudojimui (2 tekstinis priedas). PŪV veikla taip pat atitinka LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 2 priedo, 1.7.2 punktą „miškas iškertamas kaimo vietovėse 1 ha ir didesniame žemės plote ...“, kadangi didžioji PŪV teritorijos dalis patenka į miško žemę.

Atsižvelgus į vietos situaciją, PŪV teritorijai patenkant į miško žemę, artimoje aplinkoje esant saugomai teritorijai, SRIS fiksuotoms saugomoms rūšims ir kt., nuspręsta atlikti išsamų

¹ LR Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas 1996 m. rugpjūčio 15 d. Nr. I-1495.

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 8
PŪV poveikio aplinkai vertinimą, o ne rengti informacijos atrankai dėl PAV privalomumo dokumentą. PAV ataskaita parengta pagal LR Aplinkos ministro patvirtintą tvarkos aprašą².

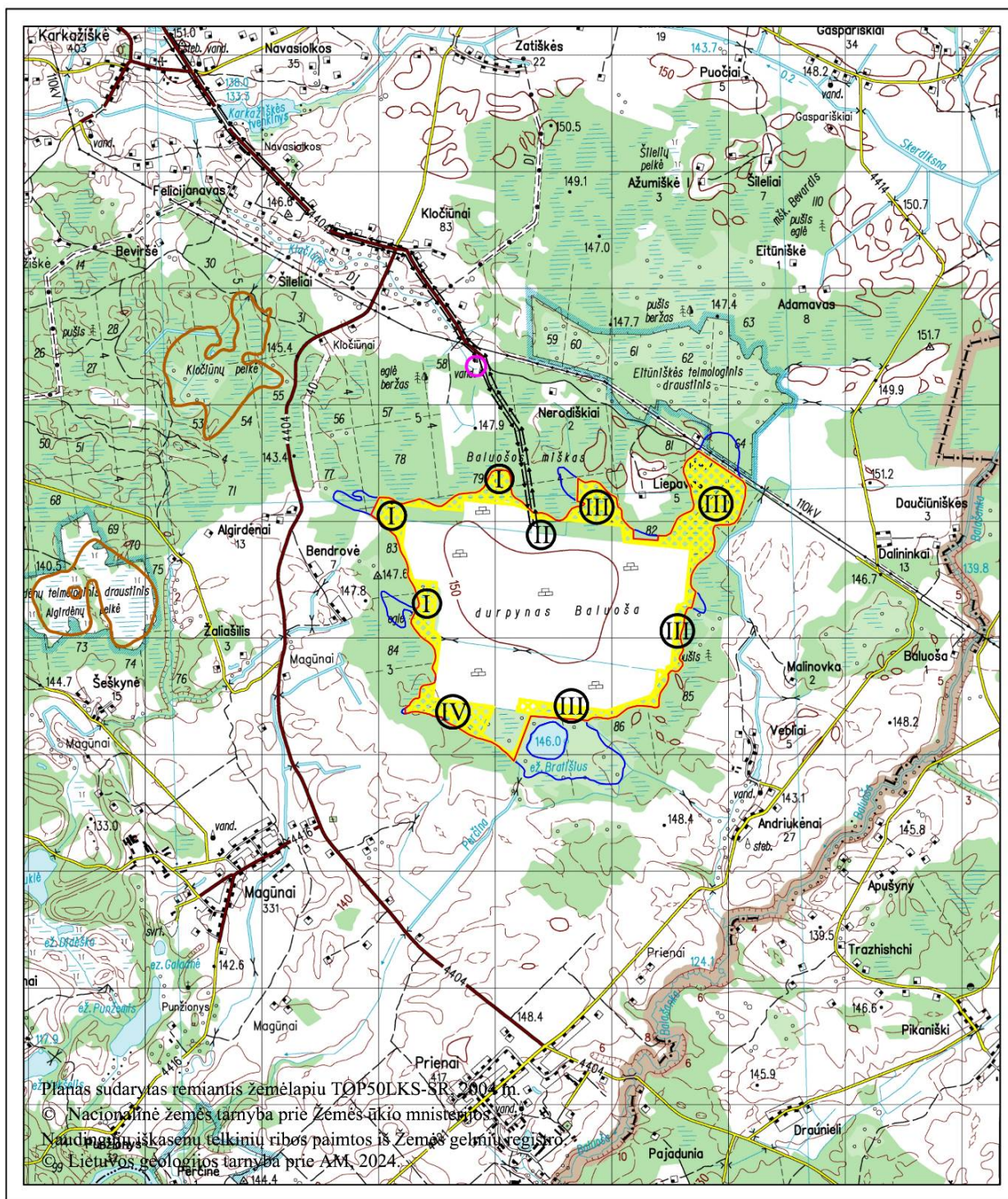
Pagal ekonominės veiklos klasifikatorių planuojama veikla priskiriama kasybai ir karjerų eksploatavimui. Durpių gavybai priskirtas kodas yra B – 08.92³.

Po PAV proceso, priėmus teigiamą sprendimą dėl PŪV teritorijoje (kasybos sklype) esančių likusių durpių išteklių naudojimo, bus rengiamas telkinio naudojimo planas apimantis planuojamus naudoti telkinio pakraščius ir šiuo metu eksploatuojamo durpyno teritoriją. Šiame specialiajame teritorijų planavimo dokumente, bus suprojektuota išteklių kasyba visame telkinyje, sudaryti įsisavinimo kalendoriniai planai, numatyti iškasto karjero rekultivavimo sprendiniai ir kt. Tik patvirtinus telkinio naudojimo planą galės būti vykdoma išteklių gavyba planuojamuose įsisavinti telkinio pakraščiuose.

Apie parengtą PAV ataskaitą ir viešą jos svarstymą visuomenė buvo informuota pagal LR Aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. D1-885 patvirtintame tvarkos apraše nustatytą tvarką. Prieš PAV ataskaitos pristatymą buvo paskirtas susirinkimo pirmininkas ir sekretorius. Iki viešo PAV ataskaitos pristatymo visuomenei su ataskaita buvo suteikta galimybė susipažinti Magūnų (palikta 2026-07-30) seniūnijos patalpose, ir PAV dokumentų rengėjo būstinėje (PAV ataskaitos III tomas – Visuomenės informavimo ir derinimo priedai, visuomenės informavimo ir dalyvavimo PAV procese dokumentai). Apie parengtą PAV ataskaitą bei galimybe su ja susipažinti visuomenė buvo informuota teisės aktų nustatyta tvarka pakabinant skelbimus Magūnų seniūnijos (2026-07-31) ir Švenčionių rajono (2026-07-30) savivaldybės administracijos skelbimų lentose. Skelbimas apie planuojamą veiklą ir viešą PAV ataskaitos pristatymą buvo išspausdintas 2026-08-07 Švenčionių rajono laikraštyje „Žeimenos krantai“. Apie viešinamą PAV procedūrą skelbimai taip pat buvo patalpinti PAV dokumentų rengėjo (2026-07-30), Švenčionių rajono savivaldybės administracijos (2026-07-31) ir Aplinkos apsaugos agentūros (2026-07-31) internetiniuose tinklapiuose. Susipažinimui su PAV ataskaita buvo suteikta daugiau nei 20 d.d. ***Iki viešo pristatymo ir viešo jos apsvaistymo metu dėl PAV ataskaitos iš visuomenės nebuvo gauta jokių pasiūlymų, skundų ar pastabų.***

² LR Aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. D1-885 „Dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

³ Statistikos departamento prie LR Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. DĮ-226 „Dėl ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“.

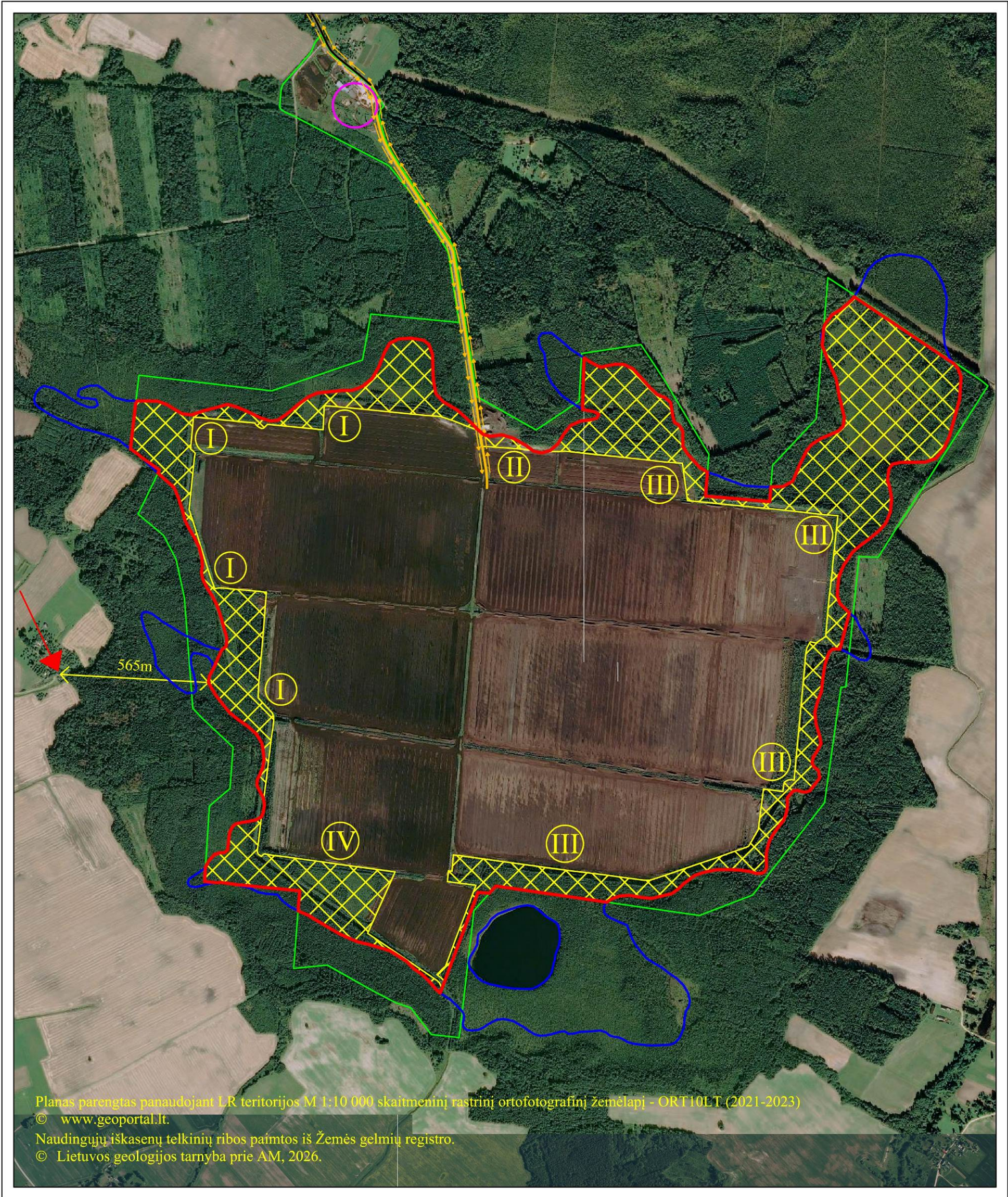

1.1 pav. Balošos durpių telkinio apžvalginis planas

M 1:50 000

Sutartiniai ženklai

- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai (I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detaliam išvalyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas
- Parengtiniu detalumu išvalyti durpių ištekliai
- Gamybinė aikštelė
- Produkcijos išvežimo kelias

1.2 pav. Balošos durpių telkinio situacinis ortofotografinis planas
M 1:15 000
Sutartiniai ženklai

	Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai
(I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)		Artimiausia sodyba
	Detaliai išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai		Gamybinė aikštelė
	PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas		Išvežimo kelias iš karjero
	Žemės sklypo suformuoto naudingųjų iškasenų gavybai riba		

1. INFORMACIJA APIE PLANUOJAMĄ ŪKINĘ VEIKLĄ

1.1. Planuojamos ūkinės veiklos vieta

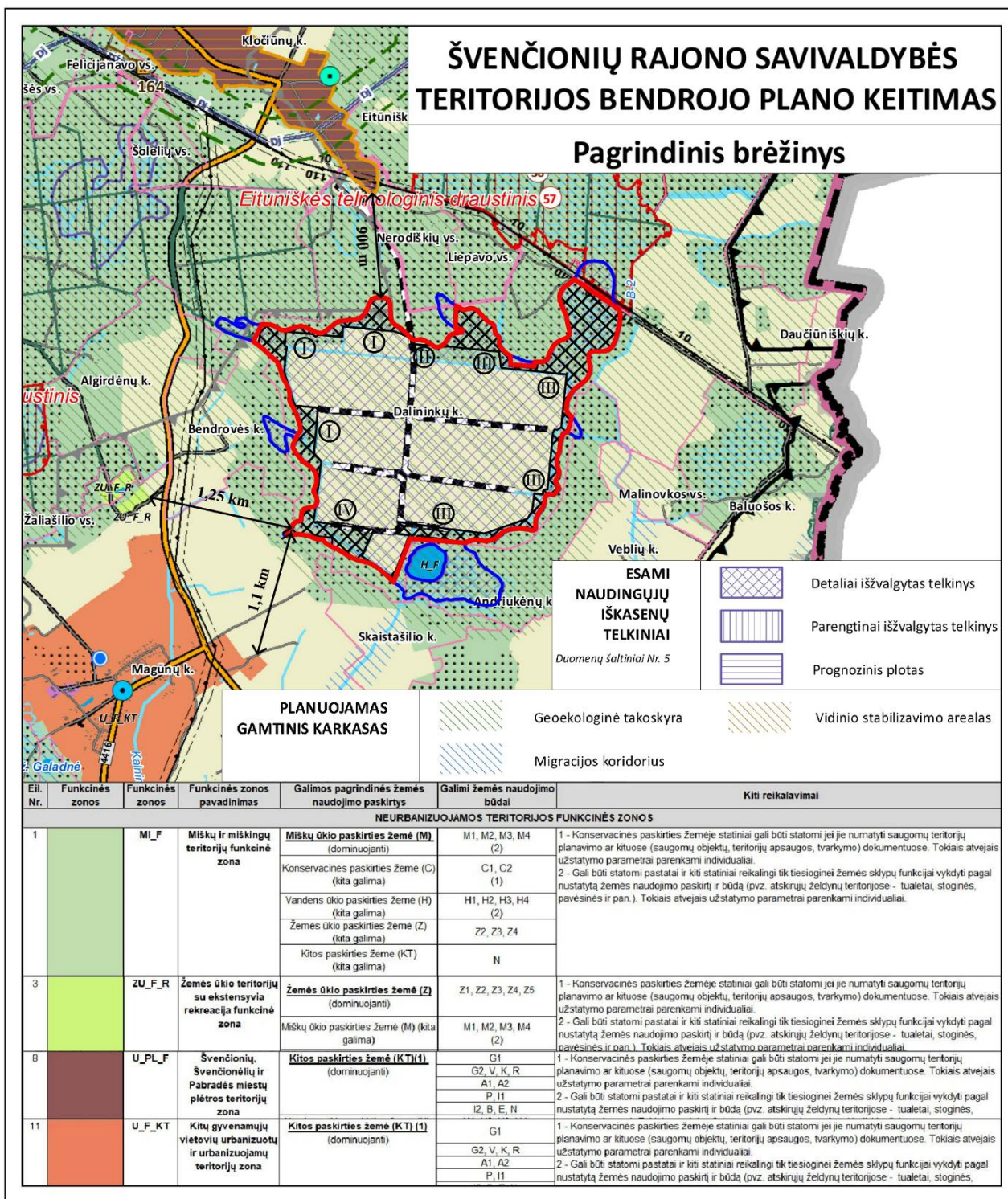
PŪV teritorija yra išsidėsčiusi pietrytinėje Lietuvos Respublikos dalyje, Švenčionių rajono savivaldybės pietvakarinėje dalyje, už 1,9 km nuo Baltarusijos sienos, nuo Švenčionių rajono savivaldybės administracijos pastato nutolusi 31,8 km į pietvakarius, Magūnų seniūnijoje, Dalininkų kaime 1A (1.1 pav.). PŪV teritorijos centro koordinatės LKS-94 yra 6087313 m (X) ir 615482 m (Y).

Planuojami įsisavinti telkinio pakraščiai kaip ir šiuo metu eksploatuojamas durpynas patenka į kitos paskirties (*naudojimo būdas – naudingųjų iškasenų teritorijos*) žemės sklypą (kadastro Nr. 8654/0003:2) priklausančią Lietuvos Respublikai, kuris išnuomotas PŪV organizatoriui (3 – 4 tekstiniai priedai). Išteklių gavybą numatoma vykdyti tik žemės sklypo dalyse patenkančiose į PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM 2024-05-09 išduotu leidimu Nr. KN-24-9 suteiktą kasybos sklypą (2 tekstinis priedas).

PŪV teritorija yra išsidėsčiusi neurbanizuotoje, kaimiškoje, mišku apsuptoje vietovėje. Artimiausias gyvenamasis namas (adresu Švenčionių r. sav., Magūnų sen., Bendrovės k. 2) nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto yra nutolęs 565 m į vakarus, už 530 m pločio miško masyvo (1.2 pav.). Kitos gyvenamosios sodybos yra nutolusios dar didesniais atstumais. Daugiau PŪV teritorijos artimoje aplinkoje nėra gyvenamųjų sodybų ar planuojamųjų gyvenamųjų teritorijų (gyvenamosios paskirties žemės sklypų, ūkininko sodybų užstatymo zonų ir kt.). Informacija apie esamas ir planuojamas gyvenamąsias teritorijas pateikiama pagal tinklapių www.planuojustatau.lt, www.regia.lt ir VĮ „Registrų centras“ duomenis. Artimiausios Švenčionių rajono bendrajame plane numatytos urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos yra išsidėsčiusios palei Pabradės miestą už 900 m į šiaurę nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto ir palei Magūnų kaimą už 1,1 km į pietvakarius nuo PŪV teritorijos IV ploto (1.3 pav.).

PŪV teritorijoje ir jos artimoje aplinkoje nėra išsidėsčiusių visuomeninės paskirties objektų, rekreacinių teritorijų, lankytinų objektų ir kt. Pagal Švenčionių rajono BP pagrindinį brėžinį artimiausia žemės ūkio teritorija su ekstensyvia rekreacine funkcinė zona nuo artimiausio PŪV teritoriją sudarančio IV ploto yra nutolusi už 1,25 km į vakarus (1.3 pav.).

Išteklių gavybą planuojama praplėsti į nenaudojamus kasybos sklypo pakraščius, nuo šiuo metu eksploatuojamų durpyno gavybos laukų. Durpių išteklių gavyba ir toliau būtų vykdoma tik PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM 2024-05-09 išduotu leidimu Nr. KN-24-9 suteikto kasybos sklypo kontūre (2 tekstinis priedas). PŪV teritoriją sudaro 4 plotai (apie I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha) išsidėstę pačiuose telkinio pakraščiuose, kurie bendrai apima apie 109,9 ha plotą.

1.3 pav. Ištrauka iš Švenčionių rajono teritorijos žemės naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentų brėžinio

M 1:50 000

SUTARTINIAI ŽENKLAI

Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai
(I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)

Detaliai išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai

PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

Balošos durpių telkinys detalčiai išžvalgytas dar 1955 m (2 tekstinis priedas). Pats durpynas pradėtas eksploatuoti prieš 5 dešimtmečius, tačiau gavybos laukai buvo įrengti tik centrinėje, šiuo metu išteklių gavybai naudojamose telkinio dalyje (1.1 – 1.2 pav.). Siekiant kuo pilniau išeksplatuoti likusius telkinio išteklius, durpių gavybą numatoma vykdyti ir telkinio pakraščiuose, juos prijungiant prie esamų gavybos laukų ar suformuojant naujus laukus. Įsisavinat telkinio pakraščius ir toliau būtų naudojamosi ankstesniais metais sukurta durpių gavybos (sausinimo, priešgaisrine, transportavimo ir kt.) ir žaliavos perdirbimo infrastruktūra įrengta už telkinio ribos, esančioje gamybinėje aikštelėje. Tai leis PŪV organizatoriui racionaliai išeksplatuoti telkinyje esančius, nenaudojamus durpių išteklius, paliekant mažiau nuostolių pakraštiniuose plotuose. Pats svarbiausias išteklių gamtosauginis naudojimo principas yra racionalus jų naudojimas bei maksimalus galimas iškasimas iš telkinio, patiriant mažiau nuostolių.

Naudingųjų išteklių gavyba yra viena iš ūkinės veiklos rūšių, kuri glaudžiai susijusi su konkrečia teritorija. Tai pažymėta ir LR Aplinkos ministerijos išleistame Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo vadove⁴, kalbant apie vietos alternatyvas – „Tačiau kai kurios planuojamos ūkinės veiklos rūšys (*gamtinių išteklių gavyba*, miškininkystė, esamų objektų rekonstrukcija ir kt.) yra glaudžiai susijusios su tam tikra vieta.“ Šį faktą puikiai iliustruoja Balošos durpyne daugiau nei 5 dešimtmečius vykdoma išteklių gavyba. PŪV organizatorius siekdamas išeksplatuoti likusius išteklius esančius suteiktame kasybos sklype numato vykdyti gavybos plėtrą į nenaudojamus telkinio pakraščius.

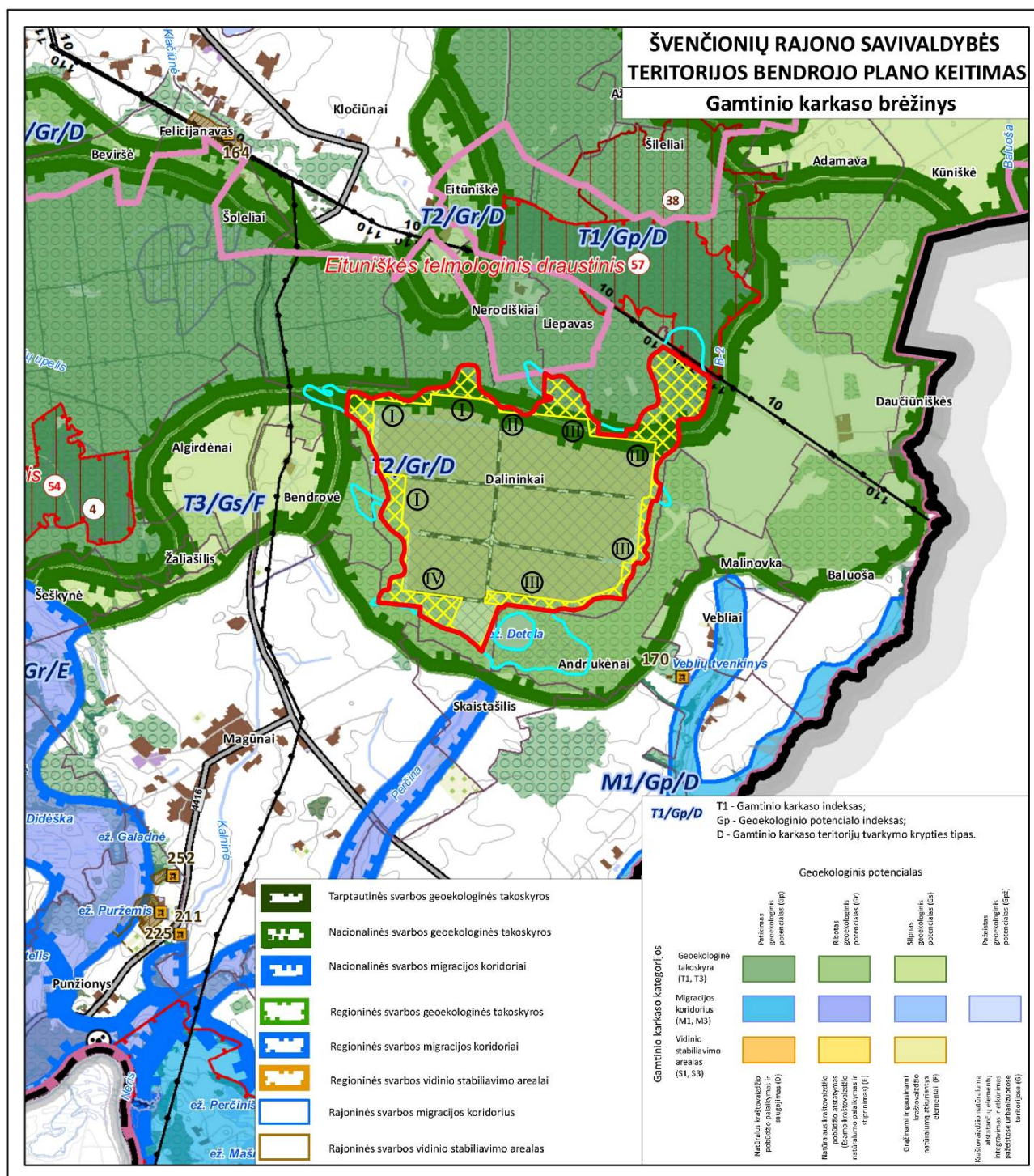
Kiekvienas naudingosios iškasenos telkinys yra unikalus gamtos objektas, susiformavęs tik esant itin palankioms geologinėms sąlygoms ir jo paprasčiausiai nėra kitoje vietoje. Todėl vietos pasirinkimas naudingosioms iškasenoms kasti nepriklauso nuo subjekto norų ar planų. Paties naudingųjų iškasenų telkinio naudojimą labiausiai sąlygoja jo geologinė sąranga ir ekonominė padėtis.

Švenčionių rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (BP) visas 516,6 ha detalčiai išžvalgytas Balošos durpių telkinys atspindėtas kaip esamas detalčiai išžvalgytas telkinys (1.3 pav.). Šiuo metu telkinyje vykdoma ir planuojama veikla yra numatyta rajono bendrojo plano sprendiniuose, o teritorijai numatytas N (Naudingųjų iškasenų teritorijos) žemės naudojimo būdas.

PŪV teritorija kaip ir visas šiuo metu eksploatuojamas durpių karjeras patenka į rajono gamtinio karkaso teritoriją – geoekologinės takoskyros (1.4 pav.). Pagal Gamtinio karkaso nuostatus nedraudžiama įrengti karjerus šiose teritorijose⁵. Plačiau apie telkinio teritorijoje ir jo apylinkėse esantį kraštovaizdį, gamtinį karkasą, numatomas poveikio sumažinimo priemonės aprašoma 2.5 PAV ataskaitos skyriuje.

⁴ LR Aplinkos ministerija. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo vadovas. Vilnius, 2009. 21-22 p.

⁵ LR Aplinkos ministro 2007 m. vasario 14 d. įsakymas Nr. D1-96 „Dėl gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“.

**1.4 pav. Ištrauka iš Švenčionių rajono savivaldybės teritorijos
gamtinio karkaso brėžinio**
M 1:50 000

SUTARTINIAI ŽENKLAI

- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai (I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detaliai išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

PŪV teritorija kaip ir šiuo metu eksploatuojamas durpynas patenka į kitos paskirties (naudojimo būdas – naudingųjų iškasenų teritorijos) žemės sklypą (kadastro Nr. 8654/0003:2), kuriam taikomos įstatymu⁶ nustatytos Specialiosios žemės naudojimo sąlygos: elektros tinklų apsaugos zonos (III skyrius, ketvirtasis skirsnis), vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros apsaugos zonos (III skyrius, dešimtas skirsnis), elektroninių ryšių tinklų elektroninių ryšių infrastruktūros apsaugos zonos (III skyrius, vienuoliktasis skirsnis), žemės gelmių išteklių telkiniai (VI skyrius, tryliktasis skirsnis) ir miško žemė (VI skyrius, trečiasis skirsnis) (1.5, 1.6 pav., 4 tekstinis priedas).

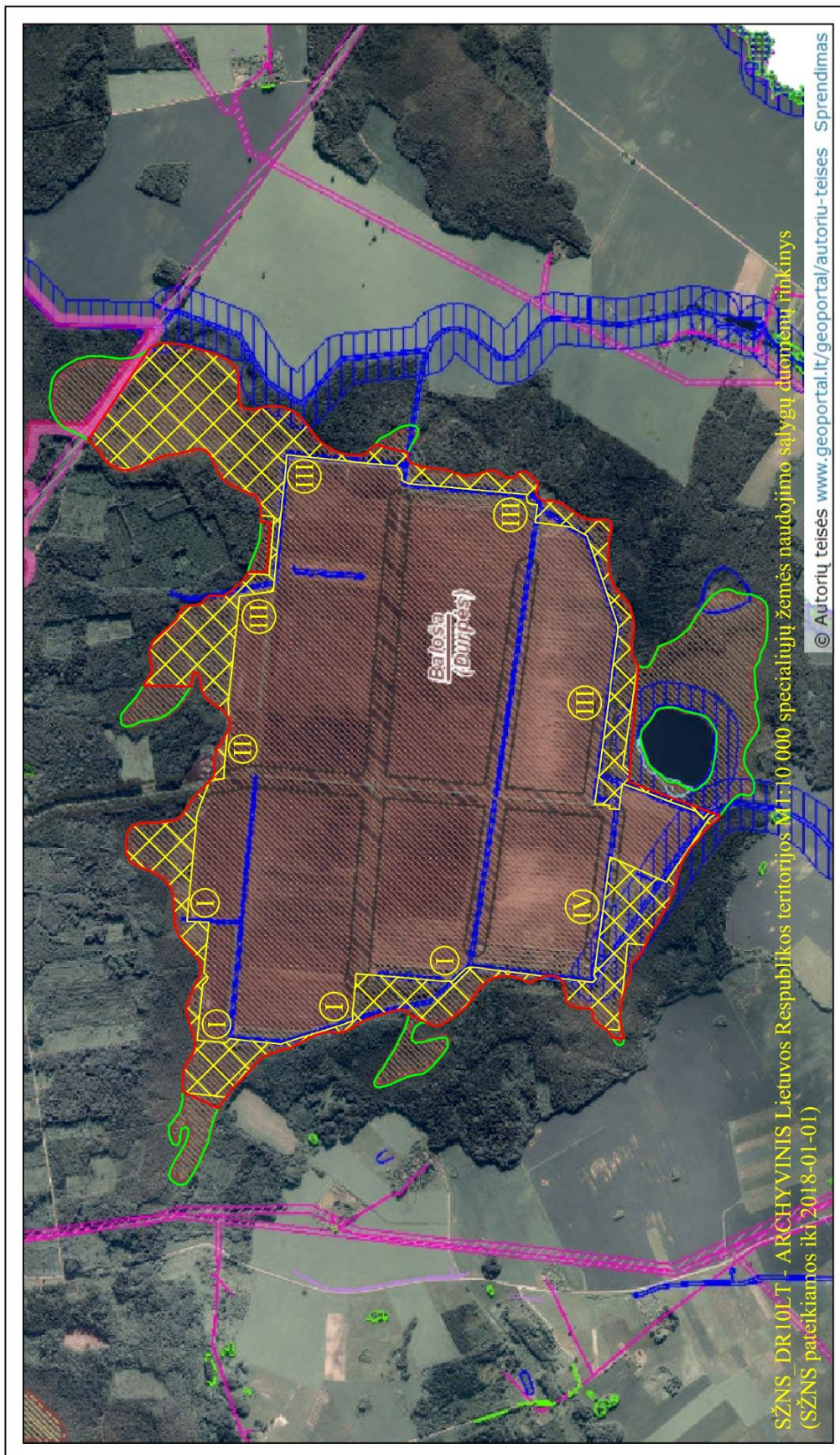
Vykdamas durpių išteklių gavybą PŪV teritorijoje nebus pažeistos SŽNS. Jokia išteklių gavyba nebus vykdoma elektros tinklų, vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros, elektroninių ryšių tinklų elektroninių ryšių infrastruktūros apsaugos zonose. Šie inžineriniai tinklai nutiesti iki gamybinės bazės ir nepatenka ir durpių telkinio teritoriją (1.6 pav.). Apribojimas žemės gelmių išteklių telkiniai yra skirtas **būtent naudingųjų išteklių gavybai**, siekiant apsaugoti žemės gelmes nuo jas bloginančių naudojimo sąlygų. Šiuo metu, dar 1955 m. detaliam išžvalgyto Balošos durpių telkinio teritorijoje kita veikla dėl Žemės gelmių įstatyme⁷ ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme⁵ numatytų apribojimų yra sunkiai įmanoma, nes draudžiama detaliam išžvalgytus telkinius užstatyti ar vykdyti veiksmus trukdančius žemės išteklius naudoti ateityje ir kt.

PŪV teritorijos didžioji dalis patenka į miško žemę (1.7 pav.). Miško žemė kitomis naudmenomis bus paverčiama vadovaujantis LR Miškų įstatymo⁸ II skyriaus, 11 straipsnio, 4 punkte numatyta išimtinė nuostata „*kai nėra galimybės šių iškasenų eksploatuoti ne miško žemėje savivaldybės teritorijoje arba kai baigiamas eksploatuoti pradėtas naudoti telkinys ar jo dalis, dėl kurių yra išduotas leidimas naudoti naudingąsias iškasenas*“. Šiuo atveju, PŪV telkinyje atitinka **abi miškų įstatyme numatytas išimtinės nuostatas**. Lietuvos geologijos tarnyba prie AM 2024-09-06 d. raštu Nr. (7)-1-7-4069 dar rengiant PAV programą nurodė, kad Švenčionių rajono savivaldybės teritorijoje nėra kitų detaliam išžvalgytų durpių telkinių ar jų dalių, kuriuose būtų galima durpių išteklių gavyba (5 tekstinis priedas). Aplinkos apsaugos agentūra dar PAV programos rengimo metu išsamiai įvertino galimybes eksploatuoti durpių išteklius miško žemėje, o atsižvelgusi į pateiktą medžiagą ir faktinę situaciją ją patvirtino (PAV ataskaitos III tomas – Subjektų išvados pateiktos dėl PAV programos). Šiuo metu, eksploatuojamuose durpių gavybos laukuose, pagal paskutiniųjų 2023 m. atliktų markšeiderinių apmatavimų duomenimis sudarytą pramoninio durpių

⁶ LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas 2019 m. birželio 6 d. Nr. XIII-2166.

⁷ LR Žemės gelmių įstatymas 1995 m. liepos 5 d. Nr. I-1034.

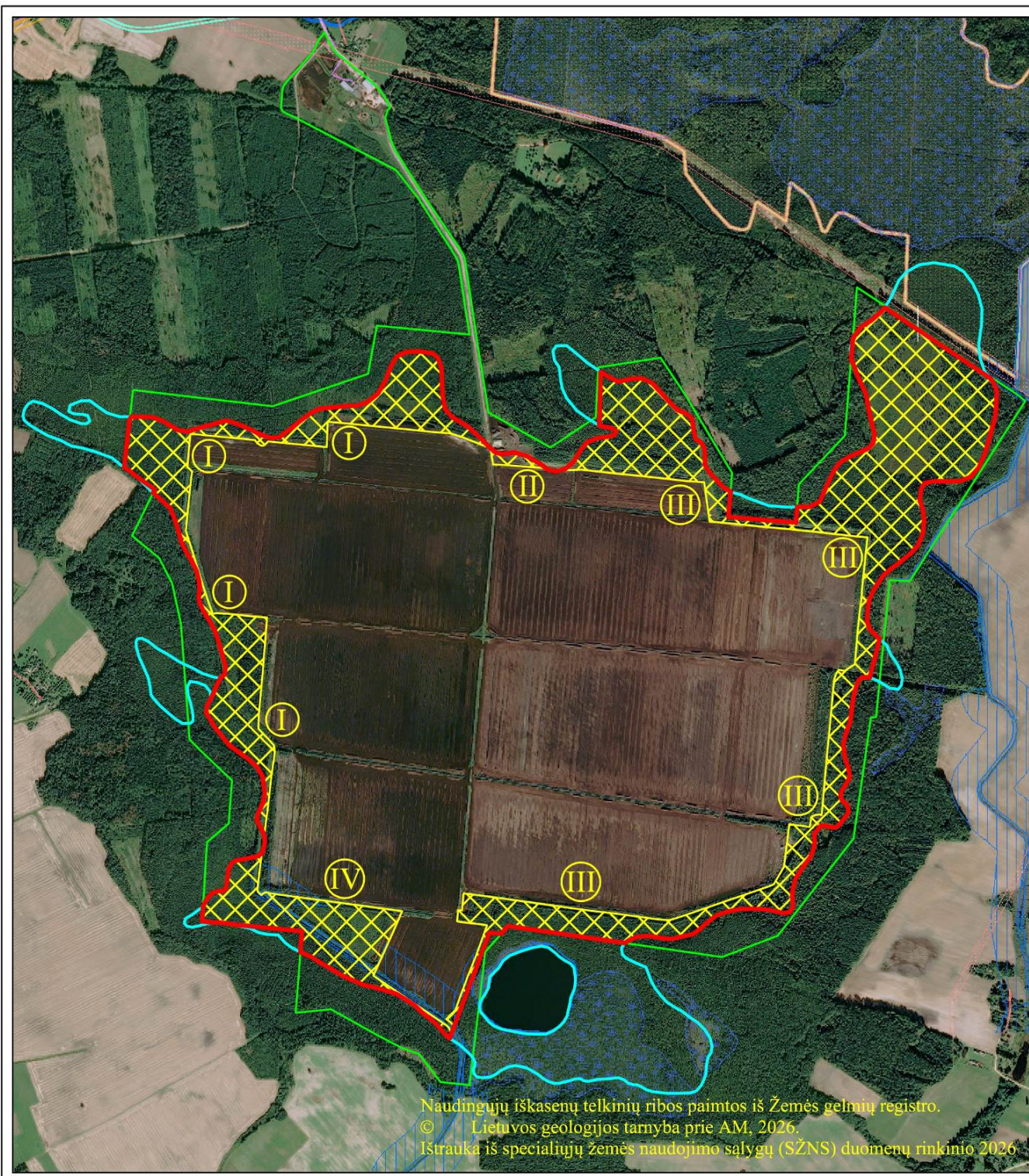
⁸ LR Miškų įstatymas 1994 m. lapkričio 22 d. Nr. I-671.

1.5 pav. Ištrauka iš LR teritorijos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų duomenų rinkinio
M 1:25 000

Sutartiniai ženklai

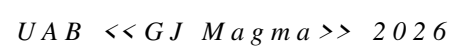
- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai (I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detalieji išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

**1.6 pav. Ištrauka iš LR teritorijos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų duomenų rinkinio
 M 1:20 000**

Sutartiniai ženklai

- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai
 (I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detaliai išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas
- Žemės sklypo suformuoto naudingųjų iškasenų gavybai riba

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 19

klodo storių planą, ištekliai baigiasi (yra likę mažiau nei 0,5 m) apie 130 ha plote (1 grafinis priedas). Realiai šis plotas yra dar didesnis, kadangi paskutinius 2 metus taip pat buvo vykdoma durpių gavyba. Tai yra daugiau nei 1/3 iš šiuo metu įrengtų gavybos laukų (337 ha) beveik nebėra likusių durpių išteklį. *Šiuo metu eksploatuojamuose durpių gavybos laukuose beveik nėra likusių mažo skaidos laipsnio šviesių, aukštapelkinio klodo durpių (1.1 lentelė).*

Iškasamo durpių kiekio kasybos sklype apskaičiavimas

Mato vnt.	Pramoninis kiekis		Pramoniniai nuostoliai		Kelmīgumas, %	Iškasami kiekiai	
	Viso	Šviesių	Viso	Šviesių		Viso	Šviesių
tūkst. m ³	5602	799	1565	315	1.4	3980	477
% tūrio	100	100	27.9	39.4		71.1	59.7

Didesnio storio 1.1 lentelė šviesių durpių klodo likučiai išplitę tik palei surenkamuosius griovius ir ties siaurojo geležinkelio trasa (2 grafinis priedas). Šiuose šviesių durpių išplitimo plotuose ne visur galima saugiai frezuoti ir rinkti išdžiūvusias durpes. Būtina palikti bent 10 m pločio nejudinamą paviršių palei geležinkelio sankasą, kad pasikarus neatsirastų sankasos deformacijų ar griūtis dėl nestabilaus durpių klodo paaukštėjusioje sankasoje, nes bėgiai pakloti tiesiai ant durpių sluoksnio. Be to, durpių rinkimo mašinos negali privažiuoti iki pat surenkamųjų griovių briaunų. Todėl faktiškai šviesių durpių surinkimas bus iš mažesnio ploto nei apskaičiuotas jų paplitimas (1.2 lentelė). Teorinis galimas iškasti durpių kiekis paskaičiuotas 1.2 lentelėje liudija, kad jau artimiausiu metu įmonė nebeturės šviesių durpių išteklį pilnam darbo sezonui.

1.2 lentelė

Balošos telkinyje šviesių durpių likučio, apskaičiuoto 2022-12-22 d., įsisavinio tempai

Rodikliai	Mato vnt.	Rezultatas
Šviesių durpių išplitimo plotas	ha	108.2
Kiekis	tūkst. m ³	477
Vidutinis klodo storis	m	0.44
Nufezuojamas per vieną ciklą storis	m	0.04
Ciklų skaičius per sezoną	vnt.	14
Durpių sąrankos koeficientas		0.3
Nukasamas per metus storis	m	0.17
Per sezoną galimas iškasti durpių kiekis	tūkst. m ³	182
Per 2023-2024 sezonus iškastas durpių kiekis	tūkst. m ³	364
Lieka neiškastų šviesių durpių 2024 pabaigoje	tūkst. m ³	113
Likusių neiškastų durpių gavybos trukmė	metai	0.62

Būtina atkreipti dėmesį dar į kitą faktorių, kad trupininių durpių metinis iškasimas (tiek šviesių, tiek tamsių) priklauso ne nuo jų kiekio durpyne, o nuo ploto, kuriame jos išplitusios. Kaip matosi iš sudaryto šviesių durpių storių plano, apie 40 % jų išplitimo ploto durpių klodo storis keliolika cm. Per keletą metų šiose vietose šviesios durpės, nukasant per metus po 17 cm jų storio,

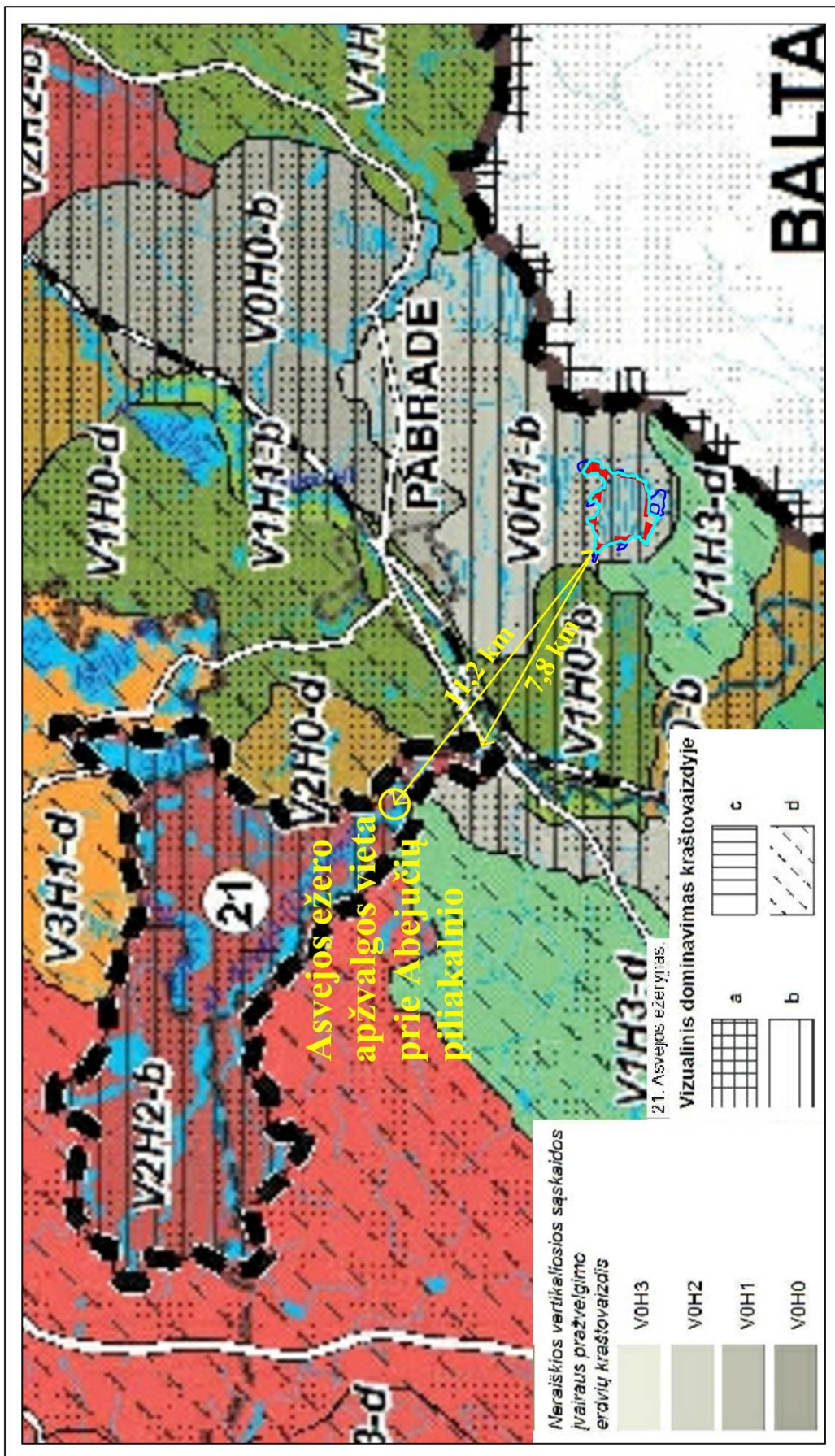
jau bus iškastos. Mažėjant durpių surinkimo plotui, įmonė neturės galimybės iškasti reikalingo durpių žaliavos kiekio. Puikiai suprasdama susiklosčiusią situaciją, įmonė laiku pradėjo veiksmus siekdama išplėsti gavybos plotus į suteikto kasybos sklypo dalis, kurios apaugusios mišku

PŪV teritorijoje esančių išteklių įsisavinimas leistų įmonėje išlaikyti esamus gamybinius pajėgumus, darbuotojų skaičių. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis būtų vykdomas tik PŪV organizatoriui suteikto kasybos sklypo ribose, kur patvirtinti detalai išžvalgyti durpių ištekliai. Įsisavinti atskirai pakraščio juostoje esančių likusių durpių išteklių, baigus pilnai eksploatuoti išteklius esamuose gavybos laukuose, technologiškai yra sunkiai įmanoma bei ekonomiškai nerentabiliu. Siaurose pakraščio juostose daugumoje atvejų nėra įmanoma suformuoti atskirų gavybos laukų. Įsisavinant pakraščio juostoje esančius išteklius ir toliau būtų naudojamas esama kasybos ir griovių sausinimo sistema.

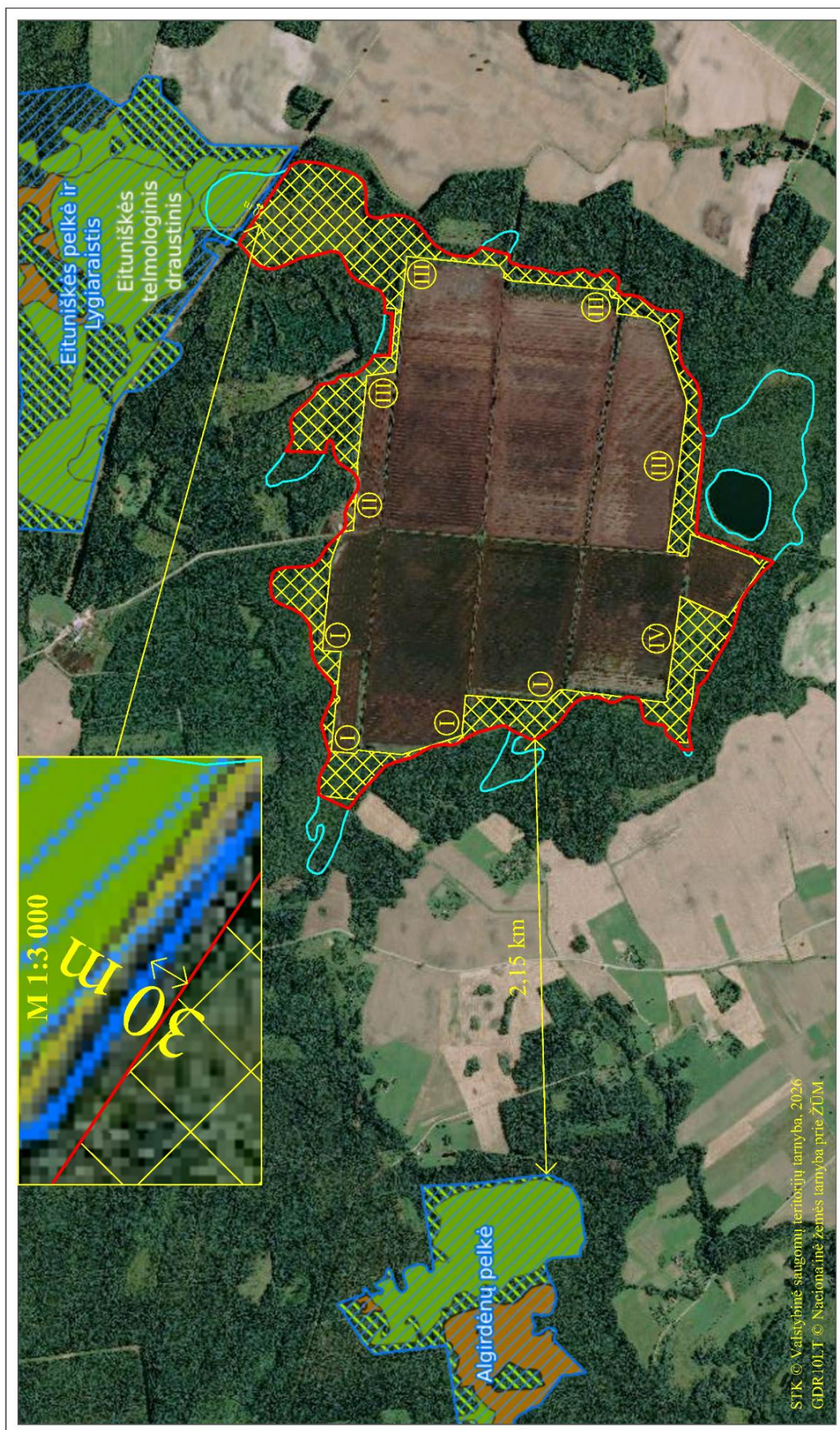
PŪV teritorija nepatenka į Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane⁹ išskirtas vertingiausias ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealus ir vietas. Artimiausias ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealas yra Asvejos ežerynas nuo PŪV teritorijos nutolęs 7,8 km į šiaurės vakarus (1.8 pav.). Tvarkymo plane nėra nustatytų jokių apribojimų naudingųjų išteklių gavybai PŪV teritorijoje. PŪV teritorija kaip ir šiuo metu eksploatuojamas durpynas remiantis vizualinės struktūros vertikaliosios ir horizontaliosios sąskaidos veiksniais priskirtas tipui – V₀H₁. Pagal vizualinės struktūros dominantiškumą PŪV teritorijoje esantis kraštovaizdis priskirtas b kategorijai, kur kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje raiškos tik horizontalios dominantės. ***Pagal skirstymą tai vienas iš mažiausiai vertingų kraštovaizdžio tipų Lietuvos Respublikoje.*** Tokiuose mažai vertinguose kraštovaizdžiuose naudingųjų iškasenų gavyba turi prioritetą. PŪV teritorijos artimoje aplinkoje nėra vertingiausių Lietuvos kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų. Artimiausia Asvejos ežero apžvalgos vieta prie Abejučių piliakalnio nuo PŪV teritorijos yra nutolusi 11,2 km į šiaurės vakarus.

PŪV teritorija kaip ir šiuo metu eksploatuojamas karjeras nepatenka į saugomas teritorijas (1.9 pav.). Kitapus vietinės reikšmės rajoninio kelio ir aukštos įtampos elektros linijos, už 30 m į šiaurę nuo PŪV teritorijos III ploto yra nutolęs Eituniškės telmologinis draustinis. Toliau, už 2,15 km į vakarus nuo PŪV teritorijos I ploto yra nutolęs Algirdėnų telmologinis draustinis. Abiejuose telmologiniuose draustiniuose yra įsteigtos buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) Eituniškės pelkė ir Lygiaraistis (LTSVE0038) ir Algirdėnų pelkė (LTSVE0004). Artimiausias saugomas gamtos paveldo objektas yra Abejučių ažuolas nutolęs 11,1 km į šiaurės vakarus. Kitos saugomos teritorijos ir gamtos paveldo objektai yra nutolę didesniais atstumais.

⁹ LR Aplinkos ministro 2015 m. spalio 2 d. įsakymas Nr. D1-703 „Dėl nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano patvirtinimo“.

1.8 pav. Ištrauka iš kraštovaizdžio vizualinio estetinio potencialo brėžinio

Didžioji PŪV teritorijos dalis (apie 101 ha) patenka į miško žemę (1.7 pav.). PŪV teritorijoje augantis miškas yra išsidėstęs Valstybinės miškų urėdijos Nemenčinės regioniniame padalinyje, Nemenčinės urėdijoje, Žaliašilio girininkijoje, 242, 244, 245, 246, 248, 264, 265, 266, 271, 272 miško kvartaluose. Durpių telkinio pakraščiuose augantis miškas priskiriamas IV grupės ūkiniams miškams. Planuojamame naudoti telkinyje ir jo artimoje aplinkoje nėra išskirta gamtosauginiu požiūriu vertingiausių kertinių miško buveinių.

Iš eksploatuojamo Balošos durpyno pietvakarinės dalies išteka ankstesniais metais vykdytų melioracijos darbų metu ištiesintos vagos Perčinos upelis (LR upių, ežerų ir tvenkinių kadastrė (UETK) Nr. 12010250) (1.10 pav.). Šiuo metu eksploatuojamo durpyno sausinimo sistema sudaro upelio aukštupį. Už 50 m į rytus prateka taip pat vykdant melioracijos darbus ištiesintos vagos upelis kodiniu pavadinimu B – 2 (UETK Nr. 12010211). Rytinė durpyno sausino sistemos dalis yra nuvesta į šį upelį. Pastarojo upelio vaga taip pat yra dirbtinai suformuota (iškasta) mineraliniame grunte už durpių telkinio ribos. Pietrytinėje durpių telkinio dalyje, už 55 m į rytus ir 55 m į pietus nuo PŪV teritorijos III ploto yra nutolęs Detelos (Bratišiaus) ežeras (UETK Nr. 12030010). Šis ežeras telkšo giliausioje pelkės vietoje ir yra pilnai neužaugęs ankstesniais metais vykusių pelkėdaros procesų. Jokia ūkinė veikla įsisavinant PŪV teritorijoje esančius išteklius nebus vykdoma Perčinos, B – 2 upelių ir Detelos ežero pagal taisykles¹⁰ nustatytoje 3 m pločio pakrantės apsaugos juostose. PŪV teritorija kaip ir veikiantis durpynas patenka į Perčinos ir B – 2 upelių 100 m pločio apsaugos zonas, kuriose durpių gavyba yra galima (draudžiama tik apsaugos juostose). Pagal taisykles Detelos ežero apsaugos zona yra sutapatinama su apsaugos juosta, kadangi ežeras yra išsidėstęs miško žemėje (1.7, 1.10 pav.) ir yra mažesnis nei 50 ha. PŪV teritorija ir veikiantis karjeras nepatenka į Detelos ežero apsaugos zoną.

Pagal Kultūros vertybių registre teikiamą informaciją PŪV teritorijoje kaip ir šiuo metu eksploatuojamame durpių telkinyje nėra žinoma jokių istorinių, kultūrinių arba archeologinių vertybių. Artimiausia saugoma kultūros vertybė yra Veblių, Andriukėnų kapinynas (Unikalus objekto kodas kultūros vertybių registre – 30969), nuo PŪV teritoriją sudarančio III ploto nutolęs 750 m į pietryčius (1.11 pav.). Toliau, už 2,25 km į šiaurės vakarus nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto yra nutolusi Kločiūnų senovės gyvenvietė (kodas 30769). Kitos saugomos kultūros vertybės nutolusios didesniais atstumais. PŪV teritorija nepatenka į aplink kultūros paveldo objektus nustatytas apsaugos zonas.

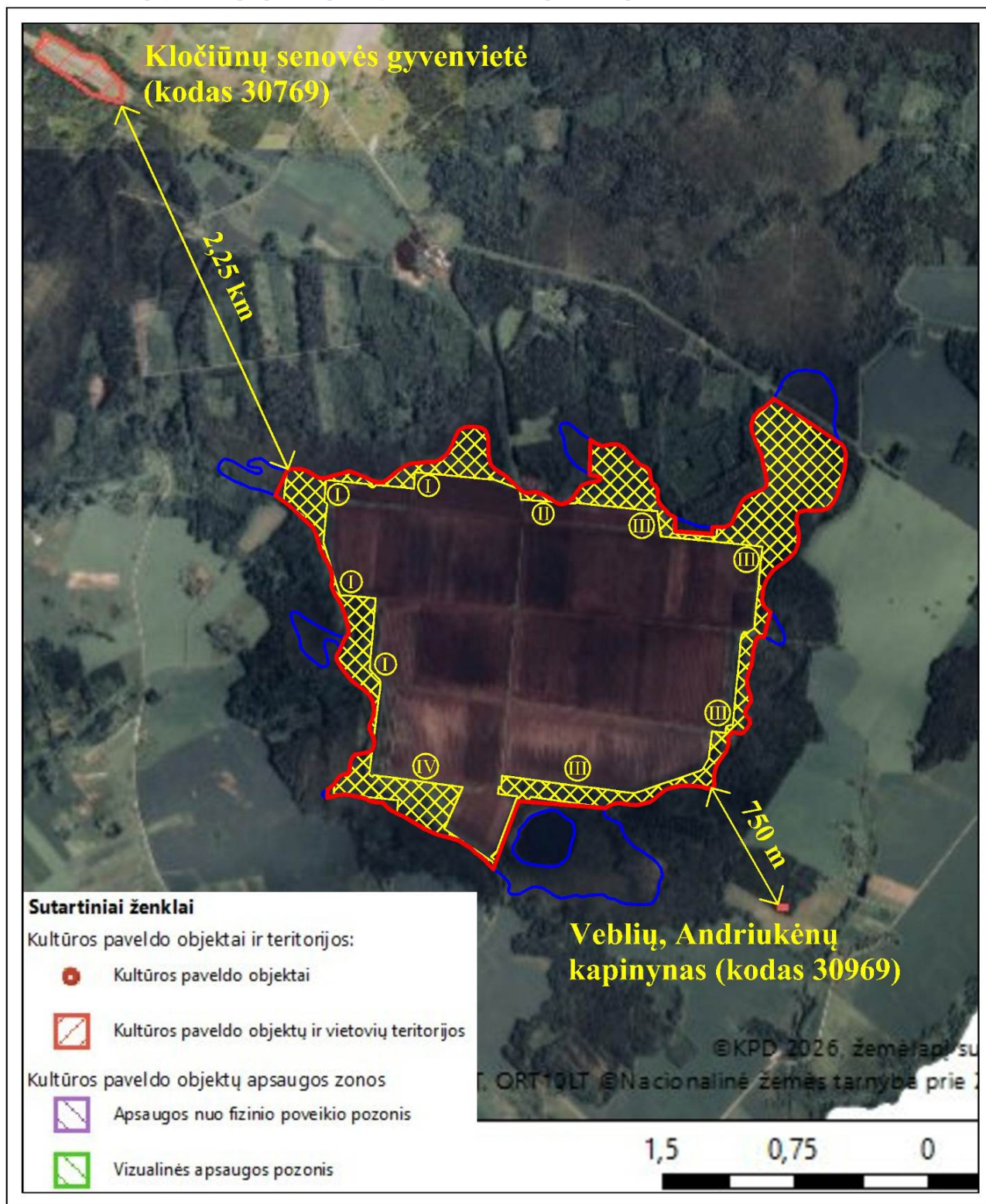
PAV ataskaitos 2 skyriuje išsamiai išnagrinėtas planuojamos ūkinės veiklos galimas poveikis kiekvienam aplinkos elementui (vandenims, aplinkos orui, klimatui, žemės paviršiui ir jos gelmėms, dirvožemiui, kraštovaizdžiui, biologinei įvairovei, saugomoms teritorijoms). materialinėms

¹⁰ LR Aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 540 „Dėl paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

1.10 pav. Ištrauka iš upių, ežerų ir tvenkinių kadastro (UETK)
M 1:15 000
Sutartiniai ženklai

- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai (I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detaliai išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

1.11 pav. Ištrauka iš Kultūros vertybių registro

M 1:30 000

Sutartiniai ženklai

- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai (I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detaliai išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

UAB <<GJ Magma>> 2026

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 26
vertybėms, nekiliojamosios kultūros vertybėms, visuomenės sveikatai ir kt. Atsižvelgus į
poveikio mastą numatytos poveikio sumažinimo priemonės.

1.2. Planuojamos ūkinės veiklos fizinės ir techninės charakteristikos

1.2.1. Planuojamos ūkinės veiklos etapų aprašymas

Įsisavinat telkinio pakraščius toliau būtų naudojamosi ankstesniais metais sukurta durpių gavybos (sausinimo, priešgaisrine, transportavimo ir kt.) ir žaliavos perdirbimo infrastruktūra, kuri įrengta už telkinio ribos esančioje gamybinėje aikštelėje, šiaurinėje PŪV organizatoriaus valdomo žemėje sklypo dalyje. Šioje aikštelėje esančiame sandėlyje durpės bus supakuojamos ir toliau kaip galutinė produkcija realizuojama vartotojams (1.2 pav.). Tai leis PŪV organizatoriui racionaliau išeksplatuoti telkinyje esančius, nenaudojamus durpių išteklius, paliekant mažiau nuostolių pakraštiniuose plotuose. ***Pats svarbiausias išteklių gamtosauginis naudojimo principas yra būtent racionalus jų naudojimas bei maksimalus galimas iškasimas iš telkinio, patiriant kuo mažiau nuostolių.***

Planuojama, kad naudingųjų iškasenų gavyba PŪV teritorijoje susidės iš šių etapų: 1. Paruošiamieji darbai prieš durpių gavybą; 2. Durpių gavybos procesas; 3. Žaliavos transportavimas; 4. Pažeistos teritorijos rekultivavimas. Plačiau apie kasybos techniką ir durpių žaliavos gavybos technologiją, jos kiekį aprašoma 1.2.9. skyriuje. PŪV teritoriją sudarančius plotus numatoma prijungti prie esamų gavybos laukų ar suformuoti atskirus naujus laukus. Tiksliau tai bus numatyta rengiant telkinio naujų plotų naudojimo planą, projektuojant pačią durpių išteklių gavybą.

1.2.2. Planuojamos ūkinės veiklos fizinės charakteristikos

Balošos durpių telkinys detalai išžvalgytas dar 1955 m (2 tekstinis priedas). Pats durpynas pradėtas eksploatuoti prieš 5 dešimtmečius, tačiau gavybos laukai buvo įrengti tik centrinėje telkinio dalyje (1.1 – 1.2 pav., 1 grafinis priedas).

Šiuo metu PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM 2024-05-09 išduotu leidimu Nr. KN-24-9 išteklių gavybai suteiktas 461,5 ha kasybos sklypas (2 tekstinis priedas). Pagal paskutiniųjų markšeiderinių matavimų duomenis bendras kasybos darbais pažeistas žemės plotas telkinyje sudaro 364 ha (1 grafinis priedas). Pati durpių išteklių gavyba vykdoma (įrengti durpių gavybos laukai) 337 ha plote. PŪV teritorijos 109,9 ha plotą sudarantys 4 plotai (apie I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha) yra išsidėstę pačiuose telkinio pakraščiuose. Durpių išteklių gavyba ir toliau būtų vykdoma tik PŪV organizatoriui suteikto kasybos sklypo kontūre.

Durpių karjeras per metus, priklausomai klimatinių sąlygų veikia apie 7 – 8 mėn. Pagal Lietuvos klimato sąlygas trupinių durpių įprastinis gavybos sezonas prasideda gegužės viduryje ir trunka iki rugpjūčio pabaigos. Tuo tarpu, gabaliniu būdu durpės kasamos gegužės – spalio mėn., apie 6 mėn. Nevykdamt durpių išteklių gavybos darbų, likusį laiką pagrinde

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 27
atliekami paruošiamieji ir einamieji periodiniai darbai (griovių gilinimas, gavybos laukų tvarkymas, remontas ir kt.). Karjeras pagrinde dirba darbo dienomis viena pamaina, o esant parankioms darbo sąlygoms vasaros laikotarpiu kiekvieną darbo dieną, dvejomis pamainomis. Karjero darbo laikas planuojamas tarp 7 – 18 val., o vasaros laikotarpiu esant palankioms darbo sąlygoms nuo 7 iki 22 val.

1.2.3. Duomenys apie planuojamos ūkinės veiklos produkciją (paslaugas) ir didžiausią (projektinį) pajėgumą

Balošos durpių telkinyje įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius plotus ir toliau planuojama kasti natūralias mažo susiskaidymo (šviesias) durpes iš aukštapelkinio klodo pagrinde naudojamas žemės ūkiui, sodininkystei bei didelio susiskaidymo (tamsias) durpes naudojamas kurui, žemės ūkiui, jas kasant iš mišraus, ir žemapelkinio klodo. Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikaciją, durpių gavybai priskirtas kodas yra B – 08.92³.

Durpės bus kasamos naudojant trupininį (šviesios/tamsios) ir gabalinį (tamsios) gavybos būdus. Per metus iš telkinio ir toliau planuojama iškasti apie 140 tūkst. m³ durpių išteklių. Įsisavinant telkinio pakraščius bendros gavybos apimtys nepadidės, kadangi kai kuriuose šiuo metu eksploatuojamuose gavybos laukų plotuose beveik nėra likusių durpių išteklių (1.12 pav., 1 grafinis priedas). Naujų pakraščiuose esančių plotų įsisavinimas įmonei leistų išlaikyti esamas gavybos apimtis. Visi ištekliai, esant vidutinėms metinėms gavybos apimtims telkinio plotuose bus iškasti apytiksliai per 15 – 20 metų. Tiksliau telkinio pakraščiuose esančių plotų eksploatacijos laikas bus apskaičiuotas rengiant telkinio naujų plotų naudojimo planą, kada bus įvertinti visi neišvengiamai susidarysiantys išteklių nuostoliai (pakraščio juostose ties grioviais, neparankiuose gavybai plotuose, dugne ir kt.).

1.2.4. Duomenys apie energijos, kuro ir degalų naudojimą, energijos gamybą

Karjerui plečiantis į naujus plotus kasybos darbuose bus naudojami tik mobilūs mechanizmai (traktoriai, ekskavatoriai, krautuvai, buldozeris) su vidaus degimo varikliais varomi dyzeliniu kuru, kurie dirba ir šiuo metu veikiančiame karjere. Pagal faktines darbų apimtis per metus visi karjero teritorijoje dirbantys mechanizmai sudegina apie 75 t dyzelinio kuro kiekio. Panašus kuro kiekis per metus išlaikant esamas gavybos darbų apimtis ir toliau būtų suvartojamas plečiantis karjerui į naujus plotus. Apibendrinti metinio kuro kiekio poreikio skaičiavimai pateikti 1.3 lentelėje.

1.2.5. Duomenys apie naudojamas žaliavas, chemines medžiagas ir preparatus (mišinius), jų saugojimą

Jokios papildomos cheminės medžiagos ar jų preparatai nebus naudojami durpių gavybos procese.

1.12 pav. Durpyno teritorijoje esantys išeksplloatuoti plotai, apaugantys savaiminio išsisėjimo augalija.

1.3 lentelė

Per metus sunaudojamo dyzelinio kuro kiekis Balošos durpyne

Energijos šaltinio naudotojas	Normatyvas l/darbo h	Kiekis, t
Traktorius Massey Ferguson 7620	15	15,0
Traktorius Fendt 312	10	9,0
Traktorius Fendt 716	10	9,0
Traktoriaus MTZ 1025	10	9,5
Ekskavatorius ATLAS 1504 LC	10	7,1
Ekskavatoriaus New Holland E135B	10	7,1
Krautuvo CLASS Torion	10	4,8
Buldozeris Prinoth Everest	20	13,5
Viso		75,0

1.2.6. Duomenys apie tirpiklių turinčias chemines medžiagas ir preparatus (mišinius)

Tirpiklių turinčios medžiagos nebus naudojamos. Tam nėra visiškai jokio poreikio.

1.2.7. Duomenys apie planuojamąje ūkinėje veikloje numatomas naudoti radioaktyvias medžiagas

Radioaktyviosios medžiagos karjere nebus naudojamos.

1.2.8. Duomenys apie atliekas

Jokios papildomos žaliavos, produktai, cheminės medžiagos ir jų mišiniai, radioaktyviosios medžiagos, pavojingos ir nepavojingos atliekos nebus naudojamos telkinyje durpių žaliavos gavybos procese.

Kasant durpes jokių gamybos atliekų nesusidaro. Išrauti medžių arba iškasti iš durpių klando kelmai bus panaudoti kaip biokuras. Gamybinėje aikštelėje yra pastatytas buitinių atliekų konteineris, kurio turinys periodiškai išvežamas atliekas tvarkančios įmonės.

1.2.9. Informacija apie technologinius procesus

Įsisavinant telkinio naujuose plotuose esančius išteklius juose dirbtų ties patys mechanizmai su vidaus degimo varikliais kaip šiuo metu veikiančiame karjere. Visi mechanizmai yra pritaikyti dirbti padidintos drėgmės vietose (traktoriai suporintais, ekskavatoriai praplatintais vikšrais ir kt.). Pagrindiniai durpių gavybos, pervežimo ir kt. darbai karjere bus atliekami traktoriais Massey Ferguson 7620 (162/220 kW/AG), Fendt 716 (120/163 kW/AG), FENDT 312 (81/110 kW/AG), MTZ 1025 (77/105 kW/AG) naudojant skirtingus prie jų prikabinamus padargus (6 – 9 priedai). Apjuosiančiųjų, surenkamųjų, nuvedamųjų griovių ir barelinių griovių kasimui, valymui, gilinimui, pošūsninių juostų ir uždaro drenažo remontui, priešgaisrinių baseinų iškasimui, valymui, durpių krovai, šūsniavimui ir kt., planuojama naudoti ekskavatorius ATLAS 1504 LC (88/118 kW/AG) ir New Holland E135B (74/99 kW/AG) (10 – 11 priedai). Buldozerį Prinoth Everest (315/430 kW/AG) pagrinde planuojama naudoti kelmų rovimui, durpių gavybos laukų paruošimui, priežiūrai ir remontui (12 priedas). Durpių šūsnių formavimą ir krovos darbus taip pat atliks ir krautuvai CLASS Torion (101/137 kW/AG) (13 priedas). Visa durpių žaliava iš karjero iki gamybinės aikštelės bus išvežama siaurojo geležinkelio 12,5 t keliamosios galios ir 26,5 m³ talpos vagonais TSV arba 25 m³ talpos traktorinėmis priekabomis LMR – 6T, kurias tempis karjere dirbantys traktoriai (14 priedas). Tai įprasta, plačiai paplitusi durpynuose naudojama technika. Tad kitokių techninių ir technologinių alternatyvų nagrinėjimas nebeturi prasmės. Didžioji technikos dalis yra plačiai naudojama įprastuose žemės ūkio kultūrų auginimo darbuose, tačiau atsižvelgus į durpynuose esantį padidintos drėgmės režimą technika tam yra specialiai pritaikyta.

Durpių kasimas įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius išteklius toliau aprašomas pagal atskirus technologinius procesus: paruošiamieji ir po to sekantys gavybos darbai, žaliavos transportavimas, rekultivavimo darbai. PAV ataskaitoje išskirtos visos pagrindinės durpyne vykdomų darbų operacijos.

Paruošiamieji darbai prieš durpių gavybą

Prieš pradėdant durpių eksploataciją praplečiamuose plotuose, pirmaisiais metais bus atliekami paruošiamieji gavybos laukų įrengimo darbai, kurie susideda iš šių operacijų:

1. Medžių iškirtimas ir medienos išvežimas;
2. Kelmų išrovimas ir išvežimas;
3. Surenkamųjų griovių iškasimas;
4. Barelinių griovių iškasimas;
6. Pošūsninių juostų ir uždaro drenažo įrengimas;
7. Paviršiaus profiliavimas.
8. Priešgaisrinių baseinų iškasimas.

Visi miško kirtimo darbai bus atliekami pagal atskirą parengtą ir suderintą miškotvarkos projektą. Miško kirtimo darbus atliks Nemenčinės miškų urėdijos įmonė pagal rangos sutartį pasirašytą su PŪV organizatoriumi. Visos paruošiamųjų darbų apimtys bus apskaičiuotos telkinio naudojimo plano rengimo metu.

Durpių gavybos procesas

Paruošus gavybos laukus durpės bus kasamos naudojant trupininį arba gabalinį gavybos būdus. Pagal Lietuvos klimato sąlygas trupininis durpių įprastinis gavybos sezonas prasideda gegužės viduryje ir vyksta iki rugpjūčio pabaigos (bendrai trunka apie 3 – 4 mėn.). Tuo tarpu, gabaliniu būdu durpės kasamos gegužės – spalio mėn. (bendrai trunka apie 6 mėn.). Technologinis trupininis durpių surinkimo procesas laukuose susideda iš šių pagrindinių darbo operacijų: 1. Frezavimo, 2. Vartymo (džiovinimo), 3. Surinkimo, 4. Šūsniavimo, 5. Pakrovimo. Technologinis gabalinių durpių gavybos procesas plyšinio frezavimo būdu susideda iš panašių operacijų, tik jose naudojami skirtingi padargai: 1. Frezavimo; 2. Vartymo (džiovinimo); 3. Lysvinimo; 4. Surinkimo; 5. Pakrovimo.

Sklandžiam darbui karjere užtikrinti periodiškai bus remontuojami gavybos laukai. Laukų remonto darbus planuojama vykdyti 1 – 2 kartus per metus. Gavybos laukų remontas bus atliekamas tiek prieš gavybos sezoną, tiek pačio sezono metu. Visas laukų remonto procesas susideda iš operacijų:

1. Kelmų rovimo ir išvežimo;
2. Surenkamųjų griovių valymo ir gilinimo;
3. Barelinių griovių valymo ir gilinimo;
4. Briaunų palei barelinius griovius pašalinimo;
5. Uždaro drenažo (pervažiavimo) juostų priežiūros;
6. Durpių likučių iš šūsnių paskleidimo ir durpių sandėliavimo vietų nupjovimo;
7. Laukų išlyginimo;
8. Laukų profiliavimo.

Žaliavos transportavimas

Visa iškasta durpių žaliava iš karjero iki gamybinės aikštelės nutolusios 900 m į šiaurę nuo telkinio ribos bus pervežama siauroju geležinkelio (1.13 pav.) arba traktorinėmis priekabomis paaukštintais bortais, kurias tempa karjere dirbantys traktoriai. Žaliavą iš karjero iki gamybinės aikštelės ir toliau planuojama gabenti tuo pačiu vidaus pervežimo keliu ir siauroju geležinkeliu (1.1 – 1.2 pav.).

1.13 pav. Pro veikiančio karjero centrinę dalį link gamybinės aikštelės einantis siaurasis geležinkelis.

Sunkvežimiai išvežantys produkciją (supakuotas durpes, jų mišinius) iš gamybinės aikštelės taip pat judės tais pačiais išvežimo keliais kaip ir ankstesniais metais. Pradžioje sunkvežimiai iš gamybinės bazės išvažiuos tiesiai į Iv kategorijos rajoninį kelią su asfalto danga, iš kurio įvažiuos į aukštesnės kategorijos rajoninį kelią Pabradė – Prienai – Kiemeliškės Nr. 4404 (1.1 – 1.2 pav.). Visas produkcijos transportavimas vyks tik viešo naudojimo keliais, kuriuose nėra jokių apribojimų sunkiojo transporto judėjimui, o atskiro vežėjo sukeliama tarša nėra vertinama. Naujų išvežimo kelių nenumatoma įrengti įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius išteklius. Produkcijos išvežimui pilnai pakaks 2 – 3 sunkvežimių, kurie per pamainą vidutiniškai atliks apie 10 reisų. Įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius išteklius nepadidės bendros

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 32
metinės gavybos darbų apimtys. Dėl to atitinkamai nepadidės ir produkciją išvežančio transporto priemonių srautas. Karjero vidaus keliai bus įrengti pagal kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“ ūkių vidaus kelių IIIv kategorijos reikalavimus.

Pažeistos teritorijos rekultivavimas

Užbaigus kasybą, šiuo metu nusausintas durpynas kartu su planuojamais įsisavinti telkinio pakraščiais renatūralizacijos būdu bus rekultivuojamas į pelkę (šlapžemę). Tai suteiks galimybę ilgainiui atsistatyti kasybos metu pažeistiems pelkėdaros procesams ir pelkinei ekosistemai. Po PAV procedūrų bus rengiamas telkinio naudojimo planas, kurio metu bus suprojektuoti durpyno rekultivavimo sprendiniai.

Durpių kasybai nėra taikomi geriausi prieinami gamybos būdai (GPGB). Šiai pramonės sričiai nėra parengta ES GPGB informacinių dokumentų, kuriais reikėtų vadovautis ir lyginti gaunamas vertes.

2. PLANUOJAMOS ŪKINĖS VEIKLOS NUMATOMAS REIKŠMINGAS POVEIKIS, NUMATOMO REIKŠMINGO NEIGIAMO POVEIKIO APLINKAI IŠVENGIMO, SUMAŽINIMO IR KOMPENSAVIMO PRIEMONĖS

2.1. Vanduo

2.1.1. Esamos būklės aprašymas

Iš eksploatuojamo Balošos durpyno pietvakarinės dalies išteka ankstesniais metais vykdytų melioracijos darbų metu ištiesintos vagos Perčinos upelis (LR upių, ežerų ir tvenkinių kadastrė (UETK) Nr. 12010250) (1.10 pav., 2.1 pav.). Šiuo metu eksploatuojamo durpyno sausavimo sistema sudaro upelio aukštupį. Už 50 m į rytus prateka taip pat vykdant melioracijos darbus ištiesintos vagos upelis kodiniu pavadinimu B – 2 (UETK Nr. 12010211) (2.2 pav.). Rytinė durpyno sausavimo sistemos dalis yra nuvesta į šį upelį (3 grafinis priedas). Pastarojo upelio vaga taip pat yra dirbtinai suformuota (iškasta) mineraliniame grunte už durpių telkinio ribos. Pietrytinėje durpių telkinio dalyje, už 55 m į rytus ir 55 m į pietus nuo PŪV teritorijos III ploto yra nutolęs Detelos (Bratišiaus) ežeras (UETK Nr. 12030010) (2.3 pav.). Šis ežeras telkšo giliausioje pelkės vietoje ir yra pilnai neužaugęs ankstesniais metais vykusių pelkėdaros procesų. Jokia ūkinė veikla įsisavinant PŪV teritorijoje esančius išteklius nebus vykdoma Perčinos, B – 2 upelių ir Detelos ežero pagal taisykles nustatytoje 3 m pločio pakrantės apsaugos juostose. PŪV teritorija kaip ir šiuo metu veikiantis durpynas patenka į Perčinos ir B – 2 upelių 100 m pločio apsaugos zonas, kuriose naudingųjų iškasenų gavyba yra galima (draudžiama tik apsaugos juostose). Pagal taisykles Detelos ežero apsaugos zona yra sutapatinama su apsaugos juosta, kadangi ežeras yra išsidėstęs miško žemėje (1.7, 1.10 pav.) ir yra mažesnis nei 50 ha. PŪV teritorija ir veikiantis karjeras nepatenka į Detelos ežero apsaugos zoną.

Planuojami praplėsti telkinio plotai kaip ir šiuo metu veikiantis karjeras nepatenka į potvynių grėsmės ir rizikos teritorijas. Artimiausia potvynių grėsmės teritorija yra išsidėčiusi palei Neries upę už 4 km į pietus.

PŪV teritorijoje nėra iškastų šachtinių šulinių, išgręžtų vandens artezinių gręžinių į gilesnius vandeningus sluoksnius. Artimiausias PŪV teritorijai požeminio vandens artezinis gręžinys (Nr. 1897) yra išgręžtas už 1140 m į pietryčius (pagal Lietuvos geologijos tarnybos prie AM teikiamus duomenis) (2.4 pav.). Kiti, toliau esantys požeminio vandens gręžiniai yra išgręžti už 1330 m (Nr. 86723) ir už 1500 m (Nr. 79541) į vakarus. Artimiausia PŪV organizatoriaus veiklai naudojama vandenvietė yra nutolusi už 840 m į šiaurę (Nr. 5813) (2.5 pav.). Toliau esanti Magūnų kaimo vandenvietė (Nr. 3698) yra nutolusi už 2 km į pietvakarius. PŪV teritorija nepatenka į vandenviečių apsaugos zonas.

2.1 pav. Iš Balošos durpyno ištekančias Percinos upelis.

2.2 pav. Už 50 m į rytus nuo PŪV teritorijos III ploto pratekantis upelis B -2.

2.3 pav. Už 55 m nuo PŪV teritorijos III ploto telkšantis Deletos ežeras.

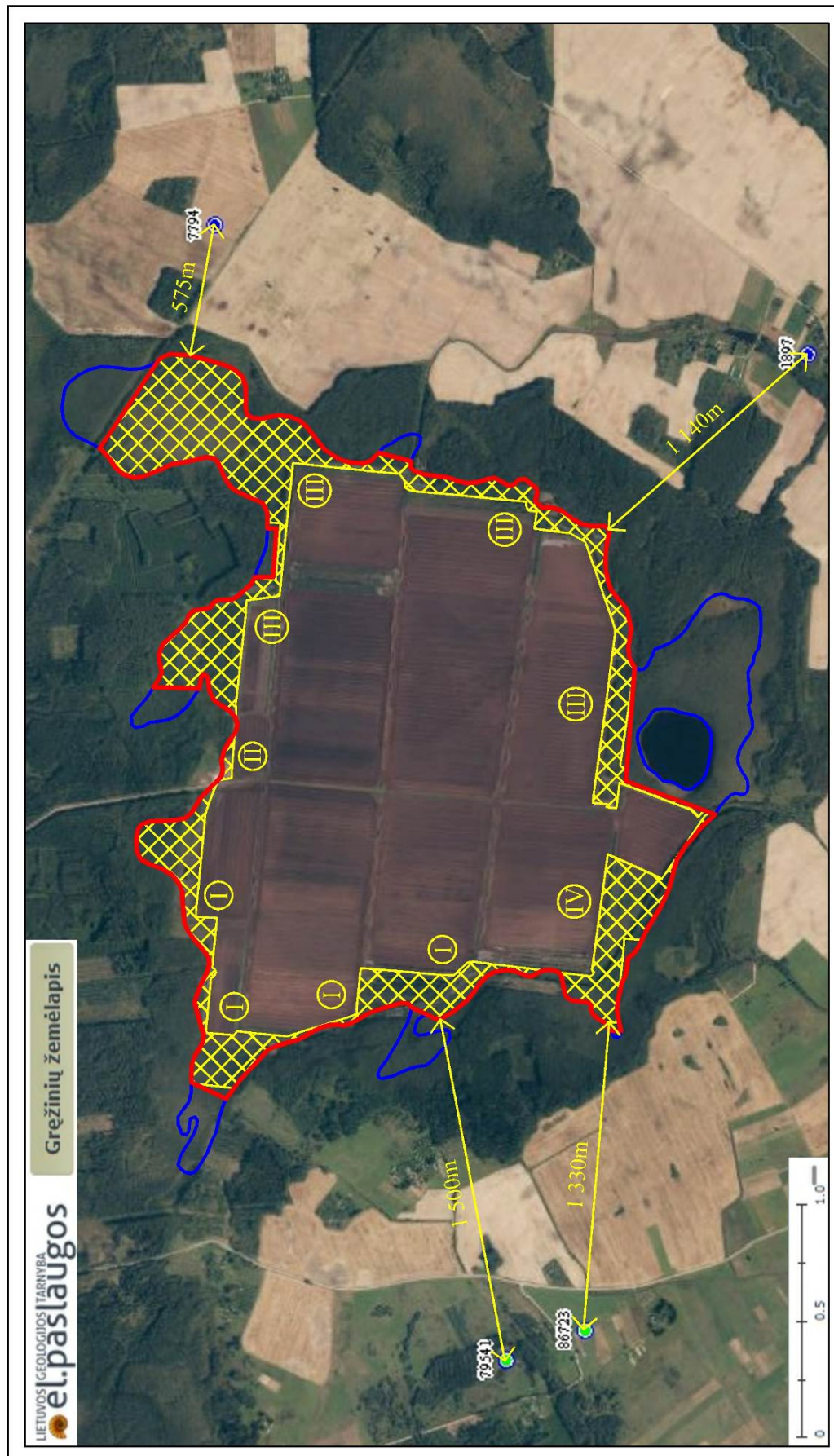
2.1.2. Planuojamos ūkinės veiklos galima vandens sutelktoji ir pasklidoji tarša

Kasant durpes vanduo nebus naudojamas jokioms gamybinėms reikmėms. Priešingai, drėgmės pertekliui pašalinti durpių klotas yra sausinamas (drenuojamas) grioviais. ***Vanduo iš durpyno ir toliau bus pro nusausinimo griovius pašalinamas per ištiesintos vagos Perčinos ir B - 2 upelius kaip yra ir šiuo metu jau daugelį dešimtmečių sausinant durpyną. Perčinos upelis yra paverstas pagrindiniu nuvedamuoju durpyno sausinimo grioviu, o pati durpyno sausinimo sistema formuoja jo aukštupį.***

Vanduo durpyne bus naudojamas tik iš priešgaisrinių baseinų ar durpyną apjuosiančių melioracijos griovių kilusiam gaisrui gesinti. Jokie teršalai nebus išleidžiami į sausinimo sistemos tinklą. Tam nėra jokio poreikio.

2.1.3. Numatomas reikšmingas poveikis

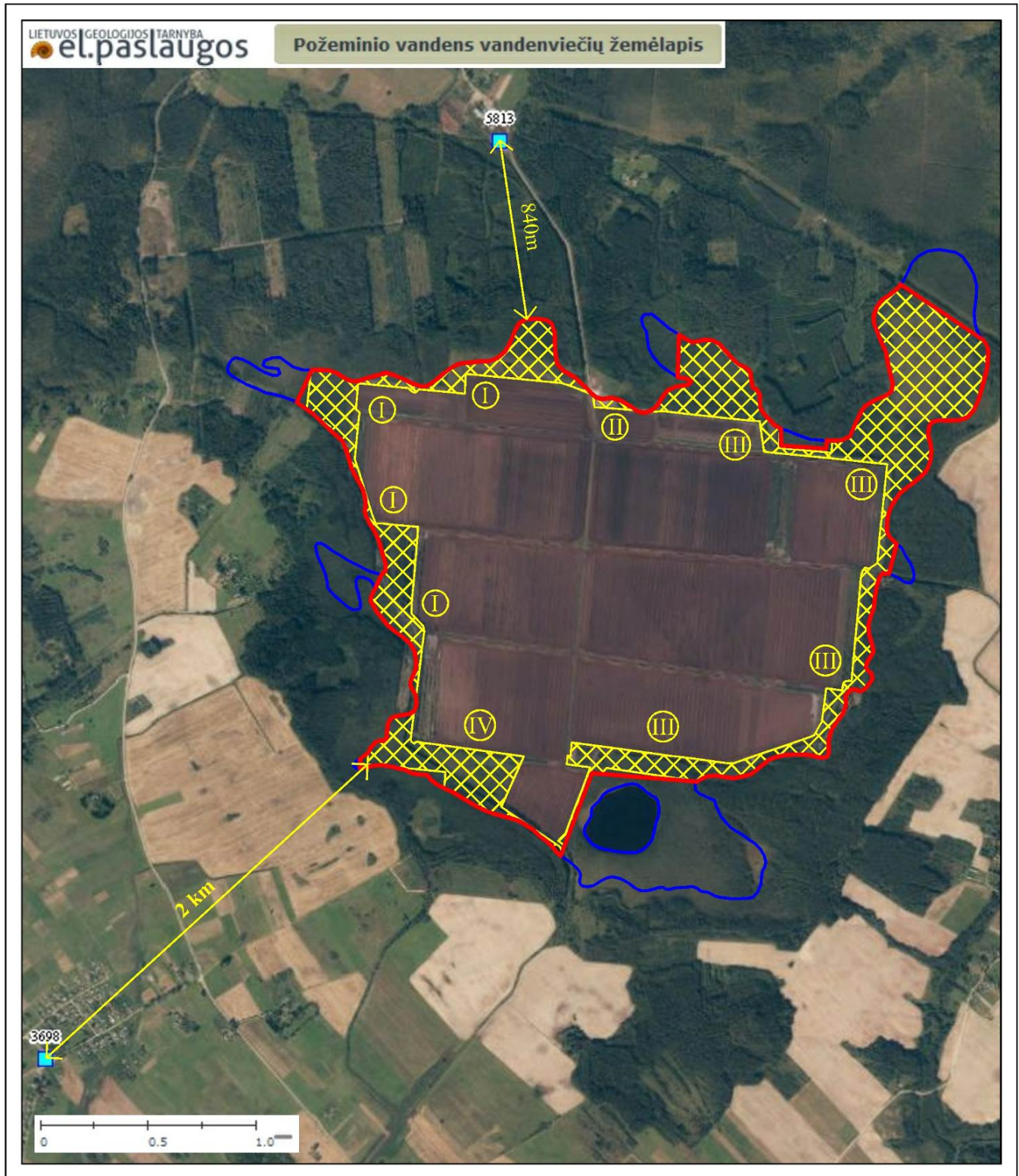
Šiuo metu telkinio teritorijoje yra iškastas tankus sausinamųjų griovių tinklas (2.6 – 2.7 pav., 3 grafinis priedas). Šis ankstesniais metais iškastas sausinamųjų griovių tinklas yra iki šiol veikiantis ir toliau bus naudojamas sausinant durpyną eksploatacijos metu. PŪV teritorijos pakraščiuose įrengiant durpių gavybos laukus bus stengiamasi pritaikyti esamą melioracijos sistemą. Tiksliau reikalingi papildomai iškasti grioviai bus numatyti naudojimo plano rengimo metu telkinio pakraščiuose projektuojant durpių gavybos laukus.

2.4 pav. Ištrauka iš Lietuvos geologijos tarnybos prie AM gręžinių žemėlapis
M 1:25 000

Sutartiniai ženklai

- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai (I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detaliam išžvalgyti Balošos durpių telkinio išteklių
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

**2.5 pav. Ištrauka iš Lietuvos geologijos tarnybos prie AM
požeminio vandens vandenviečių žemėlapio
M 1:25 000**

Sutartiniai ženklai

- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai
(I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detalieji išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

UAB „G. magma“ 2020

2.6 pav. Aplink eksploatuojamą durpyną iškastas apjuosiantysis sausinamasis griovys (nuotrauka daryta ties šiaurės rytiniu eksploatuojamo durpyno pakraščiu).

2.7 pav. Durpių gavybos laukuose iškasti sausinamieji bareliniai grioveliai.

Įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius likusius naudinguosius durpių išteklius ir toliau veikiant durpių karjerui sausinamaisiais grioviais surenkamas vanduo bus drenuojamas į Perčinos ir B – 2 upelius (3 grafinis priedas). Dėl to, visiškai nepasikeis upelio surenkamųjų baseino plotas ir į jį patenkantis vandens kiekis. Eksploatuojant durpyną ir toliau pagrinde bus sausinamas tranzitinis atmosferos kritulių vanduo.

Šiuo metu eksploatuojamas durpynas iš visų pusių yra apsuptas apjuosiančiais sausinamaisiais grioviais (1.1 pav., 1, 3 grafiniai priedai). Palei gavybos laukų išorinį perimetrą iškasti sausinamieji grioviai užpildyti vandeniu tarnauja kaip hidraulinis barjeras, kuris užtikrina, kad gilesnių durpyno vidinių dalių sausinimas neiššauktų platesnio gruntinio vandens lygio kritimo už kasybos sklypo ribų. Rengiant telkinio naudojimo planą numatant įsisavinti telkinio pakraščiuose esančius naudinguosius likusius durpių išteklius, pakartotinai įvertinus išteklių kieki, į PŪV teritoriją sudarančių plotų pakraščius būtų perkeliama šiuo metu palei gavybos laukų išorinį perimetrą iškasti sausinamieji apjuosiantieji grioviai. Nesant galimybės perkelti būtų kasami nauji grioviai.

PŪV taip pat neturės jokios reikšmingos įtakos Deletos ežerui ir jo vandens lygio kitimui. Šiuo metu artimiausias sausinamasis griovys G – 1 arčiausiai ežero kranto linijos yra iškastas už 80 m į vakarus (3 grafinis priedas). Siekiant nepakenkti ežerui šio griovio atkarpa ir toliau bus paliekama toje pačioje durpyno vietoje jo neperkeliant arčiau ežero. Šiauriau ežero iškasto to paties G – 1 griovio atkarpa būtų perkeliama ne arčiau kaip 80 m iki ežero kranto linijos ribos. Tai yra durpyno sausinamieji grioviai nebus įrengiami arčiau nei 80 m iki ežero kranto linijos.

Kaip minėta, šiuo metu veikiantis durpynas ir PŪV teritorijos nauji plotai bus apkasti grioviais, kurie pagal gaisrinės saugos reikalavimus privalo būti pastoviai pripildyti vandens. Toks pakraščio juostoje esantis griovys tampa hidrauliniu barjeru, išeliminuojančiu gavybos laukų sausinimo įtaką išorinei aplinkai. UAB „GJ Magma“ specialistai yra ne tiktai parengę visų Lietuvoje naudojamų durpynų įsisavinimo projektus, bet ir parengę, suderino ir vykdė pagal patvirtintas programas didžiausių durpynų (Rėkyvos – 581 ha, Sulinkių – apie 848 ha, Laukėsos – apie 1180 ha, Aukštumalos – apie 1544 ha) gamybinės veikos poveikio gruntiniams ir paviršiniams vandenims monitoringą. Nei viename durpyne nebuvo konstatuota, kad durpyno gavybos laukų sausinimo įtaka išplinta toliau kaip 20 – 30 m už apjuosiančio durpyną griovio. Dėl tokių priežasčių šiuo metu stebėjimai Sulinkių, Aukštumalos ir Laukėsos durpynuose buvo nutraukti.

Tai tik įrodo, kad tarp Deletos ežero ir sausinamojo griovio paliekamos 80 m pločio zonos pilnai pakaks, kad PŪV įtaka nepersiduotų ežerui. Tarp PŪV teritorijos III ploto ir ežero esantis natūralus durpių klotas yra labai prastas vandens laidininkas. Vandens filtracijos greitis per

Šiuo atveju, puikus pavyzdys yra centrinėje Sulinkių durpyno dalyje esantis 6,9 ha ploto ežeriukas (2.8 pav.), kuriame yra įsteigtas ornitologinis draustinis. Durpyno gavybos laukai iš visų pusių, 70 – 220 m atstumu yra apsupę į jo centrinę dalį įsiterpusį ežeriuką. Vandens lygis ežere buvo 1 – 2 m aukščiau nei durpyną supančiuose sausinamuose grioviuose ir toliau toks išliko veikiant durpynui. Durpyne kilus gaisrui ežero vanduo net buvo naudojamas jo gesinimui ir trumpam vandens lygis jame buvo nusekęs, tačiau ir vėl atsistatė palaipsniui kaupiantis pertekliniai atmosferos kritulių drėgmei, kadangi Lietuva yra drėgmės pertekliaus zonoje. Šiuo atveju Deletos ežero plotas ir situacija labai panaši. Kaip rodo durpynų eksploatacijos praktika ir ankstesniais metais vykdytų monitoringų duomenys paliekamas 80 m atstumas bus pilnai pakankamas. Jeigu būtų buvusi kokia nors reikšminga įtaka ir tiesioginis ryšys tarp durpyno sausinimo sistemos ir ežero vandens lygio Deletos ežeras jau seniai būtų nusekęs ankstesniais metais, tačiau šiuo metu vandens lygis jame yra net apie 3 m aukštesnis nei artimiausiame, už 80 m į vakarus iškastame durpyno sausinamajame griovyje (3 grafinis priedas).

2.8 pav. Sulinkių ežeras esantis centrinėje eksploatuojamo durpyno dalyje, kuriame vandens lygis aukštesnis nei aplinkiniuose sausinamuose grioviuose.

Apibendrinant galima pasakyti, kad durpių eksploatavimo atnaujinimas šioje vietoje į durpių gavybą papildomai įtraukiant pakraščiuose esančius numatomus naudoti plotus, neturės reikšmingos tiesioginės neigiamos įtakos aplinkinėms teritorijoms, ežerams, upėms ir vandens telkiniams, artimiausių sodybų šuliniams, vandenvietėms ir požeminiam vandens gręžiniams išgręžtiems į gilesnius vandeninguosius sluoksnius. Didžiausią įtaką hidrologiniam režimui šioje vietoje ir toliau turės telkinyje ir jo apylinkėse ankstesniais metais įrengta melioracijos sistema bei iškrentantis kritulių kiekis. Naudingųjų iškasenų gavyba ir kitokie darbai nebus vykdomi paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose.

2.1.4. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės

PŪV teritorijos plotuose įrengiant durpių gavybos laukus bus stengiamasi pritaikyti esamą durpyno sausinimo sistemą, kad kuo mažiau reikėtų papildomai kasti naujų sausinamųjų griovių (telkinio naudojimo plano rengimo etapas, veiklos vykdymo etapas).

Apjuosiantys durpyną ir vandens nuvedimo grioviai bus pastoviai bus užpildyti vandeniu. Tai sudarys hidraulinį barjerą, kad gilesnių durpyno vidinių dalių sausinimas neiššauktų platesnio gruntinio vandens lygio kritimo už kasybos sklypo ribų (telkinio naudojimo plano rengimo etapas, veiklos vykdymo etapas).

Vykdant veiklą sausinamieji grioviai bus gilinami nuosekliai, kad durpynas nebūtų persausintas, nekiltų vidaus gaisrų ir nesuintensyvėtų durpių klado mineralizacija (veiklos vykdymo etapas).

Eksploatuojant karjerą bus užtikrinama, kad kasybą vykdytų tik tvarkingi, geros techninės būklės mechanizmai. Kasybos mechanizmų priežiūra, užpildymas kuru, tepalu ir toliau bus vykdomas už durpyno ribų esančioje gamybinėje aikštelėje ant kietos dangos (veiklos vykdymo etapas).

2.2. Aplinkos oras

2.2.1. Esamos būklės aprašymas

Pagal klimatinį rajonavimą Balošos durpių telkinys yra išsidėstęs pietryčių aukštumų rajone, Aukštaičių porajonyje. Vidutinė metinė temperatūra sudaro 5,8 – 6,3 °C. Liepos mėnesį temperatūra siekia 16,9 – 17,1 °C, o sausio mėnesį nukrenta iki -5,2 – -4,4 °C (Lietuvos nacionalinio atlaso duomenys, Klimatinis rajonavimas). Per metus telkinio apylinkėse iškrenta per 590 – 670 mm kritulių. Balošos durpių telkinys yra išsidėstęs kaimiškoje, neurbanizuotoje vietovėje. Oro taršos koncentracijos tokiose vietovėse yra lygios arba labai artimos foninėms reikšmėms.

2.2.2. Į aplinkos orą išmetami teršalai

Cheminės medžiagos nebus naudojamos durpių gavybos procese. Tam nėra visiškai jokio poreikio. Dirbant karjerinei technikai susidarys tik oro tarša, kylanti iš vidaus degimo variklių, deginant kurą. Kuro markės bei išmetamų dujų toksiškumas nustatyti automobilių ir kitų savaeigių mechanizmų techninėmis eksploatacijos taisyklėmis. Eksploatacijos eigoje periodiškai bus tikrinamas karjero mechanizmų vidaus degimo variklių darbo režimo atitikimas nustatytiems normatyvams (LAND 15-2015)¹¹. Visi mechanizmai durpyno teritorijoje per metus sudegina apie 75 t dyzelinio kuro (1.3 lentelė). Toks pats sudeginamo kuro kiekis ir toliau išliks įsisavinant durpyno pakraščiuose esančius plotus, kadangi ir toliau planuojama išlaikyti tokias pačias metines gavybos darbų apimtis karjere. Metinis išmetamų teršalų kiekis yra nedidelis, lyginant su atliekamomis darbų apimtimis. Išmetamų dujų kiekis apskaičiuotas pagal Aplinkos ministro 1998-07-13 įsakymu Nr. 125 patvirtintą metodiką¹². Sudeginus tokį šio kuro kiekį į aplinką per metus pateks 4,94 t teršalų: 2,96 t anglies monoksido, 1,1 t angliavandenilių, 0,68 t azoto junginių, 0,06 t sieros dioksido ir 0,13 t kietųjų dalelių. Pagal kuro sąnaudas, įvertinus vidutinį mašinų amžių, eksploataavimo sritį, mašinų konstrukcines ypatybes, buvo apskaičiuotos teršiančių medžiagų, išmetamų į atmosferą iš mašinų kiekis. Skaičiavimai pateikiami 2.1 lentelėje.

2.1 lentelė

Vidutinio metinio teršalų kiekio, išmetamo į atmosferą iš dyzelinių vidaus degimo variklių, apskaičiavimas

Teršalai	Mašinų amžius, metai	Dyzelinio kuro sunaudojimo norma		Mato vnt.	Koeficientai				Lyginamoji tarša, kg/t	Teršalų kiekis, W		
		litrais	kg		M	K ₁	K ₂	K ₃		Mato vnt.	Kiekis	Per metus, t
Traktorius Massey Ferguson 7620												
CO	13	15	12,80	l/h	0,9	0,909	1,3	0,29	130	t/h	0,00057	0,57
CH	13	15	12,80	l/h	0,9	1,01	1,3	0,31	40,7	t/h	0,00021	0,21
NO _x	13	15	12,80	l/h	0,9	0,973	0,89	0,39	31,3	t/h	0,00014	0,14
SO ₂	13	15	12,80	l/h	0,9	1	1	1	1	t/h	0,00001	0,01
KD	13	15	12,80	l/h	0,9	1,231	1,2	0,3	4,3	t/h	0,00002	0,02
Traktorius Fendt 312												
CO	14	10	8,53	l/h	0,9	0,909	1,4	0,29	130	t/h	0,00041	0,37
CH	14	10	8,53	l/h	0,9	1,01	1,4	0,31	40,7	t/h	0,00015	0,14
NO _x	14	10	8,53	l/h	0,9	0,973	0,89	0,39	31,3	t/h	0,00009	0,08
SO ₂	14	10	8,53	l/h	0,9	1	1	1	1	t/h	0,00001	0,01
KD	14	10	8,53	l/h	0,9	1,231	1,3	0,3	4,3	t/h	0,00002	0,02

¹¹ LR Aplinkos ministro 2000 m. kovo 8 d. įsakymas Nr. 89 „Dėl Aplinkos apsaugos normatyvinių dokumentų LAND 14–2015 ir LAND 15–2015 patvirtinimo“.

¹² LR Aplinkos ministro 1998 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. 125 „Dėl teršiančių medžiagų, išmetamų į atmosferą iš mašinų su vidaus degimo varikliais, vertinimo metodikos patvirtinimo“.

2.1 lentelės tęsinys

Traktorius Fendt 716												
CO	16	10	8,53	l/h	0,9	0,909	1,4	0,29	130	t/h	0,00041	0,37
CH	16	10	8,53	l/h	0,9	1,01	1,4	0,31	40,7	t/h	0,00015	0,14
NO _x	16	10	8,53	l/h	0,9	0,973	0,89	0,39	31,3	t/h	0,00009	0,08
SO ₂	16	10	8,53	l/h	0,9	1	1	1	1	t/h	0,00001	0,01
KD	16	10	8,53	l/h	0,9	1,231	1,3	0,3	4,3	t/h	0,00002	0,02
Traktoriaus MIZ 1025												
CO	15	10	8,53	l/h	0,9	0,909	1,4	0,29	130	t/h	0,00041	0,39
CH	15	10	8,53	l/h	0,9	1,01	1,4	0,31	40,7	t/h	0,00015	0,14
NO _x	15	10	8,53	l/h	0,9	0,973	0,89	0,39	31,3	t/h	0,00009	0,09
SO ₂	15	10	8,53	l/h	0,9	1	1	1	1	t/h	0,00001	0,01
KD	15	10	8,53	l/h	0,9	1,231	1,3	0,3	4,3	t/h	0,00002	0,02
Ekskavatorius ATLAS 1504 LC												
CO	12	10	8,53	l/h	0,9	0,909	1,3	0,29	130	t/h	0,00038	0,27
CH	12	10	8,53	l/h	0,9	1,01	1,3	0,31	40,7	t/h	0,00014	0,10
NO _x	12	10	8,53	l/h	0,9	0,973	0,89	0,39	31,3	t/h	0,00009	0,06
SO ₂	12	10	8,53	l/h	0,9	1	1	1	1	t/h	0,00001	0,006
KD	12	10	8,53	l/h	0,9	1,231	1,2	0,3	4,3	t/h	0,00002	0,012
Ekskavatoriaus New Holland E135B												
CO	17	10	8,53	l/h	0,9	0,909	1,4	0,29	130	t/h	0,00041	0,29
CH	17	10	8,53	l/h	0,9	1,01	1,4	0,31	40,7	t/h	0,00015	0,11
NO _x	17	10	8,53	l/h	0,9	0,973	0,89	0,39	31,3	t/h	0,00009	0,06
SO ₂	17	10	8,53	l/h	0,9	1	1	1	1	t/h	0,00001	0,006
KD	17	10	8,53	l/h	0,9	1,231	1,3	0,3	4,3	t/h	0,00002	0,013
Krautuvo CLASS Torion												
CO	6	10	8,53	l/h	0,9	0,909	1,1	0,29	130	t/h	0,00032	0,15
CH	6	10	8,53	l/h	0,9	1,01	1,1	0,31	40,7	t/h	0,00012	0,06
NO _x	6	10	8,53	l/h	0,9	0,973	1,05	0,39	31,3	t/h	0,00011	0,05
SO ₂	6	10	8,53	l/h	0,9	1	1	1	1	t/h	0,00001	0,004
KD	6	10	8,53	l/h	0,9	1,231	1,1	0,3	4,3	t/h	0,00001	0,007
Buldozeris Prinoth Everest												
CO	20	20	17,06	l/h	0,9	0,909	1,4	0,29	130	t/h	0,00082	0,55
CH	20	20	17,06	l/h	0,9	1,01	1,4	0,31	40,7	t/h	0,00030	0,21
NO _x	20	20	17,06	l/h	0,9	0,973	0,89	0,39	31,3	t/h	0,00018	0,12
SO ₂	20	20	17,06	l/h	0,9	1	1	1	1	t/h	0,00002	0,01
KD	20	20	17,06	l/h	0,9	1,231	1,3	0,3	4,3	t/h	0,00004	0,02
Iš visų mechanizmų per metus												
CO												2,96
CH												1,10
NO _x												0,68
SO ₂												0,06
KD												0,13
Iš viso:												4,94

2.2.3. Numatomas reikšmingas poveikis aplinkos orui

Karjere dirbsiantys mechanizmai bus pasklidę plačioje erdvėje ir niekada visi nedirbs vienu metu vienoje vietoje. Jei tektų šiuo atveju modeliuoti oro taršą nuo karjero taikant, kad ir patį blogiausią scenarijų, tai reiktų modeliavimą atlikti nuo keletos mechanizmų jiems dirbant plačioje, daugiau nei 100 ha erdvėje. Oro taršos modeliavimas ir detalesni skaičiavimai

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 44

mobiliems mechanizms dirbant tokiame dideliame plote taršos kiekiui neturi visiškai jokios prasmės. Skaičiuojant vidutinės valandinės oro taršos koncentracijas oro taršą tektų modeliuoti nuo 8 mobilių mechanizmų ir bent nuo 100 0000 m² ploto, kadangi jie durpyne dirbs išsidėstę plačioje erdvėje. Per valandą vidutiniškai karjere būtų išmetama apie 3,57 kg teršalų ((4,94 t x 1000 kg)/(173 pam x 8 val.)). T.y. vienam m² tektų 0,0000036 kg. Priimant, kad šis kiekis bus išmetamas (išsisklaidys) bent 5 m aukštyje gautume, kad 1 m³ vidutiniškai tektų 0,00000071 kg bendro teršalų kiekio. Pvz. lyginant su nustatytais teršalų ribinėmis vertėmis (2.2 lentelė), nevertinant foninių koncentracijų, tai sudarytų iki 0,71 µg/m³ ir būtų dešimtimis ir šimtus kartų mažiau nei nustatytos ribinės vertės. Apskaičiuotas taršos kiekis dar bent keliasdešimt kartų sumažėtų esant vėjui, oro turbulencijai ir kt. Be to, bendrą apskaičiuotą teršalų kiekį dar papildomai reiktų išskaidyti į atskiras dujas, nes šiuo atveju skaičiuota nuo bendro išmetamo taršos kiekio. Išskaidžius į atskiras dujas apskaičiuotos teršalų koncentracijos dėl PŪV iš viso būtų nykstamai mažo dydžio. Dėl PŪV oro taršos koncentracijos aplink veikiantį karjerą įsisavinant jo pakraščiuose esančius detalai išžvalgytus plotus ir toliau išliks labai artimos foninėms oro taršos koncentracijoms pateiktoms 2.3 lentelėje. Išteklių gavybai numatomų naudoti plotų artimoje aplinkoje nėra gyvenamųjų sodybų, kurioms PŪV galėtų turėti kokį nors reikšmingą poveikį oro taršos aspektu. Aplinkos apsaugos agentūra 2026-05-08 raštu Nr. (30-3)-A4E-5111 taip pat nurodė, kad durpyno artimoje aplinkoje 2 km spinduliu nėra kitų oro taršos šaltinių (15 priedas). Vykdamt veiklą durpių karjere oro užterštumo vertės aplink karjerą esančiose teritorijose ir toliau išliks labai artimos 2.3 lentelėje nurodytoms foninėms reikšmėms.

2.2 lentelė. Teršalų ribinės vertės nustatytos žmonių sveikatos apsaugai.

Teršalo pavadinimas	Periodas	Ribinė vertė
Angliavandeniliai (LOJ)	0,5 val.	1000 µg/m ³
Anglies monoksidas (CO)	8 valandų	10000 µg/m ³
Azoto dioksidas (NO ₂)	1 valandos	200 µg/m ³
	kalendorinių metų	40 µg/m ³
Kietos dalelės (KD ₁₀)	paros	50 µg/m ³
	kalendorinių metų	40 µg/m ³
Kietos dalelės (KD _{2,5})	kalendorinių metų	20 µg/m ³

2.3 lentelė. Santykinai švarių Lietuvos kaimiškųjų vietovių aplinkos oro teršalų vidutinių metinių koncentracijų vertės, 2024 m.

Teršalo pavadinimas konc. matavimo vienetai Regionai (2024 m.)	KD ₁₀ µg/m ³	KD _{2,5} µg/m ³	NO ₂ µg/m ³	NO _x µg/m ³	SO ₂ µg/m ³	CO mg/m ³	C ₆ H ₆ (benzenas) µg/m ³	O ₃ µg/m ³
ALYTAUS	6,3	4,9	3,6	5,1	2,3	0,163	0,6	56
KAUNO	9,0	5,8	6,2	8,9	3,3	0,163	1,0	55
KLAIPĖDOS	7,1	5,0	7,2	10,3	2,8	0,164	0,9	52
MARIJAMPOLĖS	6,3	4,9	3,6	5,1	2,0	0,164	0,7	56
PANEVĖŽIO	6,6	5,4	6,6	9,4	2,1	0,167	0,8	53
ŠIAULIŲ	7,5	5,2	6,3	9,0	2,9	0,195	1,2	54
UTENOS	6,3	4,8	3,6	5,1	2,0	0,171	0,6	56
VILNIAUS	9,2	5,3	7,6	10,9	2,9	0,186	1,1	50

APLINKOS
APSAUGOS
AGENTŪRA

Cituojant būtina nurodyti informacijos šaltinį, 2025-05-02

Vidutinės metinės aplinkos oro teršalų kaimiškųjų vietovių foninių koncentracijų reikšmės 2024 m.

2.2.4. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės

Įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius naudinguosius durpių išteklius juose dirbtų ties patys mechanizmai su vidaus degimo varikliais kaip šiuo metu veikiančiame karjere, kurie yra pritaikyti dirbti padidintos drėgmės vietose. Karjere ir toliau dirbs tik tvarkingi, geros techninės būklės kasybos mechanizmai. Karjero veiklos metu išmetamų teršalų kiekis bus periodiškai tikrinamas atliekant mechanizmų techninę apžiūrą (veiklos vykdymo etapas).

Vykdamas išteklių gavybos darbus visi kasybos mechanizmai dirbs tik karjero viduje, kuris įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius plotus ir toliau iš visų pusių bus apsuptas miško masyvu (1.7 pav.). Siekiant, kad durpės nebūtų pustomos ir nepadidėtų dulkėtumas aplinkinėse teritorijose, jos iš karto bus surenkamos. Tai yra ir įmonės ekonominis interesas saugant, kad iškastos durpės palijus nesudrėktų ir nereikėtų pakartoti vartymo (džiovinimo) proceso. Šūsnyse surinktos durpės taip pat bus dengiamos polietileno plėvele, kad nebūtų pustomos, nesudrėktų ir tuo pačiu sudrėkusios nekaistų bei nesukeltų gaisro. Visa veikla karjere bus organizuojama, kad mažiau reikėtų pakrauti ir pervežti žaliavą (veiklos vykdymo etapas).

2.3. Klimatas

2.3.1. Esamos būklės aprašymas

PŪV teritorijoje nebūdingi pavojingi gamtos reiškiniai. Karjere teršalus į orą ir toliau išmes vos keletas dirbančių mobilių mechanizmų. Dyzelinis kuras traktorių, ekskavatorių, krautuvo, buldozerio darbui yra įprastinis energijos šaltinis. Visi karjere į orą iš mobilių mechanizmų išmetami teršalai netrukus išsisklaidys atmosferoje ir neturės jokios reikšmingos įtakos oro taršos koncentracijų padidėjimui aplinkinėse teritorijose. Mobilūs oro taršos šaltiniai dirbantys karjere neturės jokios įtakos vietovės meteorologinėms sąlygoms. Karjero eksploatacijos metu išmetamų teršalų kiekis bus labai nedidelis lyginant su stambiais pramoniniais objektais.

2.3.2. Numatomas reikšmingas poveikis

Durpių karjeras nėra stambus pramoninis objektas, kuriam reikalingas TIPK leidimas. Karjero veiklos metu į orą iš kasybos mechanizmų su vidaus degimo varikliais bus išmetami tik neišvengiamai susidarantys oro teršalai.

2.3.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės

Durpių kasimo darbuose bus naudojami pažangūs kasybos mechanizmai pritaikyti dirbti durpynuose, esant padidintos drėgmės sąlygoms. Karjero veiklos metu išmetamų teršalų kiekis bus periodiškai tikrinamas atliekant mechanizmų techninę apžiūrą (veiklos vykdymo etapas).

2.4. Žemė (jos paviršius ir gelmės), dirvožemis

2.4.1. Esamos būklės aprašymas

Balošos durpių telkinys detalai išžvalgytas dar 1955 m (2 tekstinis priedas). Pats durpynas pradėtas eksploatuoti prieš 5 dešimtmečius, tačiau gavybos laukai buvo įrengti tik centrinėje telkinio dalyje (1.1 – 1.2 pav.). Šiuo metu, siekiant kuo pilniau išeksplatuoti likusius telkinio išteklius, durpių gavybą numatoma vykdyti ir telkinio pakraščiuose, juos prijungiant prie esamų gavybos laukų ar suformuojant naujus laukus. Tai leis PŪV organizatoriui racionaliai išeksplatuoti telkinyje esančius, nenaudojamus durpių išteklius, paliekant mažiau nuostolių pakraštiniuose plotuose. Durpių išteklių gavyba ir toliau būtų vykdoma tik PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM 2024-05-09 išduotu leidimu Nr. KN-24-9 suteikto kasybos sklypo kontūre, valdomo žemės sklypo ribose (2 – 4 tekstiniai priedai). Būtent atsižvelgus į detalai išžvalgytų išteklių kontūrą, suteikto kasybos sklypo ir valdomo žemės sklypo ribų pagrindu buvo išskirti PŪV teritoriją sudarantys 4 plotai (apie I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha) išsidėstę pačiuose telkinio pakraščiuose, kurie bendrai apima **apie 109,9 ha plotą**.

Įsisavinat telkinio pakraščius toliau būtų naudojamos ankstesniais metais sukurta durpių gavybos (sausinimo, priešgaisrine, transportavimo ir kt.) ir žaliavos perdirbimo infrastruktūra.

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 47
Už telkinio ribos gamybinėje aikštelėje esančiame sandėlyje durpės bus supakuojamos ir toliau realizuojamos kaip galutinė produkcija. Tai leis PŪV organizatoriui racionaliai išeksplloatuoti telkinyje esančius, nenaudojamus durpių išteklius, paliekant mažiau nuostolių pakraštiniuose plotuose. PŪV teritorijoje esančių išteklių įsisavinimas leistų įmonėje išlaikyti esamus gamybinius pajėgumus, darbuotojų skaičių.

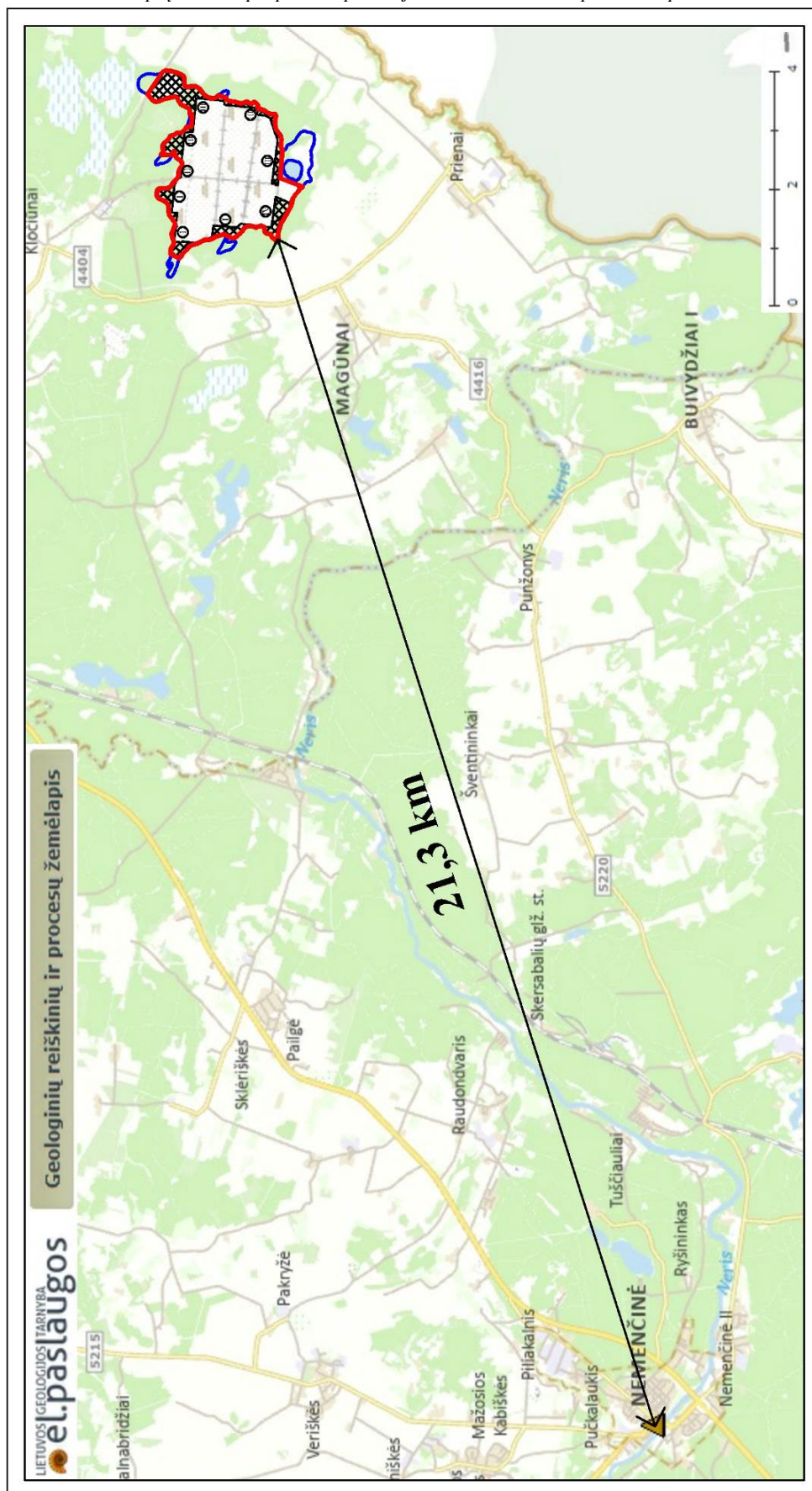
Duomenų apie didesnius geologinius procesus ir reiškinius, geotopus šioje vietovėje nėra žinoma (pagal LGT prie AM Valstybinės geologijos informacinės sistemos Geolis duomenis). Artimiausia nuošliauža (Nr. 614) nuo PŪV teritorijos yra nutolusi 21,3 km į pietvakarius (2.9 pav.). Artimiausias geotopas Buivydžių atodanga (Nr. 206) nuo PŪV teritorijos yra nutolusi 4,5 km į pietvakarius (2.10 pav.).

Šiuo metu, eksploatuojamuose durpių gavybos laukuose, pagal paskutiniųjų 2023 m atliktų markšeiderinių apmatavimų duomenimis sudarytą pramoninio durpių klado storių planą, ištekliai baigiasi (yra likę mažiau nei 0,5 m) apie 130 ha plote (1 grafinis priedas). Realiai šis plotas yra dar didesnis, kadangi paskutinius 2 metus taip pat buvo vykdoma durpių gavyba. Tai yra daugiau nei 1/3 iš šiuo metu įrengtų gavybos laukų (337 ha) beveik nebėra likusių durpių išteklių. Šiuo metu eksploatuojamuose durpių gavybos laukuose taip pat nėra beveik likusių mažo skaidos laipsnio šviesių, aukštapelkinio klado durpių (1.1 lentelė, 2 grafinis priedas). Didesnio storio šviesių durpių klado likučiai išplitę tik palei surenkamuosius griovius ir ties siaurojo geležinkelio trasa.

PŪV teritoriją sudarančiuose plotuose durpių kloadas yra labai netolygus, kinta nuo 0 iki 4,8 m, pagrinde svyruoja tarp 1 – 2 m (1 grafinis priedas). Po PAV procedūrų rengiant telkinio naudojimo planą planuojamuose naudoti plotuose bus pakartotinai įvertintas išteklių likutis, apskaičiuotas tikslus jų kiekis. Durpių gavybos laukai bus formuojami tik tuose PŪV teritorijos plotuose, kur išteklių kiekis yra didesnis. Vertinant išteklių naudojimo racionalumą ypatingas dėmesys bus skiriamas siauroms išteklių juostoms ir plotams, kuriuose pramoninis durpių kloadas yra mažesnis nei 0,3 m. Tokiose siaurose juostose ir plotuose formuojant durpių gavybos laukus bus nagrinėjama galimybė išteklių gavybos apskritai atsisakyti, siekiant kuo mažiau pakenkti aplinkai. Tiksliau tai bus numatyta rengiant telkinio naudojimo planą.

2.4.2. Numatomas reikšmingas poveikis

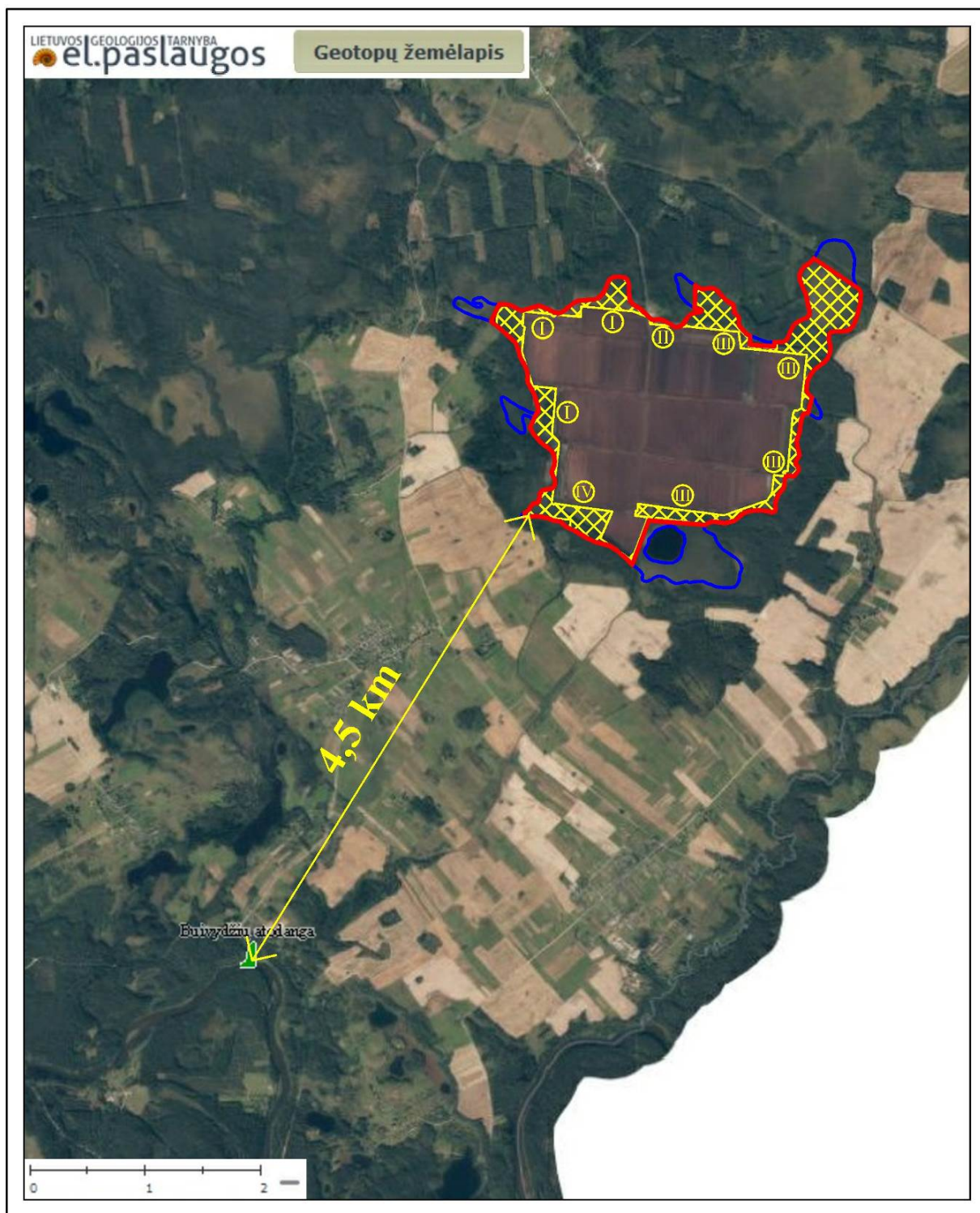
Naudingųjų iškasenų gavyba atviru būdu turi neišvengiamą poveikį žemės paviršiui. Kitaip tokių iškasenų kaip durpės, kurios plačiai naudojamos žemės ūkio veiklai, nebūtų įmanoma išgauti ir panaudoti visuomenės materialinėje gamyboje. Svarbiausias išteklių gamtosauginis naudojimo principas yra racionalus jų naudojimas bei maksimalus galimas

2.9 pav. Ištrauka iš Lietuvos geologijos tarnybos prie AM geologinių reiškinių ir procesų žemėlapis
M 1:100 000

Sutartiniai ženklai

- Planuojami išsivystinti durpių telkinio pakraščiai (I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detaliai iššvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

**2.10 pav. Ištrauka iš Lietuvos geologijos tarnybos prie AM
geotopų žemėlapis**

M 1:50 000

Sutartiniai ženklai

- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai
(I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detaliai išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 50
iškasimas, patiriant kuo mažiau nuostolių. Įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius išteklius tai ir būtų padaryta, nes siekiama kuo pilniau išeksplatuoti viename masyve esančius išteklius.

2.4.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės

Po PAV proceso, priėmus teigiamą sprendimą dėl PŪV teritorijoje (kasybos sklype) esančių likusių durpių išteklių naudojimo, bus rengiamas telkinio naudojimo planas apimantis planuojamus naudoti telkinio pakraščius ir šiuo metu eksploatuojamo durpyno teritoriją. Šiame specialiajame teritorijų planavimo dokumente, bus suprojektuota išteklių kasyba telkinyje, sudaryti įsisavinimo kalendoriniai planai, numatyti iškasto karjero rekultivavimo sprendiniai ir kt. Tik patvirtinus telkinio naudojimo planą galės būti vykdoma išteklių gavyba numatomuose įsisavinti telkinio pakraščiuose.

2.5. Kraštovaizdis ir biologinė įvairovė

2.5.1. Esamos būklės aprašymas

PŪV teritorija nepatenka į Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane išskirtas vertingiausias ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealus ir vietas. Artimiausias ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealas yra Asvejos ežerynas nuo PŪV teritorijos nutolęs 7,8 km į šiaurės vakarus (1.8 pav.). Tvarkymo plane nėra nustatytų jokių apribojimų naudingųjų išteklių gavybai PŪV teritorijoje. PŪV teritorija kaip ir šiuo metu eksploatuojamas durpynas remiantis vizualinės struktūros vertikaliosios ir horizontaliosios sąskaidos veiksniais priskirtas tipui – V₀H₁. Pagal vizualinės struktūros dominantišumą PŪV teritorijoje esantis kraštovaizdis priskirtas b kategorijai, kur kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje raiškios tik horizontalios dominantės. ***Pagal skirstymą tai vienas iš mažiausiai vertingų kraštovaizdžio tipų Lietuvos Respublikoje.*** Tokiuose mažai vertinguose kraštovaizdžiuose naudingųjų iškasenų gavyba turi prioritetą. PŪV teritorijos artimoje aplinkoje nėra vertingiausių Lietuvos kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų. Artimiausia Asvejos ežero apžvalgos vieta prie Abejučių piliakalnio nuo PŪV teritorijos yra nutolusi 11,2 km į šiaurės vakarus.

PŪV teritorija kaip ir šiuo metu eksploatuojamas karjeras nepatenka į saugomas teritorijas (1.9 pav.). Kitapus vietinės reikšmės rajoninio kelio ir aukštos įtampos elektros linijos, už 30 m į šiaurę nuo PŪV teritorijos III ploto yra nutolęs Eituniškės telmologinis draustinis. Toliau, už 2,15 km į vakarus nuo PŪV teritorijos I ploto yra nutolęs Algirdėnų telmologinis draustinis. Abiejuose telmologiniuose draustiniuose yra įsteigtos buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) Eituniškės pelkė ir Lygiaraistis (LTSVE0038) ir Algirdėnų pelkė (LTSVE0004). Artimiausias saugomas gamtos paveldo objektas yra Abejučių ažuolas nutolęs 11,1 km į šiaurės vakarus. Kitos saugomos teritorijos ir gamtos paveldo objektai yra nutolę didesniais atstumais.

PŪV teritorijos paviršių sudaro ankstesniais metais pradėto eksploatuoti durpyno pakraščiai. Veikiant 5 dešimtmečius durpynui buvo nusiausinta natūrali aukštapelkė, o jos centrinėje dalyje įrengti durpių gavybos laukai (1.2 pav., 1 grafinis priedas). Nusiausinus aukštapelkę, jos pakraščiai, tame tarpe ir PŪV teritoriją sudarantys plotai, apaugo savaiminio išsisėjimo medžiais ir krūmais. Lietuvos klimatinėmis sąlygomis nusiausintų durpynų, nedirbamų ir apleistų žemės ūkio laukų apaugimas savaiminio išsisėjimo medžiais bei krūmais yra visiškai natūralus gamtinis procesas. Tai natūrali gamtinė sukcesija. Pelkės užaudimas mišku rodo apie sausinimo sistemos padarytą įtaką, sumažintą drėgmės kiekį.

Didžioji PŪV teritorijos dalis (apie 101 ha) patenka į miško žemę (1.8 pav.). PŪV teritorijoje augantis miškas yra išsidėstęs Valstybinės miškų urėdijos Nemenčinės regioniniame padalinyje, Nemenčinės urėdijoje, Žaliašilio girininkijoje, 242, 244, 245, 246, 248, 264, 265, 266, 271, 272 miško kvartaluose. Durpių telkinio pakraščiuose augantis miškas priskiriamas IV grupės ūkiniams miškams. PŪV teritoriją sudarančiuose plotuose ir aplinkiniuose miškuose pagrinde dominuoja savaiminės kilmės pušies, beržo, eglės, medynai (2.11 – 2.12 pav., 16 tekstinis priedas).. PŪV teritorijoje ir jos artimoje aplinkoje nėra išskirta gamtosauginiu požiūriu vertingiausių kertinių miško buveinių. Artimiausia kartinė miško buveinė Nr. 823703 nuo PŪV teritorijos yra nutolusi už 700 metrų į vakarus.

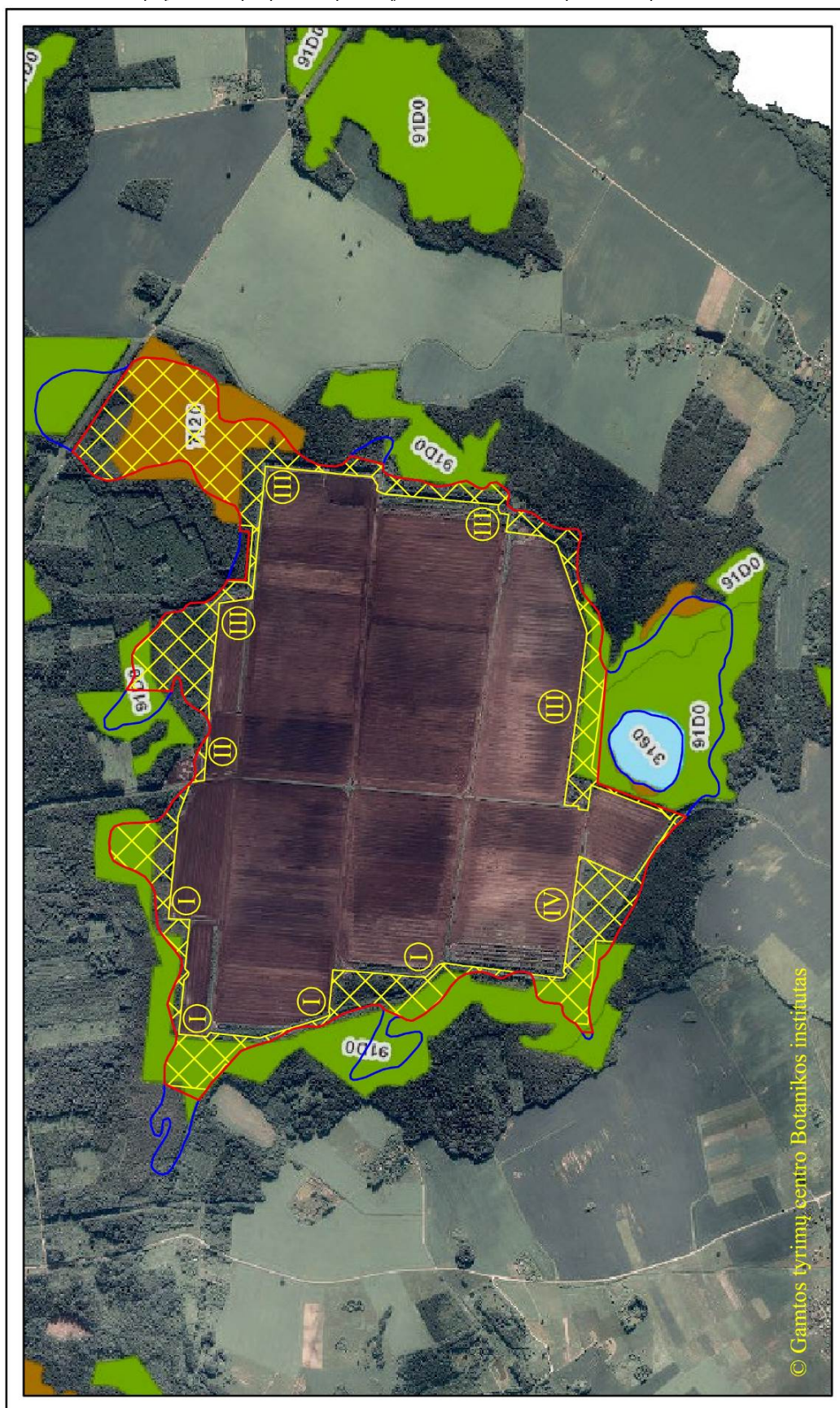
2.11 pav. PŪV teritorijos III ploto šiaurės rytinėje dalyje dominuojantys pušynai.

2.12 pav. PŪV teritorijos IV plote dominuojantys beržynas.

PŪV teritoriją sudarančiuose telkinio pakraščiuose išskirtos natūralios EB svarbos buveinės 91D0 Pelkiniai miškai ir 7120 Degradavusios aukštapelkės (2.13 pav.). Išskirtos EB svarbos buveinės neturi jokio specialaus apsaugos statuso. Planuojami įsisavinti telkinio pakraščiai nėra priskirti buveinių ar paukščių apsaugai svarbioms teritorijoms ar kitą apsaugos statusą turinčioms teritorijoms.

Atliekant biologinės įvairovės vertinimą, lauko tyrimų metu buvo patikslinti esamų buveinių plotai ir tipai, išskirti vertingiausi gamtiniu atžvilgiu plotai visame pelkingame komplekse (2.14 pav.). 7120 Degradavusios aukštapelkės buveinė aptinkama šiaurės rytinėje dalyje. Buveinės būklė – patenkinama būklės, pažeistas hidrologinis režimas, aiškūs buvusio gaisro požymiai. Medžių ardas labai retas, vyrauja paprastoji pušis. Žolių ir krūmokšnių arde gausiai auga nusaustose aukštapelkėse paprastai aptinkamos rūšys: vaivoras (*Vaccinium uliginosum*), pelkinis gailis (*Ledum palustre*) rečiau durpyninis bereinis (*Chamaedaphne calyculata*), paprastasis viržis (*Calluna vulgaris*), juodoji varnauogė (*Empetrum nigrum*), siauralapė balžuva (*Andromeda polifolia*), paprastoji spanguolė (*Vaccinium oxycoccos*), kupstinis švylys (*Eriophorum vaginatum*). Samanų arde dominuoja sp. kiminai, labiau nuo gaisro paveiktose vietose: paprastoji šilsamanė (*Pleurozium schreberi*), atžalinė gūžtvė (*Hylocomium splendens*), durpyninis gegužlinis (*Polytrichum strictum*) ir kiek rečiau auganti melsvoji balzganė (*Leucobryum glaucum*).

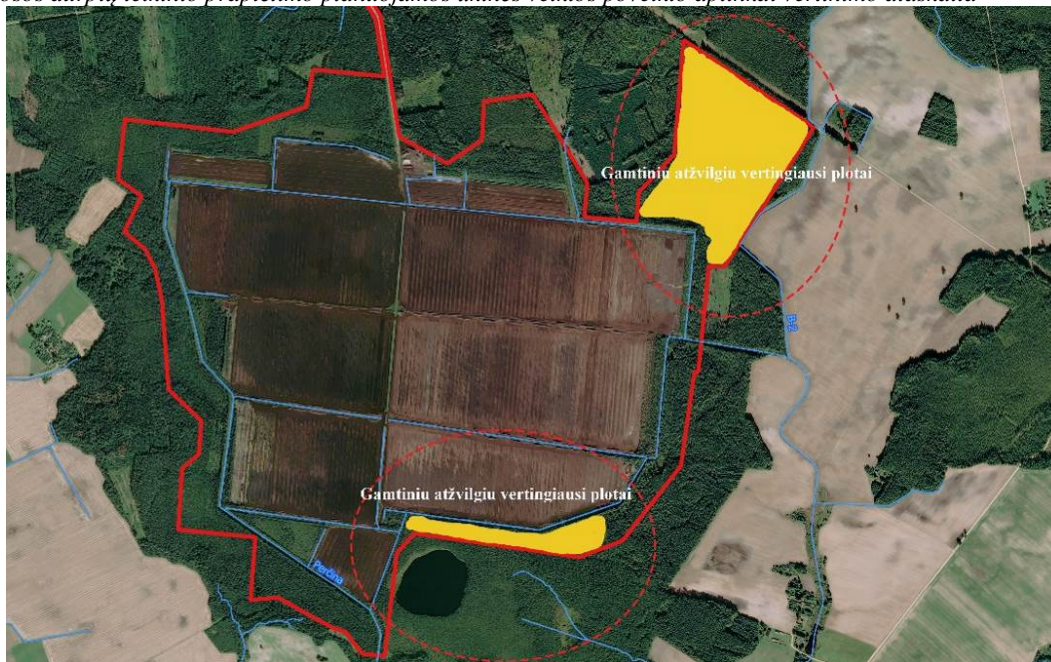

2.13 pav. Ištrauka iš Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių žemėlapio
M 1:25 000

Sutartiniai ženklai

- Planuojami įsisavinti durpių telkinio pakraščiai
(I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
- Detaliai išžvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
- PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

2.14 pav. Gamtinių atžvilgiu vertingiausi plotai Balošos pelkiniame komplekse.

91D0 Pelkiniai miškai buveinė aptinkama pietinėje dalyje. Buveinės būklė – patenkinama būklės, pažeistas hidrologinis režimas (2.13 – 2.14 pav.). Buveinę formuoja grynai pušynai, medžių arde vyrauja paprastoji pušis (*Pinus sylvestris*). Krūmokšnių aukšte dominuoja pelkinis gailis (*Ledum palustre*), vaivoras (*Vaccinium uliginosum*), durpyninis bereinis (*Chamaedaphne calyculata*), paprastasis viržis (*Calluna vulgaris*), juodoji varnauogė (*Empetrum nigrum*), siauralapė balžuva (*Andromeda polifolia*), paprastoji spanguolė (*Vaccinium oxycoccos*). Žolių arde dominuoja kupstinis švylys (*Eriophorum vaginatum*), pasitaiko apskritalapė saulašarė (*Drosera rotundifolia*). Samanų arde dominuoja kiminai (*Sphagnum sp.*).

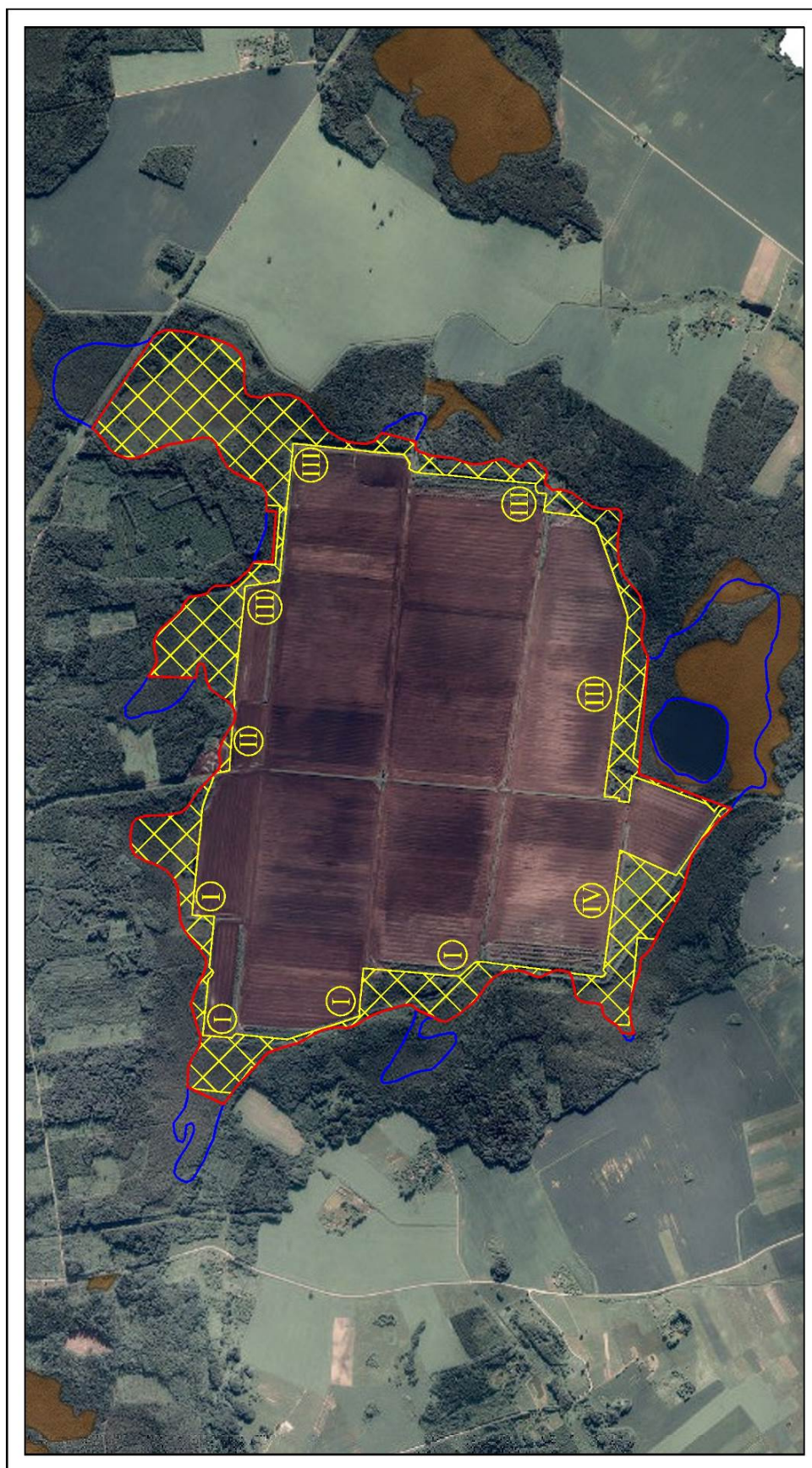
Pagal natūralių pievų, ganyklų, pelkių, šaltinynų teritorijų, kurioms taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos žemėlapi *PŪV teritorija nepatenka į išskirtas pelkių ir šaltinynų teritorijas, kurioms taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos* (2.15 pav.).

Lauko tyrimų metu PŪV teritorijos plotuose fiksuoti šie biotopai:

- ✓ Kimininis – krūmokšninis beržynas,
- ✓ aukštapelkinis pušaičių retmiškis,
- ✓ laisvai plūduriuojanti augalija,
- ✓ aukštaūgiai žolynai – žolių bendrijos palei melioracijos kanalus.

PŪV teritorijos artimoje aplinkoje, nuo jos 50 m atstumu fiksuoti šie biotopai:

- ✓ kimininis – krūmokšninis beržynas,
- ✓ aukštapelkinis pušaičių retmiškis,
- ✓ gailiniai pušynai,
- ✓ natūralus distrofinis ežerėlis.

2.15 pav. Ištrauka iš natūralių pievų, ganyklų, pelkių, šaltinių teritorijų, kuriose nustatomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos žemėlapis

M 1:25 000

Sutartiniai ženklai

Planuojami įsiviešinti durpių telkinio pakraščiai
(I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha, bendrai apie 109,9 ha)
Detaliai išvalgyti Balošos durpių telkinio ištekliai
PŪV organizatoriui suteiktas kasybos sklypas

Kimininis – krūmokšninis beržynas. Pažeistų hidrologinio režimo sąlygų, iškirstų gailinių pušynų ar paveiktų gaisrų įtakoje susiformavę aukštapelkių augalų bendrijos. Medžių arde dominuoja karpotieji (*Betula pendula*) ir plaukuotieji (*B. pubescens*) beržai su gausia paprastosios pušies (*Pinus sylvestris*) ir paprastosios eglės (*Picea abies*) priemaiša, retai pasitaiko pavienių medžių: drebulės (*Populus tremula*) priemaiša. Krūmų arde dažnesnis paprastasis šalteksnis (*Frangula alnus*). Krūmokšnių arde dominuoja: paprastasis viržis (*Calluna vulgaris*), bruknė (*Vaccinium vitis-idaea*), mėlynė (*Vaccinium myrtillus*), juodoji varnauogė (*Empetrum nigrum*), pelkinis gailis (*Ledum palustre*). Žolių arde: smailialapis papartis (*Dryopteris carthusiana*), kupstinis švylys (*Eriophorum vaginatum*), miškinis pataisas (*Lycopodium annotinum*). Samanų arde paprastoji šilsamanė (*Pleurozium schreberi*), atžalinė gūžtvė (*Hylocomium splendens*), purioji dvyndantė (*Dicranum polysetum*), durpyninis gegužlinis (*Polytrichum strictum*).

Aukštapelkinis pušaičių retmiškis. Pažeistų hidrologinio režimo sąlygų aukštapelkių augalų bendrijos. Medžių arde vyrauja paprastoji pušis (*Pinus sylvestris*), plaukuotasis beržas (*Betula pubescens*), retai pasitaiko paprastoji eglė (*Picea abies*). Krūmokšnių aukšte dominuoja vaivoras (*Vaccinium uliginosum*), pelkinis gailis (*Ledum palustre*) rečiau durpyninis bereinis (*Chamaedaphne calyculata*), paprastasis viržis (*Calluna vulgaris*), juodoji varnauogė (*Empetrum nigrum*), siauralapė balžuva (*Andromeda polifolia*), paprastoji spanguolė (*Vaccinium oxycoccos*), bruknė (*Vaccinium vitis-idaea*). Žolių arde dominuoja kupstinis švylys (*Eriophorum vaginatum*). Samanų arde gausu kiminių (*Sphagnum sp.*), ant kupstų dominuoja paprastoji šilsamanė (*Pleurozium schreberi*), dažna purioji dvyndantė (*Dicranum polysetum*), durpyninis gegužlinis (*Polytrichum strictum*).

Laisvai plūduriuojanti augalija. Šie biotopai aptinkami sausinamuose kanaluose visoje PŪV teritorijoje. Laisvai plūduriuojanti augalija, kurią sudaro vandenyje laisvai plaukiojančių smulkiųjų žiedinių augalų – mažosios (*Lemna minor*) ir trilypės (*L. trisulca*) plūdenų bendrijos. Vietomis tankiu sąžalynus sudaro vandeninė monažolė (*Glyceria maxima*).

Aukštaūgiai žolynai. Žolių bendrijos įsikūrę palei sausinamuosius griovius. Dažniausiai susiformavę beveik monodominantiniai nitrofilų sąžalynai, kuriuos sudaro didžioji dilgėlė (*Urtica dioica*), paprastoji nendrė (*Phragmites australis*), smiltyninis lendrūnas (*Calamagrostis epigejos*), krūminis builis (*Anthriscus sylvestris*), avietė (*Rubus idaeus*), didžioji varnalėša (*Arctium lappa*), dirvinė usnis (*Cirsium arvense*), kanadinė rykštenė (*Solidago canadensis L.*), aukštoji rykštenė (*S. altissima L.*).

Gailiniai pušynai. Grynų pušynai medžių arde vyrauja paprastoji pušis (*Pinus sylvestris*). Krūmokšnių aukšte dominuoja pelkinis gailis (*Ledum palustre*), vaivoras (*Vaccinium uliginosum*), durpyninis bereinis (*Chamaedaphne calyculata*), paprastasis viržis (*Calluna vulgaris*), juodoji varnauogė (*Empetrum nigrum*), siauralapė balžuva (*Andromeda polifolia*), paprastoji spanguolė (*Vaccinium oxycoccos*). Žolių arde dominuoja kupstinis švylys (*Eriophorum vaginatum*), pasitaiko apskritalapė saulašarė (*Drosera rotundifolia*). Samanų arde vietomis gausu kiminių (*Sphagnum sp.*), durpyninis gegužlinis (*Polytrichum strictum*).

Natūralus distrofinis ežerėlis. Yra už PŪV teritorijos ribos pietinėje dalyje. Pelkėje esantis ežerėlis, viršvandeninės augalijos nėra, pakrantės apaugę melsvosios melvenės (*Molinia caerulea*) sąžalynais.

PŪV teritorijoje ir jos artimoje aplinkoje nėra augalų įtrauktų į nacionalinių gentinių išteklių sąrašo plotus. PŪV teritorijoje taip pat nėra saugomų ir saugotinų želdinių.

Informacija apie vietovės gyvūniją

Rūšinę gyvūnijos įvairovę daugiausiai lemia aukščiau aprašytas biotopų pasiskirstymas.

Vabzdžiai. Įvertinus biotopus ir jų įvairovę, galima teigti, kad PŪV teritorijoje specifinės pelkinės entomofaunos branduolys yra sunaikintas ankstesnės durpyno eksploatacijos metu. Tyrimų metu stebėtos įprastinės drugių rūšys: paprastoji šaškytė (*Melitaea athalia*), spungės (*Inachis io*), dilgėlinukai (*Aglais urticae*).

Varliagyviai ir ropliai. Lauko tyrimų metu registruotos 4 varliagyvių rūšys: pievinės varlės (*Rana temporaria*), smailiasnukės varlės (*Rana arvalis*), didžiosios kūdrinės varlės (*Rana esculenta*), pilkosios rupūžės (*Bufo bufo*). Dažniausios yra pievinės varlės (*Rana temporaria*) ir smailiasnukės varlės (*Rana arvalis*) stebėtos pelkių ir miškų buveinėse. Didžiosios kūdrinės varlės (*Rana esculenta*) stebėtos vandens telkinių buveinėse. Iš roplių dažniausiai stebėtas gyvavedis driežas (*Zootoca vivipara*), kiek retesnis – vikrusis driežas (*Lacerta agilis*) griovių šlaituose. Biotopai tinkami paprastajai angiai (*Vipera berus*) ir paprastajam žalčiui (*Natrix natrix*).

Paukščiai. Tyrimų metu fiksuotos tik foninės paukščių rūšys: kikelis (*Fringila coelebs*), ankstyvoji, pilkoji ir žalioji pečialinda (*Phylloscopus trochilus*, *Ph. collybita*, *Ph. sibilatrix*), strazdas giesmininkas ir juodasis strazdas (*Turdus philomelos*, *T. merula*), liepsnelė (*Erithacus rubecula*), kareitė (*Troglodytes troglodytes*), didžioji, kuoduotoji ir pilkoji zylė (*Parus major*, *P. cristatus*). Stebėtos 2 pilkųjų gervių (*Grus grus*) poros be jauniklių.

Pusamžiamie pušies medyje ties rytiniu PŪV teritorijos pakraščiu aptiktas paprastojo suopio (*Buteo buteo*) lizdas. Lizdas įrengtas brandžiam berže, maždaug 6 m aukštyje (16 pav.). 2025 liepos mėnesį atliekant lauko tyrimus jauniklių lizde nebuvo stebėta. PAV dokumentų

**2.16 pav. Ties PŪV teritorijos III ploto rytiniu pakraščiu
aptiktas paprastojo suopio lizdas.**

Magistraliniuose grioviuose nuolat laikosi aukštas vandens lygis, susidaro palankios sąlygos apsistoti ir maitintis didžiosioms antims (*Anas platyrhynchos*), stebėta d. antis su jaunikliais.

Žinduoliai. Durpyną juosiančiuose grioviuose stebėti gausūs bebrų (*Castor fiber*) buvimo požymiai. Taip pat stebėtos stirnos (*Capreolus capreolus*), rudosios lapės (*Vulpes vulpes*), briedžių (*Alces alces*), pilkųjų kiškių (*Lepus europaeus*) bei šernų (*Sus scrofa*) veiklos požymiai. Tikėtina kad PŪV teritorijoje ir gretimose teritorijose aptinkamas usūrinis šuo (*Nyctereutes procyonoides*).

Pagal SRIS duomenis PŪV teritorijos artimoje aplinkoje fiksuotos 6 gyvūnų (paprastasis suopis (*Buteo buteo*), paprastasis vištvanagis (*Accipiter gentilis*), baltasis gandras (*Ciconia ciconia*), juodmargis pelkinukas (*Macaria carbonaria*), žalvarinis puošniažygis (*Carabus niten*), paprastoji lututė (*Aegolius funereus*)) ir 1 augalų (mėlynlapis karklas (*Salix myrtilloides*)) rūšies radavietės (17 tekstinis priedas). Paprastojo suopio lizdaviatė fiksuota ties PŪV teritorijos III ploto rytiniu pakraščiu. Paprastojo vištvanagio lizdaviatė fiksuota už 115 m į šiaurę nuo PŪV teritorijos I ploto. Baltojo gandro lizdaviatės išsidėsčiusios už 610 m į vakarus nuo PŪV teritorijos I ploto ir 1130 m į pietryčius nuo PŪV teritorijos III ploto. Juodmargis pelkinukas stebėtas už 430 m į pietus ir rytus nuo PŪV teritorijos III ploto. Žalvarinis puošniažygis fiksuotas už 120 m į šiaurę nuo PŪV teritorijos I ploto. Paprastoji lututė stebėta už 510 – 800 m atstumu į šiaurę nuo PŪV teritorijos III ploto.

PŪV teritorijoje fiksuotos 4 invazinės augalų rūšys: gausialapis lubinas (*Lupinus polyphyllus*), vienmetė šiušelė (*Erigeron annuus*), kanadinė rykštenė (*Solidago canadensis*) ir aukštoji rykštenė (*S. altissima*). Didesnius plotus užima tik kanadinė rykštenė (*Solidago canadensis*) ir aukštoji rykštenė (*S. altissima*), bendrai apie 0,5 ha plotą.

2.5.2. Numatomas reikšmingas poveikis

Poveikis kraštovaizdžiui

Esminis poveikis kraštovaizdžiui šioje vietoje jau buvo padarytas ankstesniais metais pradėjus eksploatuoti Balošos durpių telkinį. Visas durpių telkinys yra nusaustas iškasus tankų sausinamųjų griovių tinklą (1, 3 grafiniai priedai). Tokiuose, pažeistose kasybos vietose naudingųjų išteklių gavyba turi prioritetą. Šiuo atveju, racionaliau būtų išeksplatuoti likę telkinio pakraščiuose, įmonei suteiktame kasybos sklype esantys durpių ištekliai. Svarbiausias išteklių gamtosauginis naudojimo principas yra būtent racionalus jų naudojimas bei maksimalus galimas iškasimas iš telkinio, patiriant kuo mažiau nuostolių. Įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius detalai išžvalgytus durpių išteklis tai ir būtų padaryta. Pabaigus durpių išteklių gavybą, rekultivuojant karjerą jį patvenkus bus sudarytos sąlygos pelkėdaros procesų atsistatymui.

Pagal LR Aplinkos ministerijos užsakymu parengtą vizualinės taršos gamtiniams kraštovaizdžio kompleksams ir objektams nustatymo metodiką¹³ vizualinės taršos objektais iš viso pripažįstami tik **nerekultivuoti** karjerai. Po PAV procedūrų rengiamame naudojimo plane pagal atsakingų institucijų išduotas teritorijų planavimo sąlygas bus numatyti konkretūs viso karjero, įskaitant ir PŪV teritorijos plotus, rekultivavimo sprendiniai sutvarkant kasybos darbų

¹³ UAB „Infraplanas“. Vizualinės taršos gamtiniams kraštovaizdžio kompleksams ir objektams nustatymo metodika. 2015.

Tinkamai rekultivavus karjerą nesumažės kraštovaizdžio estetinė vertė.

Poveikis artimiausiai saugomai teritorijai,

Kitapus vietinės reikšmės rajoninio kelio ir aukštos įtampos elektros linijos, už 30 m į šiaurę nuo PŪV teritorijos III ploto, yra nutolęs Eituniškės telmologinis draustinis (2.17 pav.). PŪV tęstinumas veikiančiame durpių karjere ir toliau neturės jokios reikšmingos įtakos artimiausiai saugomai teritorijai. PŪV teritoriją ir telmologinį draustinį skiriantis vietinės reikšmės rajoninis kelias, be durpyno supsiančio apjuosiančiojo griovio, tarnaus kaip papildomas patikimas hidrologinis barjeras neleisiantis išplisti durpyno sausinimo įtakai į telmologinį draustinį.

2.17 pav. PŪV teritoriją ir Eituniškės telmologinį draustinį skiriantis vietinės reikšmės rajoninis kelias, ir aukštos įtampos elektros linija

Poveikis biologinei įvairovei

Didžiausias poveikis biologinei įvairovei, natūralioms buveinėms ir pačiai pelkei buvo padarytas ankstesniais metais nusauginus pelkę ir joje įrengus durpių gavybos laukus. Pažeidus buveines, daugelis jų plotų nebeatitinka joms keliamų kriterijų. Pats durpynas yra eksploatuojamas daugiau nei 5 dešimtmečius. Visi aplinkiniai natūralūs upeliai buvo ištiesinti ir integruoti į durpyno nusausinimo sistemą. Kasybos darbais nepažeisti yra likę tik patys

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 61
planuojami įsisavinti telkinio pakraščiai. PŪV sunaikins teritorijoje likusias natūralias buveines ir jų fragmentus, tačiau numatomas jų atkūrimas baigus durpių gavybą ir rekultivavus karjerą atgal į pelkę.

Vykdamas lauko tyrimo darbus PŪV teritorijoje neaptikta jokių saugomų rūšių. Jautrios trikdymui SRIS sistemoje fiksuotos rūšys paprastasis vištvanagis ir paprastoji lututė prasidėjus telkinio pakraščių eksploatacijai galimai pasitrauktų į aplinkines teritorijose esančias tinkamas buveines (atliekant tyrimus šių paukščių rūšių PŪV teritorijoje ir jos artimoje aplinkoje nefiksuota). PŪV artimoje aplinkoje taip pat trikdėtų ir paprastąjį suopį, ypatingai veiklą vykdamas perėjimo laikotarpiu, jeigu lizdas būtų naudojamas. Pačioje PŪV teritorijoje nėra daug tinkamų buveinių šioms paukščių rūšims. Ilgalaikėje perspektyvoje dalis saugomų rūšių: juodmargio pelkinuko ir žalvarinio puošniažygio buveinės išliks nepakitusios ir nesunyks rūšys. Baltojo gandro lizdavių ir mėlynojo karklo augavietė nutolusios dideliais atstumais, o PŪV joms neturės visiškai jokios reikšmingos įtakos.

PŪV teritorijos didžiojoje dalyje auga IV grupės ūkinės paskirties miškai, kurie bus plynai iškirsti prieš atliekant telkinio pakraščiuose durpių gavybos laukų įrengimo darbus. Medynų išsaugojimo alternatyvų nėra. Didžiojoje PŪV teritoriją sudarančių plotų pakraščiuose medynai įsigalėjo ankstesniais metais nusiausinus natūralią pelkę. PŪV neturės jokios reikšmingos įtakos artimiausioms kartinėms miško buveinėms.

Vykdamas veiklą nenumatomas invazinių rūšių išplitimas. Visos PŪV teritorijoje fiksuotos invazinės augalų rūšys bus sunaikintos frezuojant gruntą.

2.5.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės

PŪV teritorijoje formuojant durpių gavybos laukus bus siekiama kuo mažiau pažeisti likusias aplinkinės pelkines buveines, esančias už kasybos sklypo ribų. Rengiant telkinio naudojimo planą bus įvertinta galimybė išteklių gavybos atsisakyti plotuose, kur pramoninis durpių klotas yra mažesnis nei 0,3 m ir kasyba nerentabili. Atsisakius išteklių gavybos neparankiuose plotuose, atitinkamai būtų kertami ir daug mažesni miško plotai (telkinio naudojimo plano rengimo etapas).

Atsižvelgus į durpių telkinio išteklių konfigūraciją, kledo storį, sausinamųjų griovių išsidėstymą, realūs durpių gavybos plotai, kur bus įrengiami gavybos laukai, gali būti sumažinti apie 20 – 50 %, lyginant su PŪV teritoriją apimančių plotų dydžiu. Tiksliau tai bus numatyta rengiant telkinio naudojimo planą projektuojant durpių gavybos laukus. Jokie nauji durpių gavybos laukai nebus įrengiami už PŪV teritorijos ribų (telkinio naudojimo plano rengimo etapas).

Telkinio eksploatacijos metu bus užtikrinama, kad durpyną apjuosiantys grioviai būtų pilni vandens. Aplink karjerą iškasti apjuosiantieji grioviai tarnaus kaip hidrologinis barjeras. Tai užtikrins, kad aplinkinės teritorijos būtų mažiau sausinamos (veiklos vykdymo etapas).

Siekiant sudaryti kuo palankesnes sąlygas paprastajam suopiui, kuo mažiau jį trikdyti, įgyvendinant veiklą jokia išteklių gavyba nebus vykdoma ir miškas kertamas ne mažesnėje kaip 100 m pločio zonoje aplink į SRIS įtrauktą lizdą, kur pramoninis naudingojo klodo storis sudaro tik 0 – 0,3 m (1 grafinis priedas) (PAV dokumentų rengimo etapas).

PŪV teritorijoje augančių medžių ir krūmų kirtimo darbai bus atliekami tik šaltuoju metu laikotarpiu, ne paukščių perėjimo sezono metu. Jokie kirtimo darbai nebus vykdomi nuo kovo 15 dienos iki liepos 31 dienos, kaip numatyta LR Želdynų įstatyme¹⁴. Vykdamas miško kirtimus darbus aplink saugomų rūšių lizdavietes bus išlaikomi visi atstumai nustatyti miško kirtimo taisyklėse¹⁵ (veiklos vykdymo etapas).

Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis bus kompensuojamas sumokant piniginę kompensaciją į LR valstybės biudžetą, kaip numatyta LRV nutarime¹⁶ (prieš pradedant veiklą, veiklos vykdymo etapas).

Pilnai išekspluotavus likusius durpių išteklius rekultivuojant durpyną bus sudarytos sąlygos pelkėdaros procesų atsistatymui ir pelkės atsikūrimui. Rekultivuotame durpyne įsikurs tiesiogiai su pelkinėmis buveinėmis susijusios augalų ir gyvūnų rūšys. Rekultivuojant durpyną bus paliekamas priedugninis durpių sluoksnis leisiantis sparčiau atsikurti pelkės ekosistamai (baigiamasis veiklos etapas).

2.6. Materialinės vertybės

2.6.1. Esamos būklės aprašymas

Planuojami įsisavinti telkinio pakraščiai kaip ir šiuo metu eksploatuojamas durpynas patenka į kitos paskirties (*naudojimo būdas – naudingųjų iškasenų teritorijos*) žemės sklypą (kadastro Nr. 8654/0003:2) (3 – 4 tekstiniai priedai). Išteklių gavybą numatoma vykdyti tik vidinėje žemės sklypo dalyje patenkančiose į PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM 2024-05-09 išduotu leidimu Nr. KN-24-9 suteiktą kasybos sklypą (2 tekstinis priedas). PŪV teritoriją sudarantys plotai ribojasi tik su miškų ūkio paskirties žemės sklypais arba miško žeme, esančia nesuformuotuose žemės sklypuose ir šiauriau praeinančiu vietinės reikšmės rajoniniu keliu. Dėl PŪV veiklos nebus pažeistos gretimos teritorijos. Gretimiems žemės sklypams ir aplinkinėms teritorijoms dėl PŪV nebus nustatyta jokių papildomų apribojimų. SAZ zona aplink karjerus nėra išskiriama.

¹⁴ LR Želdynų įstatymas 2007 m. birželio 28 d. Nr. X-1241.

¹⁵ LR Aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. D1-79 „Dėl miško kirtimo taisyklių patvirtinimo“..

¹⁶ LRV 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimas Nr. 1131 „Dėl miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Visa veikla bus organizuojama griežtai laikantis principo, kad artimiausiose ir toliau esančiose gyvenamosiose teritorijose nebūtų viršytos leistinos nustatytos oro taršos ir kt. normos, triukšmo lygiai, o veikla kaip įmanoma mažiau neigiamai įtakotų supančią aplinką ir žmonių gyvenimo kokybę.

Balošos durpių telkinys pradėtas eksploatuoti daugiau nei prieš 5 dešimtmečius (1.1 – 1.2 pav.). Įsisavinat telkinio pakraščius ir toliau būtų naudojamosi ankstesniais metais sukurta durpių gavybos (sausinimo, priešgaisrine, transportavimo ir kt.) ir žaliavos perdirbimo infrastruktūra įrengta už telkinio ribos, esančioje gamybinėje aikštelėje. Šioje aikštelėje esančiame sandėlyje durpės bus supakuojamos ir toliau kaip galutinė produkcija realizuojama vartotojams. Telkinio pakraščiuose esančių durpių išteklių įsisavinimas leistų įmonei išlaikyti esamas darbų apimtis ir darbuotojų skaičių. Tai ypatingai aktualu kaimiškose vietovėse, kur dauguma įmonės darbuotojų sudaro vietos gyventojai. Įmonei trūkstant žaliavos neišvengiamai tektų mažinti gavybos darbų apimtis ir palaipsniui atleisti visus darbuotojus.

Vykdamas durpių išteklių gavybą telkinyje ir toliau 80 procentų mokesčių už valstybinius gamtos išteklius pateks į valstybės, o likusi 20 procentų į Švenčionių rajono savivaldybės biudžetą.

2.6.2. Numatomas reikšmingas poveikis

Aplink karjerus nėra išskiriamos sanitarinės apsaugos zonos. Aplinkinėms teritorijoms ir gretimoms žemės sklypams dėl PŪV nebus nustatyta jokių papildomų apribojimų.

2.6.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės

Svarbiausia PŪV teritorijoje eksploatuojant durpių išteklius nepažeisti kasybos sklypų ribų bei laikytis telkinio naudojimo plane numatytų projektinių sprendinių. Laikantis šių sprendinių nenukentės gretimos teritorijos ir jose esančios materialinės vertybės (veiklos vykdymo etapas).

2.7. Nekilnojamosios kultūros vertybės

2.7.1. Esamos būklės aprašymas

Pagal Kultūros vertybių registre teikiamą informaciją PŪV teritorijoje kaip ir šiuo metu eksploatuojamame durpių telkinyje nėra žinoma jokių istorinių, kultūrinių arba archeologinių vertybių. Artimiausia saugoma kultūros vertybė yra Veblių, Andriukėnų kapinynas (Unikalus objekto kodas kultūros vertybių registre – 30969), nuo PŪV teritoriją sudarančio III ploto nutolęs 750 m į pietryčius (1.11 pav.). Toliau, už 2,25 km į šiaurės vakarus nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto yra nutolusi Kločiūnų senovės gyvenvietė (kodas 30769). Kitos saugomos kultūros vertybės nutolusios didesniais atstumais. PŪV teritorija nepatenka į aplink kultūros paveldo objektus nustatytas apsaugos zonas.

PŪV teritorijoje archeologiniai tyrimai bus atlikti kaip numatyta PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“, 7.8 punkte „numatoma vykdyti didelės apimties žemės judinimo darbus (rengti karjerus, kasti tvenkinius, tiesti susisiekimo komunikacijas, inžinerinius tinklus bei statyti jiems funkcionuoti būtinus statinius ir kt.), keičiančius reljefą **daugiau nei 5 ha plote** ...“¹⁷. Archeologinius tyrimus planuojama atlikti prieš pradedant kasybos darbus numatomuose naudoti telkinio plotuose.

2.7.2. Numatomas reikšmingas poveikis

Planuojami naudoti telkinio plotai nuo artimiausių saugomų kultūros vertybių yra nutolę pakankamai dideliais atstumais. Veiklos vykdymas PŪV teritorijoje neturės jokios neigiamos įtakos artimiausiomis saugomoms kultūros vertybėms.

2.7.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės

Vykdamas durpių išteklių gavybą aptikus nekilnojamųjų kultūros vertybių požymių turinčių objektų įmonė radavietėje stabdys kasybos darbus ir praneš atsakingoms institucijoms kaip numatyta Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme¹⁸. Tolimesni archeologiniai tyrimai būtų vykdomi pagal PTR 2.13.01:2022 reglamentą¹⁷ (veiklos vykdymo etapas).

2.8. Visuomenės sveikata

PŪV teritorija yra išsidėsčiusi neurbanizuotoje, kaimiškoje, mišku apsuptoje vietovėje. Artimiausias gyvenamasis namas (adresu Švenčionių r. sav., Magūnų sen., Bendrovės k. 2) nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto yra nutolęs 565 m į vakarus, už 530 m pločio miško masyvo (1.2 pav.). Kitos gyvenamosios sodybos yra nutolusios dar didesniais atstumais. Daugiau PŪV teritorijos artimoje aplinkoje nėra gyvenamų sodybų ar planuojamų gyvenamųjų teritorijų (gyvenamosios paskirties žemės sklypų, ūkininko sodybų užstatymo zonų ir kt.). Informacija apie esamas ir planuojamas gyvenamąsias teritorijas pateikiama pagal tinklapių www.planuojustatau.lt, www.regia.lt ir VĮ „Registrų centras“ duomenis. Artimiausios Švenčionių rajono bendrajame plane numatytos urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos yra išsidėsčiusios palei Pabradės miestą už 900 m į šiaurę nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto ir palei Magūnų kaimą už 1,1 km į pietvakarius nuo PŪV teritorijos IV ploto (1.3 pav.).

Atsižvelgus į PŪV teritorijos išsidėstymą artimiausių gyvenamųjų teritorijų atžvilgiu, atitinkamai pagal tai numatytos poveikio sumažinimo priemonės. ***Visa veikla bus organizuojama griežtai laikantis principo, kad artimiausiose ir toliau esančiose gyvenamose***

¹⁷ LR Kultūros ministro 2011 m. rugpjūčio 16 d. įsakymas Nr. IV-538 „Dėl paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“ patvirtinimo.

¹⁸ LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas 1994 m. gruodžio 22 d. Nr. I-733

Iki gamybinės aikštelės visa durpių žaliava bus pervežama tik vidaus durpyno keliais, palei kuriuos nėra nei vienos gyvenamosios sodybos. Toliau iš gamybinės aikštelės sunkvežimiai išvežantys produkciją (supakuotas durpes, jų mišinius) judės tais pačiais išvežimo keliais kaip ir ankstesniais metais. Pradžioje sunkvežimiai iš gamybinės bazės išvažiuos tiesiai į Iv kategorijos rajoninį kelią su asfalto dangą, iš kurio įvažiuos į aukštesnės kategorijos rajoninį kelią Pabradė – Prienai – Kiemeliškės Nr. 4404 (1.1 – 1.2 pav.). Visas produkcijos transportavimas vyks tik viešo naudojimo keliais, kuriuose nėra jokių apribojimų sunkiojo transporto judėjimui, o atskiro vežėjo sukeliama tarša nėra vertinama. Naujų išvežimo kelių įrengimas nenumatomas. Įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius išteklius nepadidės bendros metinės gavybos darbų apimtys ir atitinkamai produkciją išvežančio transporto priemonių srautas.

Durpyne vykdant kasybos darbus ir toliau bus naudojami tie patys jame dirbantys mobilūs mechanizmai su vidaus degimo varikliais varomi dyzeliniu kuru. Vykdam išteklių gavybą karjere pagrindiniai taršos šaltiniai bus į orą iš mobilių mechanizmų vidaus degimo variklių išmetami teršalai bei nuo kasybos mechanizmų sklindantis triukšmas. Taip pat dėl gavybos, krovos operacijų karjere, žaliavos laikymo ir transportavimo susidarysianti lokali tarša kietosiomis dalelėmis. Kitokio poveikio (vibracija, šviesa, šiluma, elektromagnetinė spinduliuotė ir pan.) durpių gavybos procesas neturi aplinkai. Cheminės medžiagos nebus naudojamos durpių gavybos procese. Tam nėra visiškai jokio poreikio.

Durpių kasybos procese numatoma naudoti tik Europos Sąjungos saugias darbo sąlygas atitinkančius mechanizmus, todėl profesinės rizikos veiksniai darbuotojų sveikatai yra minimalūs. Durpių kasimo veikla Balošos durpyne ir toliau neturės jokios reikšmingos įtakos visuomenės elgsenos ir gyvensenos veiksniams (visuomenės grupių mitybos įpročiams, žalingiems įpročiams, fiziniam aktyvumui ir kt.), sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų prieinamumui ir šių paslaugų kokybei.

Aplink karjerus nėra išskiriamos SAZ, kuriose galimas taršos padidėjimas¹⁹. Dėl planuojamos vykdyti veiklos aplinkinėms teritorijoms nebus taikoma jokių papildomų apribojimų.

¹⁹ LR SAM 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymas Nr. V-586 „Dėl sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“.

2.8.1. Esamos būklės aprašymas*Regiono gyventojų demografiniai rodikliai.*

Pagal paskutinius 2021 m. gyventojų surašymo duomenis Švenčionių rajone gyveno 22966 gyventojai²⁰. Ankstesnio, 2011 m. vykdyto gyventojų surašymo duomenimis, Švenčionių rajone gyveno 27868 gyventojai²¹. Lyginant su paskutiniojo surašymo duomenimis Švenčionių rajone gyventojų skaičius mažėja. Pagal paskutiniųjų surašymo duomenis bendras gyventojų skaičiaus sumažėjimas Švenčionių rajone sudarė 4902, o skaičiuojant procentine išraiška – 17,6 %.

Gimstamumo ir mirtingumo rodikliai Švenčionių rajone per keturis (2021 – 2024 m.) metus buvo daug blogesni nei Lietuvos ir Vilniaus apskrities vidurkiai (2.4 – 2.5 lentelės)²². Ūkinės veiklos įgyvendinimas įsisavinant Balošos durpių telkinio pakraščius tiesiogiai neįtakos Švenčionių rajono gyventojų gimstamumo ir mirtingumo rodiklių.

2.4 lentelė. Demografinė padėtis Lietuvoje (1000–čiui gyventojų).

	2024	2023	2022	2021	2020
<i>Gimstamumas</i>	6,6	7,2	7,8	8,3	9
<i>Mirtingumas</i>	13	12,9	15,1	17	15,6

2.5 lentelė. Gyventojų gimstamumas, mirtingumas ir natūralus prieaugis Vilniaus apskr., Švenčionių raj.

	2024 (1000–čiui gyv.)			2023 (1000–čiui gyv.)			2022 (1000–čiui gyv.)			2021 (1000–čiui gyv.)		
	<i>Gimst.</i>	<i>Mirt.</i>	<i>N.pr.</i>	<i>Gimst.</i>	<i>Mirt.</i>	<i>N.pr.</i>	<i>Gimst.</i>	<i>Mirt.</i>	<i>N.pr.</i>	<i>Gimst.</i>	<i>Mirt.</i>	<i>N.pr.</i>
<i>Vilniaus apskr.</i>	7,4	10,8	-3,4	8,1	10,5	-2,4	9,3	12,5	-3,2	9,9	14,8	-4,9
<i>Švenčionių raj.</i>	4,5	19,7	-15,5	4,8	19,6	-14,8	6,8	22,8	-16,0	5,7	24,6	-18,9

Bendra sergamumo struktūra.

Švenčionių rajone pagrindinės mirtingumo priežastys yra dėl kraujo apytakos sistemos ligų ir piktybinių navikų. Šios mirtingumo priežastys atitinka bendrą Lietuvos sergamumo struktūrą.

Nedarbo lygis.

Pagal Užimtumo tarnybos duomenis vidutinis nedarbo lygis visoje Lietuvoje 2026-07-01 sudarė 7,7 %. Toks pats nedarbo lygis fiksuotas ir Vilniaus apskrityje. Tuo tarpu, Švenčionių rajone nedarbo lygis sudarė 7,3 % ir buvo šiek tiek mažesnis nei visoje Lietuvoje bei Vilniaus

²⁰ Gyventojai gyvenamosiose vietovėse: Lietuvos Respublikos 2021 metų gyventojų surašymo rezultatai. Vilnius: Statistikos departamentas, 2022.

²¹ Lietuvos Statistikos departamentas, 2011. Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo rezultatai, Vilnius: Statistikos departamentas, 2011.

²² Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos Higienos instituto sveikatos informacijos centras. Periodinis metinis leidinys „Lietuvos gyventojų sveikata ir sveikatos priežiūros įstaigų veikla“ 2020 – 2025 m. Vilnius.

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 67
apskrityje. Veikiant karjerui, išliekant esamoms gavybos darbų apimtims, įsisavinant PŪV teritorijoje esančius išteklius ir išvežant produkciją, ir toliau bus išlaikomos esamos darbo vietos. PŪV organizatoriaus valdomoje įmonėje nuolat dirba 30 – 40 darbuotojų. Įmonei trūkstant žaliavos neišvengiamai tektų mažinti gavybos darbų apimtį ir palaispsniui atleisti visus darbuotojus.

2.8.2. Numatomas reikšmingas poveikis

Durpės bus kasamos naudojant trupininį (šviesios/tamsios) ir gabalinį (tamsios) gavybos būdus. Per metus iš telkinio ir toliau planuojama iškasti apie 140 tūkst. m³ durpių išteklių. Įsisavinant telkinio pakraščius bendros gavybos apimtys nepadidės, kadangi kai kuriuose šiuo metu eksploatuojamuose gavybos laukų plotuose beveik nėra likusių durpių išteklių (1.12 pav., 1 grafinis priedas). Naujų pakraščiuose esančių plotų įsisavinimas įmonei leistų išlaikyti esamas gavybos apimtis. Visi ištekliai, esant vidutinėms metinėms gavybos apimtims telkinio plotuose bus iškasti apytiksliai per 15 – 20 metų. Tiksliau telkinio pakraščiuose esančių plotų eksploatacijos laikas bus apskaičiuotas rengiant telkinio naujų plotų naudojimo planą, kada bus įvertinti visi neišvengiamai susidarysiantys išteklių nuostoliai (pakraščio juostose ties grioviais, neparankiuose gavybai plotuose, dugne ir kt.).

Karjerui plečiantis į naujus plotus kasybos darbuose bus naudojami tik mobilūs mechanizmai (traktoriai, ekskavatoriai, krautuvai, buldozeriai) su vidaus degimo varikliais varomi dyzeliniu kuru, kurie dirba ir šiuo metu veikiančiame karjere (1.3 lentelė). Karjere dirbsiantys mechanizmai bus pasklidę plačioje erdvėje ir niekada visi nedirbs vienu metu vienoje vietoje. Visa durpių žaliava iš karjero iki gamybinės aikštelės bus išvežama siaurojo geležinkelio vagonais arba traktorinėmis priekabomis, kurias tempa karjere dirbantys traktoriai. Sunkvežimiai išvežantys produkciją ją pasiims iš gamybinės aikštelės. Produkcijos išvežimui pilnai pakaks 2 – 3 sunkvežimių.

Veikiant karjerui pagrindiniai veiksniai (taršos rūšys) galintys sukelti neigiamą poveikį visuomenės sveikatai ir aplinkai yra triukšmas, į orą iš vidaus degimo variklių išmetami teršalai bei veiklos metu susidaranti tarša kietosiomis dalelėmis. Kitokio poveikio durpių gavybos procesas neturi žmonių sveikatai. Apibendrintai 2.6 lentelėje parodomos visos taršos rūšys galinčios susidaryti karjero veiklos metu. Taip pat papildomai įvertintas bendras veiklos galimas psicho – socialinis poveikis visuomenės sveikatai eksploatuojant PŪV teritoriją sudarančių plotų išteklius.

2.6 lentelė. Taršos rūšys.

Taršos rūšis	Taršos šaltinis	Šaltinių skaičius	Numatoma tarša		Komentariai
			Objekto ter.	Gyvenamojoje ter.	
1	2	3	4	6	7
Oro tarša	Karjerinė technika ir transportas	8 mobilūs	KD ₁₀ , CO, CH, NO _x , SO ₂ , KD 4,94 t/metus	Neviršys DLK	Aplink durpyną oro taršos koncentracijos vykdant PŪV neviršys DLK aplinkos ore ir bus labai artimos foninėms reikšmėms (plačiau apie tai PAV ataskaitos 2.2 skyriuje).
Triukšmas	Karjerinė technika ir transportas	8 mobilūs	Iki 100 dB(A)	Veikiant durpynui kasybos darbus vykdančių mechanizmų skleidžiamas triukšmas neviršys HN 33:2011 leidžiamo 50 dB(A) triukšmo lygio vakaro metu ir bus labiau artimas foniniam 35 dB(A)	Atlikti triukšmo sklaidos skaičiavimai pagal standartą LST ISO 9613-2:2004 en rodo, kad PŪV teritorijoje skleidžiamas triukšmas neviršys ribų nustatytų HN 33:2011 ir bus artimas foniniam 35 dB(A) triukšmo lygiui.
Vandens / dirvožemio	Karjerinė technika ir transportas	8 mobilūs	Nėra		
Dulkės	Karjerinė technika ir transportas	8 mobilūs	Siekiant, kad gavybos laukuose durpės nebūtų pustomos, jos iš karto bus surenkamos (kad palijus nesudrėktų ir nereiktų pakartoti vartymo proceso). Tai yra ir įmonės ekonominis interesas. Šūsnyse surinktos durpės bus uždengiamos polietileno plėvele, kad nebūtų pustomos, nesudrėktų ir tuo pačiu sudrėkusios nekaistų. Į už durpyno ribų esančią gamybinę aikštelę bus atvežamas tik nedidelis durpių kiekis reikalingas produkcijos gamybai jas supakuojant į pakuotes. Durpės iš gamybinės aikštelės bus išvežamos asfaltuotu keliu, nuo kurio nekyla jokio dulkėtumo.		
Biologinė tarša	Nėra				
Jonizuojančioji spinduliuotė	Nėra				
Nejonizuojančioji spinduliuotė	Nėra				
Kitos taršos rūšys	Nėra				

Oro tarša

Karjere dirbsiantys mechanizmai bus pasklidę plačioje erdvėje ir niekada visi nedirbs vienu metu vienoje vietoje. Jei tektų šiuo atveju modeliuoti oro taršą nuo karjero taikant, kad ir patį blogiausią scenarijų, tai reiktų modeliavimą atlikti nuo keletos mechanizmų jiems dirbant plačioje, daugiau nei 100 ha erdvėje. Oro taršos modeliavimas ir detalesni skaičiavimai mobiliems mechanizmom dirbant tokia dideliame plote taršos kiekiui neturi visiškai jokios prasmės. Skaičiuojant vidutinės valandines oro taršos koncentracijas oro taršą tektų modeliuoti nuo 8 mobilių mechanizmų ir bent nuo 100 0000 m² ploto, kadangi jie durpyne dirbs išsidėstę plačioje erdvėje. Per valandą vidutiniškai karjere būtų išmetama apie 3,57 kg teršalų ((4,94 t x 1000 kg)/(173 pam x 8 val.)). T.y. vienam m² tektų 0,0000036 kg. Priimant, kad šis kiekis bus

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 69 išmetamas (išsisklaidys) bent 5 m aukštyje gautume, kad 1 m³ vidutiniškai tektų 0,00000071 kg bendro teršalų kiekio. Pvz. lyginant su nustatytais teršalų ribinėmis vertėmis (2.2 lentelė), nevertinant foninių koncentracijų, tai sudarytų iki 0,71 µg/m³ ir būtų dešimtimis ir šimtus kartų mažiau nei nustatytos ribinės vertės. Apskaičiuotas taršos kiekis dar bent keliasdešimt kartų sumažėtų esant vėjui, oro turbulencijai ir kt. Be to, bendrą apskaičiuotą teršalų kiekį dar papildomai reiktų išskaidyti į atskiras dujas, nes šiuo atveju skaičiuota nuo bendro išmetamo taršos kiekio. Išskaidžius į atskiras dujas apskaičiuotos teršalų koncentracijos dėl PŪV iš viso būtų nykstamai mažo dydžio. Dėl PŪV oro taršos koncentracijos aplink veikiantį karjerą įsisavinant jo pakraščiuose esančius detalai išžvalgytus plotus ir toliau išliks labai artimos foninėms oro taršos koncentracijoms pateiktoms 2.3 lentelėje. Išteklių gavybai numatomų naudoti plotų artimoje aplinkoje nėra gyvenamųjų sodybų, kurioms PŪV galėtų turėti kokią nors reikšmingą poveikį oro taršos aspektu. Aplinkos apsaugos agentūra 2026-05-08 raštu Nr. (30-3)-A4E-5111 taip pat nurodė, kad durpyno artimoje aplinkoje 2 km spinduliu nėra kitų oro taršos šaltinių (15 priedas). Vykdamas veiklą durpių karjere oro užterštumo vertės aplink karjerą esančiose teritorijose ir toliau išliks labai artimos 2.3 lentelėje nurodytoms foninėms reikšmėms.

Triukšmas

Ribinės triukšmo vertės ties artimiausiais gyvenamosios paskirties pastatais:

Akustinį triukšmą gyvenamojoje ir visuomeninėje aplinkoje reglamentuoja Lietuvos higienos norma HN 33:2026 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeniniuose pastatuose bei jų aplinkoje“ (2.7 lentelė). *Atliekant sausinamųjų griovių kasimo, durpių gavybos laukų paruošimo, išteklių gavybos ir žaliavos krovos darbus šiame skyrelyje pateikiami triukšmo dydžiai lyginami su ekvivalentinio triukšmo ribine 50 dB(A) verte nustatyta vakaro metui, kadangi vasaros laikotarpiu, esant palankioms darbo sąlygoms veiklą karjere numatoma vykdyti tarp 7 iki 22 val.*

2.7 lentelė. Ribinės triukšmo vertės pagal Higienos normą HN 33:2026.

Eil. Nr.	Triukšmo šaltinis	L _{dvn} , dBA	L _{dienos} , dBA	L _{vakaro} , dBA	L _{nakties} , dBA	Dienos ekvivalentinis garso slėgio lygis (L _{AeqT}), dBA	Vakaro ekvivalentinis garso slėgio lygis (L _{AeqT}), dBA	Nakties ekvivalentinis garso slėgio lygis (L _{AeqT}), dBA
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Ūkinės veiklos keliamas triukšmas ties gyvenamosios paskirties ir visuomeninių pastatų fasadais bei šių pastatų vaikų žaidimo ir sporto aikštelėse, ramaus poilsio vietose vyresnio amžiaus ir neigaliams žmonėms	55	55	50	45	55	50	45
2.	Transporto eismo keliamas triukšmas ties gyvenamosios paskirties ir visuomeninių pastatų fasadais bei šių pastatų vaikų žaidimo ir sporto aikštelėse, ramaus poilsio vietose vyresnio amžiaus ir neigaliams žmonėms	65	65	60	55	–	–	–

Papildomos triukšmo sumažinimo priemonės nėra reikalingos. Artimiausią gyvenamąjį namą nuo PŪV teritorijos skiria 530 m pločio miško masyvas tarnaujantis kaip puikus natūralus triukšmo barjeras (1.2 pav.).

Ekvivalentinio triukšmo lygio apskaičiavimas:

Ekvivalentinio triukšmo lygio sklaida nuo kasybos mechanizmų buvo apskaičiuota pagal Lietuvos standartą LST ISO 9613-2:2004 en²³, kurį Lietuvos standartizacijos komitetas patvirtinimo būdu perėmė iš tarptautinio standartizacijos komiteto (ISO 9613-2:1996). Pagal standartą atlikti skaičiavimai atviroje erdvėje sklindančio garso silpnėjimo grįsti visų oktavų garso svertiniais (ekvivalentiniais) dydžiais, kurie koreguojami įvedant matavimuose atitinkamus filtrus. Tada gaunamas ekvivalentinis (svertinis) triukšmo slėgio lygis decibelais, kuris artimiau suderinamas su žmogaus klausa. Korekcijos pagal atskiras oktavas arba garso bangų ilgius paimamos iš standarto IEC 651:1979 (2.8 lentelė).

2.8 lentelė

Triukšmo garso lygio jėgos korekcija ekvivalentiniam triukšmo lygiui pagal oktavas apskaičiuoti

Rodikliai	Oktavos							
Vidutinis oktavos bangų dažnis, Hz	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000
Pataisa ekvivalentiniam (svertiniam) triukšmo galios lygiui A_f apskaičiuoti, dB	-26,2	-16,1	-8,6	-3,2	0	1,2	1	1,1

Teorinio karjere dirbančių mechanizmų suminio triukšmo lygio skaičiavimas neprasmingas, nes pagal technologinius procesus neįmanoma, kad visi mechanizmai karjere dirbs vienoje vietoje ir vienu metu. Tačiau šiuo atveju, suminio triukšmo skaičiavimai buvo vis tiek atlikti vykdant atskirus darbų etapus keletui mechanizmų dirbant vienoje vietoje, norint atspindėti situaciją nepalankiausiomis sąlygomis. Triukšmo vertės skirtingais darbų etapais skaičiuotos už kokio atstumo nuo PŪV teritorijos veiklos sukeliamas triukšmas užges iki 50 dB(A) lygio leidžiamo vakaro metu, kadangi artimiausios gyvenamosios teritorijos yra nutolusios labai dideliais atstumais, o jas pasiekiantis veiklos metu sukeliamas triukšmas iš viso nebus girdimas arba bus artimas foniniam 35 dB(A) triukšmo lygiui.

Triukšmo gesimas apskaičiuotas pagal Lietuvos standartą LST ISO 9613-2:2004 en, įvertinus visas durpių karjero eksploatavimo procedūras nuo tos vietos, kuri arčiausiai priartėja iki PŪV teritorijos pakraščio juostos. Atskirai skaičiuota triukšmo sklaida vienam iš ekskavatorių dirbant pakraščio juostoje kasant karjero sausinamuosius griovius (į skaičiavimus įtrauktas galingesnis, didesnį triukšmą skleidžiantis ekskavatorius), buldozeriui vykdant laukų paruošimo ir priežiūros darbus, visiems traktoriams atliekant durpių gavybos darbus ir jiems

²³ Akustika. Atviroje erdvėje sklindančio garso silpninimas. 2 naujas plotas. bendrasis skaičiavimo metodas (tapatusis 9613-2:1996)// LST ISO 9613-2:2004.

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 71
 dirbant vienoje vietoje, krautuvui pakraunant durpes į traktoriaus priekabą (į skaičiavimus įtrauktas galingiausias traktorius), kuris jas perveš iki gamybinės aikštelės.

Visi PŪV teritorijoje dirbsiantys kasybos mechanizmai dirbs karjero viduje. Miško juosta į triukšmo skaičiavimus nėra įtraukiamas kaip papildomas triukšmo barjeras. Triukšmo skaičiavimuose priimamas pats blogiausias scenarijus kaip mechanizmams dirbant PŪV teritorijos pakraščio juostoje visos veiklos metu karjere.

Pagal Lietuvos standartą LST ISO 9613-2:2004 en triukšmo slėgio lygis pas priėmėją (gyvenamojoje aplinkoje) kiekvienoje iš aštuonių garso oktavų su vidutiniais jų dažniais nuo 63 Hz iki 8 kHz skaičiuojamas pagal formulę:

$$L_{fT}(\text{DW}) = L_w + D_c - A \quad \{1\}$$

kur,

L_w – kiekvienos iš aštuonių garso oktavų garso bangų slėgio lygis, kurį skleidžia triukšmo šaltinis, dB;

D_c – krypties korekcija, dB. Kai garsas sklinda atviroje erdvėje laisvai visomis kryptimis, tada ši korekcija lygi 0. Karjero mechanizmų triukšmo šaltinis ir žmogaus ausis yra pakelti nuo žemės, todėl šio rodiklio vertė lygi 0.

A – konkrečios oktavos garso bangų gesimas kelyje nuo šaltinio iki priėmėjo, dB.

Kiekvienos oktavos garso bangų gesimas kelyje nuo šaltinio iki priėmėjo (A), surandamas pagal formulę:

$$A = A_{\text{div}} + A_{\text{atm}} + A_{\text{gr}} + A_{\text{bar}} + A_{\text{misc}} \quad \{2\}$$

kur,

A_{div} – slopinimas dėl geometrinės sklaidos, dB;

A_{atm} – atmosferos absorbcija, dB;

A_{gr} – slopinimas dėl žemės paviršiaus efekto, dB;

A_{bar} – slopinimas dėl barjero poveikio, dB;

A_{misc} – slopinimas dėl įvairių kitų priežasčių, dB.

Slopinimas dėl geometrinės sklaidos apskaičiuojamas pagal formulę:

$$A_{\text{div}} = [20\lg(d/d_0) + 8], \text{ dB} \quad \{3\}$$

kur,

d – atstumas nuo šaltinio iki priėmėjo, m;

d_0 – atskaitos atstumas nuo šaltinio, m.

Tikrai kai kurie kasybos technikos gamintojai apie šaltinių skleidžiamą triukšmą pateikia absoliutinę maksimalią triukšmo galią, nustatytą gamintojo laboratorinėmis sąlygomis. Norint apskaičiuoti triukšmo gesinimo aplinkos efektus pagal standartą LST ISO 9613-2:2004 en absoliutinio maksimalaus skleidžiamo triukšmo lygio nepakanka, nes skirtingų dažnių garsas

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 72
 nevienodai yra sugeriamas ar atspindimas nuo tų pačių ekranų. Tam tikslui buvo pasinaudota Jungtinės Karalystės Aplinkos apsaugos, maisto ir kaimo reikalų departamento garso duomenų bazėmis^{24,25}, kuriose pateikiami įvairių mechanizmų skleidžiamo triukšmo galios lygiai visose vertinamose oktavose. Pamatuoti triukšmo galios lygiai yra 10 m nuo šaltinio (t.y. atskaitos atstumas $d_0 = 10$ m). Visų karjere dirbančių kasybos mechanizmų triukšmo skaičiavimuose naudotos skleidžiamo triukšmo lygio oktavos paimtos iš duomenų bazių pateikiamos apibendrintose triukšmo skaičiavimų lentelėse.

Mechanizmo skleidžiamo triukšmo galios lygis priklauso nuo jo variklio galios. Triukšmo duomenų lentelėse surandame kasybos darbų pobūdžio atitikmenį, mechanizmo rūšį ir artimiausią pagal variklio galią mechanizmo skleidžiamo triukšmo galios lygį, visose vertinamose oktavose, dB. Neturint traktoriaus analogo, priimamas pagal tam tikrą galią ekskavatoriaus skleidžiamo triukšmo lygis. Tai leidžia dar tiksliau apskaičiuoti karjere dirbsiančių mechanizmų sukeltą triukšmą.

Pagal Lietuvos standartą LST ISO 9613-2:2004 en atmosferos absorbcija skaičiuojama pagal formulę:

$$A_{\text{atm}} = \alpha d / 1000, \text{ dB} \quad \{4\}$$

kur,

α – atmosferinis garso silpnėjimo koeficientas dB/km.

Atmosferinis garso silpnėjimo koeficientas itin priklauso nuo garso bangų dažnio, aplinkos temperatūros bei santykinės drėgmės ir mažai nuo slėgio. Koeficiento reikšmės surandame standarte LST ISO 9613-2:2004 en pateiktoje lentelėje pagal artimiausias metines vietovės meteorologines sąlygas. Artimiausia esanti lentelėje ir atitinkanti Lietuvos sąlygas vidutinė metinė oro temperatūra yra 10 °C, o santykinė drėgmė 70 %.

Triukšmo galios lygio sumažėjimas dėl žemės paviršiaus efekto skaičiuojamas pagal LST ISO 9613-2:2004 en pateiktą formulę:

$$A_{\text{gr}} = 4.8 - (2h_m/d[17+(300/d)]) \geq 0 \text{ dB} \quad \{5\}$$

kur,

h_m – vidutinis garso sklaidimo kelio aukštis virš žemės paviršiaus, m.

Triukšmo slopimas dėl barjero poveikio priklauso nuo barjero pobūdžio ir jo parametrų. Bendruoju atveju garso slopimas skaičiuojamas pagal formulę:

$$A_{\text{bar}} = D_z - A_{\text{gr}} > 0 \quad \{6\}$$

²⁴ Department for environment, food and rural affairs, 2005. Update of noise database for prediction of noise on construction and open sites

²⁵ Department for environment, food and rural affairs, 2006. Update of noise database for prediction of noise on construction and open sites. Phase 3: Noise measurement data for construction plant used on quarries.

Jei garso slopimas dėl žemės paviršiaus efekto skaičiuojamas atskirai ir įjungiamas į bendrą triukšmo lygio sumažėjimo skaičiavimo formulę, tai skaičiuojant barjero efektą jis eliminuojamas. Tuo atveju triukšmo lygio sumažėjimas dėl barjero įtakos yra lygus:

$$A_{\text{bar}} = D_z > 0 \quad \{7\}$$

kur,

D_z – triukšmo lygio sumažėjimas dėl barjero kiekvienai garso bangų oktavai, kuris apskaičiuojamas pagal formulę:

$$D_z = 10 \lg[3 + (C_2/\lambda)C_3zK_{\text{met}}], \quad \text{dB} \quad \{8\}$$

kur,

C_2 – yra lygus 20 ir išreiškia atspindžio nuo grunto efektą;

C_3 – yra lygus 1, kai barjeras aprašomas vienos difrakcijos modeliu;

λ – kiekvienos oktavos vidurio garso bangos ilgis, m;

z – bangų kelio ilgio skirtumas tarp kelio apeinant barjerą ir tiesaus kelio (m), kuris apskaičiuojamas, naudojant vienos difrakcijos modelį, pagal sekančią formulę:

$$z = [(d_{\text{ss}} + d_{\text{sr}})^2 + a^2]^{1/2} - d \quad \{9\}$$

kur,

d_{ss} – yra atstumas nuo triukšmo šaltinio iki pirmos barjero difrakcijos briaunos, m;

d_{sr} – yra atstumas nuo barjero difrakcijos briaunos iki priėmėjo, m;

a – yra atstumo sudedamoji lygiagreti barjero briaunai tarp šaltinio ir priėmėjo, m;

Pastarojoje formulėje, skaičiuojant atstumus įvertinamas taip pat aplinkos reljefas, t. y. įvertinamas šaltinio ir priėmėjo aukščių skirtumas, nes jis įtakoja garso sklidimo kelio ilgį. ***Šiuo atveju, triukšmo skaičiavimuose atliekant visus darbų etapus priimama, kad triukšmas sklis nekliudomai lygia vietove.***

Bendrasis svertinis (ekvivalentinis) garso slėgio lygio sumažėjimas apskaičiuojamas įvertinant garso slėgio lygį pagal formulę {1}, jo sumažėjimą pagal formulę {2}, kiekvienam triukšmo šaltiniui ir kiekvienai garso bangų oktavai, apjungiant visų šaltinių ir visus triukšmo gesinimo faktorius pagal formulę:

$$L_{\text{AT}}(\text{DW}) = 10 \lg \left\{ \sum_{i=1}^n \left[\sum_{j=1}^8 10^{0.1 [L_{\text{fT}}(i) + A_{\text{f}}(j)]} \right] \right\} \quad \text{dB} \quad \{10\}$$

kur,

n – triukšmo šaltinių skaičius;

j – indeksas, išreiškiantis aštuonių standartinių garso bangų oktavų vidurkių dažnius nuo 63 Hz iki 8 kHz;

A_{f} - korekcija (dėl žmogaus klausos ypatumų) pagal atskiras oktavas, paimama iš standarto IEC 651:1979.

Ilgą laikotarpio vidurkinis ekvivalentinis triukšmo garso lygis apskaičiuojamas įvertinant meteorologines vietovės sąlygas pagal formulę:

$$L_{AT}(LT) = L_{AT}(DW) - C_{met} \quad \{11\}$$

kur,

C_{met} – meteorologinių sąlygų korekcija.

Darnusis Lietuvos standartas LST ISO 9613-2:2004 en nurodo, kad meteorologinių sąlygų korekcija nedideliais atstumais C_{met} yra lygi nuliui, kai šaltinio ir priėmėjo aukščių suma metrais padauginta iš 10 yra mažesnė nei atstumo tarp jų projekcija į horizontalią plokštumą.

Planuojamame naudoti karjere priimama, kad triukšmo šaltinių aukštis yra 2,5 m virš žemės paviršiaus, priėmėjo – apie 1,5 m virš žemės paviršiaus. Šių aukščių suma padauginta iš 10 yra lygi 40 m. Tai reiškia, kad iki 40 m triukšmo lygis nekinta dėl meteorologinių sąlygų įtakos. Dideliems atstumams jis reikšmingesnis tiksliai esant dideliems triukšmo šaltinio ir priėmėjo aukščiams.

Garso lygio apskaičiavimo formulė {1} pagal Lietuvos standartą LST ISO 9613-2:2004 en yra skirta pačiam didžiausiam triukšmo lygiui įvertinti, kai meteorologinės garso sklaidimo sąlygos yra pačios palankiausios. Pateiktuose skaičiavimuose papildomas garso slopimas dėl jo sklaidimui nepalankių sąlygų (pvz., prieš vėją) yra ignoruojamas. Tokiu atveju skaičiavimų rezultatai yra pateikiami pačiomis geriausiomis garso sklaidimui meteorologinėmis sąlygomis.

Įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius durpių išteklius naudingasis klotas bus sausinamas iškasant griovius. Arčiausiai PŪV teritorijos pakraščio dirbs ekskavatoriai kasiantys išorinius apjuosiančiuosius durpyno griovius. Abu durpyne naudojami ekskavatoriai ties telkinio pakraščiu nedirbs kartu vienoje vietoje, todėl triukšmo sklaida skaičiuojama tik nuo vieno galingesnio, didesnį triukšmą skleidžiančio ekskavatoriaus. Triukšmo skaičiavimai rodo, kad vienam iš ekskavatorių dirbant pakraščio juostoje jo skleidžiamas triukšmas jau už 39 m užges iki 50 dB(A) leidžiamo triukšmo lygio vakaro metu iki kada bus vykdomi kasybos darbai durpyne esant palankioms oro sąlygomis (2.9 lentelė).

Iškasus sausinamuosius griovius bus atliekami paruošiamieji durpių gavybos laukų įrengiami darbai. Formuojant durpių gavybos laukus juose dirbs buldozeris. Tas pats buldozeris bus naudojamas ir atliekant gavybos laukų priežiūrą. Buldozeriui vienam dirbant arčiausiai PŪV teritoriją sudarančių plotų pakraščio, jo skleidžiamas triukšmo lygis už 110 m užgęsta iki 50 dB(A) leidžiamo lygio vakaro metu.

Įrengus durpių gavybos laukus seks durpių kasybos procesas, kurį pagrįs atliks traktoriai. Siekiant įvertinti didžiausią triukšmo įtaką aplinkinėms teritorijoms priimama, kad visi 4 traktoriai dirbs pakraščio juostoje gavybos darbų metu vienoje vietoje, nors realiai pagal technologinius procesus tai yra sunkiai įmanoma. Skaičiavimų rezultatai rodo, kad visų

Ekskavatoriaus skleidžiamo triukšmo sumažėjimo iki leidžiamo 50 dB(A) lygio vakaro metu už 39 m nuo PŪV teritorijos ribos, atliekant sausinamųjų griovių kasimo darbus pakraščio juostoje, apskaičiavimas

Ekskavatorius ATLAS 1504 LC/Ekskavatoriaus New Holland E135B								
Rodikliai	Oktavos							
Garso bangų dažnis, Hz	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000
Šaltinio triukšmo slėgio lygis, L_{fT}	79	81	68	69	66	65	61	52
A_f pataisos, dB	-26,2	-16,1	-8,6	-3,2	0	1,2	1	1,1
Slopimas dėl geometrinės sklaidos, A_{div}	19,82	19,82	19,82	19,82	19,82	19,82	19,82	19,82
Atmosferos absorbcija, A_{atm}	0,00	0,02	0,04	0,07	0,14	0,38	1,28	4,56
Slopinimas dėl žemės paviršiaus efekto, A_{gr}	2,27	2,27	2,27	2,27	2,27	2,27	2,27	2,27
Slopinimas dėl barjero poveikio, A_{bar}	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Atstojamasis triukšmo lygis pas priėmėją, dB	30,71	42,80	37,27	43,64	43,77	43,73	38,63	26,45
Tarpinis skaičiavimas (vienas šaltinis)	1176,89	19035,54	5336,12	23105,49	23806,48	23620,83	0,00	441,39
Ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)	49,85							

2.10 lentelė

Ekvivalentinio buldozerio Prinoth Everest skleidžiamo triukšmo sumažėjimo iki leidžiamo 50 dB(A) lygio vakaro metu už 110 m nuo PŪV teritorijos ribos, atliekant durpių gavybos laukų paruošimo ir priežiūros darbus, apskaičiavimas

Rodikliai	Oktavos							
Garso bangų dažnis, Hz	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000
Šaltinio triukšmo slėgio lygis, L_{fT}	80	84	76	77	79	81	69	59
A_f pataisos, dB	-26,2	-16,1	-8,6	-3,2	0	1,2	1	1,1
Slopimas dėl geometrinės sklaidos, A_{div}	29,58	29,58	29,58	29,58	29,58	29,58	29,58	29,58
Atmosferos absorbcija, A_{atm}	0,01	0,05	0,12	0,23	0,44	1,16	3,94	14,04
Slopinimas dėl žemės paviršiaus efekto, A_{gr}	4,15	4,15	4,15	4,15	4,15	4,15	4,15	4,15
Slopinimas dėl barjero poveikio, A_{bar}	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Atstojamasis triukšmo lygis pas priėmėją, dB	20,05	34,12	33,55	39,84	44,82	47,30	32,33	12,33
Tarpinis skaičiavimas (vienas šaltinis)	101,26	2581,29	2262,75	9634,68	30355,51	53732,56	0,00	17,09
Ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)	49,94							

traktorių sukeliamas triukšmas už 79 m užges iki 50 dB(A) triukšmo lygio leidžiamo vakaro metu. Triukšmo skaičiavimai traktoriams atliekant žaliavos gavybos darbus pateikiami 2.11 lentelėje. Tie patys traktoriai be gavybos darbų atskirai atliks ir kitus darbus, tačiau vienam ar dviem traktoriams kitų procesų metu dirbant pakraščio juostoje, jų skleidžiamas triukšmas atitinkamai bus mažesnis nei apskaičiuotas gavybos darbų metu.

PŪV teritorijoje dirbsiantis krautuvai pagrinde bus naudojamas durpių pakrovimui į priekabas, kurios traktoriais bus išvežamos į gamybinę aikštelę. Durpės į priekabas bus kraunamos ir ekskavatoriumi naudojant greiferinį kaušą, tačiau šiuo atveju triukšmo skaičiavimuose priimamas galingesnis, didesnį triukšmą skleidžiantis krautuvai. Atliekant durpių žaliavos pakrovimą ir išvežimą mechanizmų sukeliamas triukšmas kartu jiems dirbant vienoje vietoje iki leidžiamo 50 dB(A) užges už 54 m (2.12 lentelė).

Ekvivalentinio suminio karjere dirbančių traktorių skleidžiamo triukšmo sumažėjimo iki leidžiamo 50 dB(A) lygio vakaro metu už 79 m nuo PŪV teritorijos ribos, vykdant žaliavos gavybos darbus, apskaičiavimas

Rodikliai	Oktavos								
Garso bangų dažnis, Hz	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	
Traktorius Massey Ferguson 7620									
Šaltinio triukšmo slėgio lygis, L_{JT}	78	78	75	71	72	68	63	55	
A_f pataisos, dB	-26,2	-16,1	-8,6	-3,2	0	1,2	1	1,1	
Slopimas dėl geometrinės sklaidos, A_{div}	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	
Atmosferos absorbcija, A_{atm}	0,01	0,04	0,09	0,17	0,33	0,86	2,92	10,41	
Slopinimas dėl žemės paviršiaus efekto, A_{gr}	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	
Slopinimas dėl barjero poveikio, A_{bar}	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Atstojamasis triukšmo lygis pas priėmėją, dB	20,92	30,99	35,44	36,76	40,80	37,46	30,21	14,81	
Tarpinis skaičiavimas (vienas šaltinis)	123,56	1256,65	3498,44	4740,94	12018,33	5577,56	1049,19	30,30	
Ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)	44,52								
Traktorius Fendt 312									
Šaltinio triukšmo slėgio lygis, L_{JT}	79	81	68	69	66	65	61	52	
A_f pataisos, dB	-26,2	-16,1	-8,6	-3,2	0	1,2	1	1,1	
Slopimas dėl geometrinės sklaidos, A_{div}	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	
Atmosferos absorbcija, A_{atm}	0,01	0,04	0,09	0,17	0,33	0,86	2,92	10,41	
Slopinimas dėl žemės paviršiaus efekto, A_{gr}	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	
Slopinimas dėl barjero poveikio, A_{bar}	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Atstojamasis triukšmo lygis pas priėmėją, dB	21,92	33,99	28,44	34,76	34,80	34,46	28,21	11,81	
Tarpinis skaičiavimas (vienas šaltinis)	155,56	2507,34	698,03	2991,33	3018,87	2795,40	661,99	15,19	
Ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)	41,09								
Traktorius Fendt 716									
Šaltinio triukšmo slėgio lygis, L_{JT}	95	84	79	73	70	68	64	57	
A_f pataisos, dB	-26,2	-16,1	-8,6	-3,2	0	1,2	1	1,1	
Slopimas dėl geometrinės sklaidos, A_{div}	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	
Atmosferos absorbcija, A_{atm}	0,01	0,04	0,09	0,17	0,33	0,86	2,92	10,41	
Slopinimas dėl žemės paviršiaus efekto, A_{gr}	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	
Slopinimas dėl barjero poveikio, A_{bar}	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Atstojamasis triukšmo lygis pas priėmėją, dB	37,92	36,99	39,44	38,76	38,80	37,46	31,21	16,81	
Tarpinis skaičiavimas (vienas šaltinis)	6192,76	5002,81	8787,68	7513,88	7583,05	5577,56	1320,85	48,03	
Ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)	46,24								
Traktorius MTZ 1025									
Šaltinio triukšmo slėgio lygis, L_{JT}	77	74	71	70	68	66	60	54	
A_f pataisos, dB	-26,2	-16,1	-8,6	-3,2	0	1,2	1	1,1	
Slopimas dėl geometrinės sklaidos, A_{div}	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	26,99	
Atmosferos absorbcija, A_{atm}	0,01	0,04	0,09	0,17	0,33	0,86	2,92	10,41	
Slopinimas dėl žemės paviršiaus efekto, A_{gr}	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	
Slopinimas dėl barjero poveikio, A_{bar}	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Atstojamasis triukšmo lygis pas priėmėją, dB	19,92	26,99	31,44	35,76	36,80	35,46	27,21	13,81	
Tarpinis skaičiavimas (vienas šaltinis)	98,15	500,28	1392,75	3765,86	4784,58	3519,20	525,84	24,07	
Ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)	41,65								
Suminis ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)					49,90				

Atlikti triukšmo sklaidos skaičiavimai pagal standartą LST ISO 9613-2:2004 en rodo, kad įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius durpių išteklius nebus viršijami higienos normoje nustatyti ribiniai dydžiai. Atlikti skaičiavimai, netgi prie pačių nepalankiausių sąlygų rodo neaukštą triukšmo lygį, nepavojingą gyventojų sveikatai. Dėl didelio atstumo veiklos metu sukeliamas triukšmas artimiausiose gyvenamosiose teritorijose iš viso nebus girdimas arba bus artimas foniniam 35 dB(A) triukšmo lygiui.

Ekvivalentinio krautuvo ir traktoriaus suminio sklaidžiamo triukšmo sumažėjimo iki leidžiamo 50 dB(A) lygio vakaro metu už 54 m nuo PŪV teritorijos ribos, atliekant durpių krovos darbus pakraščio juostoje, apskaičiavimas

Rodikliai	Oktavos							
Garso bangų dažnis, Hz	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000
Bendrieji rodikliai								
A_f pataisos, dB	-26,2	-16,1	-8,6	-3,2	0	1,2	1	1,1
Slopinimas dėl geometrinės sklaidos, A_{div}	24,12	24,12	24,12	24,12	24,12	24,12	24,12	24,12
Atmosferos absorbcija, A_{atm}	0,01	0,03	0,06	0,12	0,24	0,62	2,10	7,49
Slopinimas dėl žemės paviršiaus efekto, A_{gr}	4,65	4,65	4,65	4,65	4,65	4,65	4,65	4,65
Slopinimas dėl barjero poveikio, A_{bar}	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Krautuvas CLASS Torion								
Šaltinio triukšmo slėgio lygis, L_{fT}	86	82	77	74	70	66	62	55
Atstojamasis triukšmo lygis pas priėmėją, dB	31,02	37,10	39,57	41,91	40,99	37,81	32,13	19,84
Tarpinis skaičiavimas (vienas šaltinis)	1265,76	5133,69	9048,77	15517,79	12569,26	6038,23	1633,31	96,43
Ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)			47,10					
Traktorius Massey Ferguson 7620 (skaičiavimuose priimamas galingiausias iš traktorių)								
Šaltinio triukšmo slėgio lygis, L_{fT}	78	78	75	71	72	68	63	55
Atstojamasis triukšmo lygis pas priėmėją, dB	23,02	33,10	37,57	38,91	42,99	39,81	33,13	19,84
Tarpinis skaičiavimas (vienas šaltinis)	200,61	2043,76	5709,39	7777,32	19920,94	9569,95	2056,22	96,4250
Ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)			46,76					
Suminis ekvivalentinis (svertinis) garso lygis pas priėmėją, dB(A)				49,94				

Žaliava/produkcija įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius durpių išteklius iš veikiančio karjero ir toliau bus išvežama tais pačiais, esamais keliais. Palei vidaus žaliavos pervežimo kelią iki gamybinės aikštelės nėra nei vienos gyvenamosios sodybos, kuriai vykdoma veikla galėtų turėti neigiamą triukšmo poveikį dėl transporto judėjimo. Toliau visa produkcija bus gabenama viešojo naudojimo aukštesnės kategorijos keliais, kur atskiros vežėjos sukeliamas triukšmas nėra vertinamas. Dėl PŪV nepadidės durpių gavybos apimtys karjere ir atitinkamai produkciją išvežančio transporto srautas.

Psicho – socialinis poveikis ir gyventojų nepasitenkinimas

Balošos durpių telkinys pradėtas eksploatuoti daugiau nei prieš 5 dešimtmečius (1.1 – 1.2 pav.). Durpynas yra išsidėstęs neurbanizuotoje vietovėje, atokiau nuo gyvenamųjų sodybų. Dėl PŪV nekils jokio reikšmingo psicho – socialinio poveikio sveikatai ir nesusidarys jokių prielaidų gyventojų nepasitenkimui. Vykdamą veiklą bus naudojamos ankstesniais metais sukurta durpių gavybos (sausinimo, priešgaisrine, transportavimo ir kt.) ir žaliavos perdirbimo infrastruktūra įrengta už telkinio ribos, kur gamybinėje aikštelėje esančiame sandėlyje durpės bus supakuojamos, ir kaip galutinė produkcija realizuojama vartotojams.

Telkinio pakraščiuose esančių durpių išteklių įsisavinimas leistų įmonei išlaikyti esamas darbų apimtį ir darbuotojų skaičių. Tai ypač aktualu kaimiškose vietovėse, kur dauguma įmonės darbuotojų sudaro vietos gyventojai. Įmonei trūkstant žaliavos neišvengiamai tektų mažinti gavybos darbų apimtį ir palaipsniui atleisti visus darbuotojus. Tai neišvengiamai sukeltų neigiamą poveikį vietos ir rajono bendruomenei.

Apibendrinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai pagal triukšmo, išmetamųjų dujų, oro taršos kietosiomis dalelėmis, psichoemocinį poveikį ir atsižvelgiant į numatomas poveikį mažinančias priemones, galima teigti, kad durpių gavyba telkinio pakraščiuose (PŪV teritorijoje) neturės jokios reikšmingos neigiamos įtakos visuomenės sveikatai. Visa veikla PŪV teritorijoje bus organizuojama griežtai laikantis principo, kad artimiausiose ir toliau esančiose gyvenamosiose teritorijose nebūtų viršytos leistinos nustatytos oro taršos ir kt. normos, triukšmo lygiai, o veikla kaip įmanoma mažiau neigiamai įtakotų gyvenamo kokybę. Apibendrinta sveikatai įtaką darančių veiksnių ir rizikos grupių analizė pateikiama 2.13 ir 2.14 lentelėse.

2.8.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės

Įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius naudinguosius durpių išteklius juose dirbtų ties patys mechanizmai su vidaus degimo varikliais kaip šiuo metu veikiančiame karjere, kurie yra pritaikyti dirbti padidintos drėgmės vietose. Karjere ir toliau dirbs tik tvarkingi, geros techninės būklės kasybos mechanizmai. Karjero veiklos metu išmetamų teršalų kiekis bus periodiškai tikrinamas atliekant mechanizmų techninę apžiūrą (veiklos vykdymo etapas).

Vykdant išteklių gavybos darbus visi kasybos mechanizmai dirbs tik karjero viduje, kuris įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius plotus ir toliau iš visų pusių bus apsuptas miško masyvu (1.7 pav.). Siekiant, kad durpės nebūtų pustomos ir nepadidėtų dulketumas aplinkinėse teritorijose, jos iš karto bus surenkamos. Tai yra ir įmonės ekonominis interesas saugant, kad iškastos durpės palijus nesudrėktų ir nereikėtų pakartoti vartymo (džiovinimo) proceso. Šūsnys surinktos durpės taip pat bus dengiamos polietileno plėvele, kad nebūtų pustomos, nesudrėktų ir tuo pačiu sudrėkusios nekaistų bei nesukelto gaisro. Visa veikla karjere bus organizuojama, kad mažiau reikėtų pakrauti ir pervežti žaliavą (veiklos vykdymo etapas).

2.9. Rizikos analizė ir jos vertinimas

2.9.1. Esamos būklės aprašymas

Pats durpių karjeras savaime nekelia jokios grėsmės aplinkai, dirbančiųjų ir aplinkinių gyventojų sveikatai ar nuosavybei, jei darbai vykdomi pagal parengtą telkinio išteklių naudojimo planą nepažeidžiant darbų, priešgaisrinių ir eismo saugos reikalavimų. Visi nusausinti durpynai yra potencialūs gaisrų židiniai. Gaisro priežastimi gali būti savaeigių mechanizmų vidaus degimo variklių išmetamos kibirkštys, apdulkėję kolektoriai, o taip pat savaiminio užsidegimo židiniai. Karjere nesusidarys ir nebus kaupiamos kenksmingos atliekos. Kasybos mechanizmai atvežamu kuru bus užpildomi ant kietos dangos gamybinėje aikštelėje esančioje už durpyno ribų (1.2 pav.). Išsiliejus kurui ar tepalams, gruntas bus nedelsiant surinktas, užpilamas surišančiu sorbentu ir atiduotas valymu užsiimančioms įmonėms. Toje pačioje gamybinėje aikštelėje ne darbo metu

2.13 lentelė

Ūkinės veiklos poveikis (tiesioginis ir netiesioginis) sveikatai darantiems įtaką veiksniams

Sveikatai darantys įtaką veiksniai	Veiklos rūšis ar priemonės, taršos šaltiniai	Poveikis sveikatai darantiems įtaką veiksniams	Poveikis sveikatai:	Nagrinėjamų rodiklių prognozuojami pokyčiai	Galimybės sumažinti (panaikinti) neigiamą poveikį	Komentarai ir pastabos
			teigiamas (+) neigiamas (-)			
1	2	3	4	5	6	7
1. Elgsenos ir gyvensenos veiksniai	Karjero eksploatavimas					
1.1. Mitybos įpročiai	Karjero eksploatavimas	–				
1.2. Alkoholio vartojimas	Karjero eksploatavimas	–				
1.3. Rūkymas	Karjero eksploatavimas	–				
1.4. Narkotinių bei psichotropinių vaistų vartojimas	Karjero eksploatavimas	–				
1.5. Lošimas	Karjero eksploatavimas	–				
1.6. Fizinis aktyvumas	Karjero eksploatavimas	–				
1.7. Saugus seksas	Karjero eksploatavimas	–				
1.8. Kita	Karjero eksploatavimas	–				
2. Fizinės aplinkos veiksniai	Karjero eksploatavimas					
2.1. Oro kokybė	Karjero eksploatavimas, mobilūs karjero mechanizmai	CO, LOJ, NOx, KD ₁₀ , KD _{2.5}	–	Oro taršos koncentracijos aplink durpyną ir toliau išliks artimos foninėms reikšmėms bei neviršys nustatytų dydžių	Karjere ir toliau dirbs tik tvarkingi, geros techninės būklės kasybos mechanizmai. Karjero veiklos metu išmetamų teršalų kiekis bus periodiškai tikrinamas atliekant mechanizmų techninę apžiūrą. Vykdamas išteklių gavybos darbus visi kasybos mechanizmai dirbs tik karjero viduje, kuris įsivienins telkinio pakraščiuose esančius plotus ir toliau iš visų pusių bus apsuptas miško masyvu. Siekiant, kad durpės nebūtų pustomos ir nepadidėtų dulkių kiekis aplinkinėse teritorijose, jos iš karto bus surenkamos. Tai yra ir įmonės ekonominis interesas saugant, kad iškastos durpės palijus nesudrėktų ir nereikėtų pakartoti vartymo (džiovinimo) proceso. Šiuose surinktos durpės taip pat bus dengiamos polietileno plėvele, kad nebūtų pustomos, nesudrėktų ir tuo pačiu sudrėkusios nekaistų bei nesukielto gaisro. Visa veikla karjere bus organizuojama, kad mažiau reikėtų pakrauti ir pervežti žaliavą	

2.13 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5	6	7
2.2. Vandens kokybė	Karjero eksploatavimas	Vykdam planuojamą ūkinę veiklą nesusidarys jokios vandens taršos karjere. Vykdam išteklių gavybą nebus naudojamos jokios papildomos cheminės medžiagos. Iš karjero šalinamas gruntinis vanduo nebus naudojamas jokioms gamybinėms reikmėms.		I durpyno sausinimo sistemą nebus išleidžiami jokie teršalai. Galimas poveikis gruntiniam vandeniui, jo kokybei plačiau aprašomas PAV ataskaitos 2.1 skyriuje	PŪV teritorijos plotuose įrengiant durpių gavybos laukus bus stengiamasi pritaikyti esamą durpyno sausinimo sistemą, kad kuo mažiau reikėtų papildomai kasti naujų sausinamųjų griovių. Apjuosiantys durpyną ir vandens nuvedimo grioviai bus pastoviai bus užpildyti vandeniu. Tai sudarys hidraulinį barjerą, kad gilesnių durpyno vidinių dalių sausinimas neiššauktų platesnio gruntinio vandens lygio kritimo už kasybos sklypo ribų. Vykdam veiklą sausinamieji grioviai bus gilinami nuosekliai, kad durpynas nebūtų persausintas, nekiltų vidaus gaisrų ir nesuintensyvėtų durpių klado mineralizacija. Eksploatuojant karjerą bus užtikrinama, kad kasybą vykdytų tik tvarkingi, geros techninės būklės mechanizmai. Kasybos mechanizmų priežiūra, užpildymas kuru, tepalu ir toliau bus vykdomas už durpyno ribų esančioje gamybinėje aikštelėje ant kietos dangos.	
2.3. Maisto kokybė	Karjero eksploatavimas	–				
2.4. Dirvožemis	Karjero eksploatavimas	Dirvožemio durpių telkiniuose nėra. Telkinio paviršių sudaro tik organinė dalis.	–			
2.5. Spinduliuotė	Karjero eksploatavimas	–				
2.6. Triukšmas	Karjero eksploatavimas, mobilūs karjero mechanizmai, sunkvežimiai išvežantys produkciją	Atlikti triukšmo skaičiavimai rodo, kad veikiant durpynui kasybos darbus vykdančių mechanizmų skleidžiamas triukšmas gyvenamosiose teritorijose neviršys HN 33:2011 nustatytų dydžių ir bus labiau artimas foniniam 35 dB(A) triukšmo lygiui	–	Mažės tolstant mechanizmas nuo karjero pakraščio	Mechanizmų darbas karjero vidinėje dalyje	Galimas didžiausias triukšmas truks tik trumpą laiką, mechanizmas dirbant palei karjero pakraščio juostą
2.7. Būsto sąlygos	Karjero eksploatavimas	–				
2.8. Sauga	Karjero eksploatavimas	–				
2.9. Susisiekimasis	Karjero eksploatavimas	–				
2.10. Teritorijų planavimas	Karjero eksploatavimas	–				
2.11. Atliekų tvarkymas	Karjero eksploatavimas	–				

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita

2.13 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5	6	7
2.12. Energijos panaudojimas	Karjero eksploatavimas	–				
2.13. Nelaimingų atsitikimų rizika	Karjero eksploatavimas	PŪV bus vykdoma laikantis nustatytų priešgaisrinių taisyklių.		Pats durpių karjeras savaime nekelia jokios grėsmės aplinkai, dirbančiųjų ir aplinkinių gyventojų sveikatai ar nuosavybei, jei darbai vykdomi pagal parengtą telkinio išteklių naudojimo planą nepažeidžiant priešgaisrinių, darbų ir eismo saugos reikalavimų.	Priešgaisrinių ir darbo saugos taisyklių laikymasis.	
2.14. Pasyvus rūkymas	Karjero eksploatavimas	–				
2.15. Kita	Karjero eksploatavimas	–				
3. Socialiniai ekonominiai veiksniai	Karjero eksploatavimas					
3.1. Kultūra	Karjero eksploatavimas	–				
3.2. Diskriminacija	Karjero eksploatavimas	–				
3.3. Nuosavybė	Karjero eksploatavimas	–				
3.4. Pajamos	Karjero eksploatavimas	Uždarbis	+	Išliks stabilios		
3.5. Išsilavinimo galimybės	Karjero eksploatavimas	Uždarbis	+	Išliks stabilios		Esant stabilioms pajamoms išsilavinimo galimybės gerėja
3.6. Užimtumas, darbo rinka, darbo galimybės	Karjero eksploatavimas	Darbo vietos	+	Išliks stabilios		Veikiant durpynui bus išsaugamos esamos darbo vietos
3.7. Nusikaltamumas	Karjero eksploatavimas	Užimtumas, stabilios pajamos	+	Sumažės		Esant stabilioms pajamoms ir turint pastovų darbą nusikaltamumas mažėja
3.8. Laisvalaikis, poilsis	Karjero eksploatavimas	Užimtumas, stabilios pajamos	+	Pagerės		Esant stabilioms pajamoms yra galimybės susikurti kokybiškesnį, jvairesnį laisvalaikį, keliauti
3.9. Judėjimo galimybės	Karjero eksploatavimas	Užimtumas, stabilios pajamos	+	Pagerės		Esant stabilioms pajamoms judėjimo galimybės gerėja

2.13 lentelės tęsinys						
1	2	3	4	5	6	7
3.10. Socialinė parama (socialiniai kontaktai ir gerovė, sauga)	Karjero eksploatavimas	Stabili įmonės veikla	+	Pagerės		Veikiant įmonei gautų pajamų dalis skiriama socialinei paramai, taip pat ir mokesčių dalis nukreipama šiems tikslams
3.11. Visuomeninis, kultūrinis, dvasinis bendravimas	Karjero eksploatavimas	–				
3.12. Migracija	Karjero eksploatavimas	Užimtumas, stabilios pajamos	+	Sumažės		Turint darbą migruoti nereikia
3.13. Šeimos sudėtis	Karjero eksploatavimas	Užimtumas, stabilios pajamos	+	Padidės		Esant stabilioms pajamoms sudaromos prielaidos gimstamumui didėti
3.14. Kita	Karjero eksploatavimas	–				
4. Profesinės rizikos veiksniai	Ivertinti įmonių saugos ir sveikatos būklės pase bei nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių susirgimų prevencijos priemonių plane					
5. Psichologiniai veiksniai	Karjero eksploatavimas					
5.1. Estetinis vaizdas	Karjero eksploatavimas	Gamtinės aplinkos kitimas	-(+)	Gamtinė aplinka kis nežymiai. Durpynas šioje vietoje yra eksploatuojamas daugiau nei 5 dešimtmečius. Vykdam PŪV numatoma įsisavinti tik durpyno pakraščiuose esančius išteklius.	Tinkamai rekultivuoti iškastą karjerą	
5.2. Suprantamumas	Karjero eksploatavimas	–				
5.3. Sugebėjimas valdyti situaciją	Karjero eksploatavimas	–				
5.4. Prasmingumas	Karjero eksploatavimas	–				
5.5. Galimi konfliktai	Karjero eksploatavimas	Konfliktų tikimybė mažai tikėtina. Durpynas yra išsidėstęs neurbanizuotoje vietovėje, atokiau nuo gyvenamųjų sodybų.			Tinkamai rekultivuoti iškastą karjerą.	
6. Socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos	Karjero eksploatavimas					
6.1. Priimtumas	Karjero eksploatavimas	–				
6.2. Tinkamumas	Karjero eksploatavimas	–				
6.3. Tęstinumas	Karjero eksploatavimas	–				
6.4. Veiksmingumas	Karjero eksploatavimas	–				
6.5. Sauga	Karjero eksploatavimas	–				
6.6. Prieinamumas	Karjero eksploatavimas	–				
6.7. Kokybė	Karjero eksploatavimas	–				
6.8. Pagalba sau	Karjero eksploatavimas	–				
7. Kita (nurodyti)	Karjero eksploatavimas	–				

Ūkinės veiklos galimas poveikis visuomenės grupėms

Visuomenės grupės	Veiklos rūšys ar priemonės, taršos šaltiniai	Grupės dydis (asmenų skaičius)	Poveikis:	Komentarai ir pastabos
			teigiamas (+) neigiamas (-)	
1	2	3	4	5
1. Veiklos poveikio zonoje esančios visuomenės grupės (vietos populiacija)	Karjero eksploatavimas	PŪV teritorija yra išsidėsčiusi neurbanizuotoje, kaimiškoje, mišku apsuptoje vietovėje. Artimiausias gyvenamasis namas (adresu Švenčionių r. sav., Magūnų sen., Bendrovės k. 2) nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto yra nutolęs 565 m į vakarus, už 530 m pločio miško masyvo (1.2 pav.). Kitos gyvenamosios sodybos yra nutolusios dar didesniais atstumais. Daugiau PŪV teritorijos artimoje aplinkoje nėra gyvenamųjų sodybų ar planuojamųjų gyvenamųjų teritorijų (gyvenamosios paskirties žemės sklypų, ūkininko sodybų užstatymo zonų ir kt.). Artimiausios Švenčionių rajono bendrajame plane numatytos urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos yra išsidėsčiusios palei Pabradės miestą už 900 m į šiaurę nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto ir palei Magūnų kaimą už 1,1 km į pietvakarius nuo PŪV teritorijos IV ploto (1.3 pav.).		Durpynas yra išsidėstęs neurbanizuotoje vietovėje, atokiau nuo gyvenamųjų sodybų. Visa veikla PŪV teritorijoje bus organizuojama griežtai laikantis principo, kad artimiausiose ir toliau esančiose gyvenamosiose teritorijose nebūtų viršytos leistinos nustatytos oro taršos ir kt. normos, triukšmo lygiai, o veikla kaip įmanoma mažiau neigiamai įtakotų gyvenamąją kokybę.
2. Darbuotojai	Karjero eksploatavimas	Veikiant karjerui, išliekant esamoms gavybos darbų apimtims, įsivainant PŪV teritorijoje esančius išteklius ir išvežant produkciją, ir toliau bus išlaimos esamos darbo vietos. PŪV organizatoriaus valdomoje įmonėje nuolat dirba 30 – 40 darbuotojų.	-	Būtinos neigiamą poveikį mažinančios priemonės ir teigiamą poveikį stiprinančios priemonės pagal įmonės atliktą darbų rizikos vertinimą.
3. Veiklos produktų vartotojai	Ūkininkai naudojantys substratus, kietą kurą deginančios įmonės, privatus asmenys	Neapskaičiuojamas		Neaktuali
4. Mažas pajamas turintys asmenys	Karjero eksploatavimas	Nežinomas		Šiai socialinei grupei ūkinė veikla nedarys jokios įtakos
5. Bedarbiai	Karjero eksploatavimas	Nežinomas	+	Bus išlaikomos ir kuriamos naujos darbo vietos
6. Etninės grupės	Karjero eksploatavimas	Nežinomas		Neaktuali
7. Sergantys tam tikromis ligomis (lėtinėmis priklausomybės ligomis ir pan.)	Karjero eksploatavimas	Nežinomas		Neaktuali
8. Neįgalieji	Karjero eksploatavimas	Nežinomas		Neaktuali
9. Vieniši asmenys	Karjero eksploatavimas	Nežinomas		Neaktuali
10. Prieglobsčio ieškantys ir emigrantai, pabėgėliai	Karjero eksploatavimas	Nežinomas		Neaktuali
11. Benamiai	Karjero eksploatavimas	Nežinomas		Neaktuali
12. Kitos populiacijos grupės (arštuotieji, specialiųjų profesijų asmenys, atliekantys sunkų fizinį darbą ir pan.)	Karjero eksploatavimas	Nežinomas		Neaktuali
13. Kitos grupės (pavieniai asmenys)	Karjero eksploatavimas	Nežinomas		Neaktuali

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 84
bus laikoma visa kasimo technika dirbanti durpyne ir jos padargai. Technikos gedimo atveju ji bus nutempama į gamybinę aikštelę ir išvežama į specializuotus techninio remonto centrus.

Durpių karjeruose galima išvelgti kelias potencialiai pavojingas operacijas: kasyba klampioje dirvoje, transporto eismas ir pavojinga gaisrams aplinka. Pagal tai įvertinta planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai ir visuomenei rizika. Šiame karjere vykdomos veiklos apibendrinta rizikos analizė pateikiama 2.15 lentelėje. Galimų pavojų ir ekstremalių situacijų analizės vertinimas eksploatuojant durpyną atliktas vadovaujantis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM nustatytomis rekomendacijomis²⁶.

Pagal LRV 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimą Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“²⁷ PŪV durpyne atitinka 4.1.4 punktą „*ūkio subjektas eksploatuoja objektą arba įrenginį, kuriame vienu metu gali būti daugiau kaip 200 tonų degių medžiagų, produktų, gaminių*“. Atsižvelgus į tai ūkio subjekto vadovas privalo organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo²⁸ 20 straipsnio 3 dalimi, ūkio subjektas taip pat privalės vykdyti ir ekstremaliųjų situacijų prevenciją. Pagal tai ūkio subjektas turi numatyti ne trumpesnio kaip 3 metų laikotarpio ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemones, veikas ir (arba) projektus, atsakingus vykdytojus, šių priemonių įgyvendinimo terminus, finansavimo šaltinius ir stebėsenos rodiklius pagal kuriuos bus įvertintas ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių veiksmingumas. Ekstremalių situacijų valdymo planas bus parengtas ir ekstremaliųjų situacijų prevencinės priemonės įgyvendintos iki veiklos vykdymo pradžios PŪV teritorijoje. Po PAV procedūrų dar bus rengiamas telkinio naudojimo planas, kurio metu PŪV teritorijos pagrindu bus suprojektuoti gavybos laukai ir numatytos konkrečios priešgaisrinės apsaugos priemonės. Ekstremalių situacijų valdymo plano rengimas po PAV procedūrų patvirtinus telkinio naudojimo planą ir jame suprojektavus durpių gavybos laukus, prieš pradedant veiklą turint konkrečius veiklos sprendinius būtų daug racionalesnis sprendimas.

2.9.2. Numatomas reikšmingas poveikis

Visi nusausti durpynai yra potencialūs gaisrų židiniai. Eksploatuojant PŪV teritorijos pagrindu suprojektuotus gavybos laukus bus sudarytos priešgaisrinės saugos taisyklės, su kuriomis supažindinami visi dirbantieji. Visa durpyne vykdoma veikla atitiks bendrosioms priešgaisrinės saugos taisyklėms²⁹.

²⁶ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus 2011 m. birželio 2 d. įsakymas Nr. 1-189 „Dėl galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės atlikimo rekomendacijų patvirtinimo“.

²⁷ LRV 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimas Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“.

²⁸ LR krizių valdymo ir civilinės saugos 1998 m. gruodžio 15 d. įstatymas Nr. VIII-971.

²⁹ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus 2005 m. vasario 18 d. įsakymas Nr. 64 „Dėl bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių patvirtinimo“.

Rizikos analizės struktūra Balošos durpių telkinyje

Eil. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas	Galimo pavojaus kilimo priežastys	Galimo pavojaus tikimybės lygis	Galinių nukentėti gyventojų skaičius	Galimi padariniai (poveikis) turtui	Galima oro tarša	Galima paviršinio ir (ar) požeminio vandens tarša	Galima grunto tarša	Galimi padariniai (poveikis) gamtinei aplinkai	Galimi padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui	Galimų padarinių (poveikio) trukmė	Galimų padarinių (poveikio) (P) įvertinimas balais			Rizikos lygio (R) nustatymas			Bendras rizikos lygis
													Galimi padariniai (poveikis) gyventojų gyvybei ir sveikatai	Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai	Galimi padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui	Galimo pavojaus rizikos gyventojų gyvybei ir sveikatai lygis	Galimo pavojaus rizikos turtui ir aplinkai lygis	Galimo pavojaus rizikos veiklos tęstinumui lygis	
1	Nuogriuvos, nuošliaužos	Karjeras	Kasimas	Vidutinė tikimybė (3)	Nereikšmingas. Gyventojai nenukentės. Gali nukentėti tik 1-2 karjero darbuotojai	Nereikšmingi (Kasimo technika)	Nereikšminga	Nereikšminga	Nereikšminga	Nereikšmingi	Nereikšmingi	Nereikšminga	Nereikšmingi (1)	Nereikšmingi (1)	Nereikšmingi (1)	Priimtina rizika (3)	Priimtina rizika (3)	Priimtina rizika (3)	9
2	Kuro išsibėjimas	Karjeras	Kuro užpylimas	Vidutinė tikimybė (3)	Nereikšmingas. Gyventojai nenukentės. Gali nukentėti tik 1-2 karjero darbuotojai	Nereikšmingi (Gruntas)	Nereikšminga	Nereikšminga	Nereikšminga	Nereikšmingi	Nereikšmingi	Nereikšminga	Nereikšmingi (1)	Nereikšmingi (1)	Nereikšmingi (1)	Priimtina rizika (3)	Priimtina rizika (3)	Priimtina rizika (3)	9
3	Gaisro kilimas	Karjeras	Savaiminis gaisras	Vidutinė tikimybė (3)	Nereikšmingas. Gyventojai nenukentės. Artimiausios gyvenamosios sodybos yra išsidėsčiusios už durpyno, dideliu atstumu nuo PŪV teritorijos	Nereikšmingi (naudingajame klode ar šūsnyse surinktos durpės)	Nereikšminga	Nereikšminga	Nereikšminga	Nereikšmingi	Ribota	Ribota	Nereikšmingi (1)	Nereikšmingi (1)	Riboti (2)	Priimtina rizika (3)	Priimtina rizika (3)	Vidutinė rizika (6)	12
4	Eismo įvykis	Karjero vidaus keliai	Žaliavos išvežimas	Vidutinė tikimybė (3)	Nereikšmingas. Gyventojai nenukentės. Gali nukentėti tik 1-2 karjero darbuotojai	Nereikšmingi (kasimo technika, sunkvežimiai)	Nereikšminga	Nereikšminga	Nereikšminga	Nereikšmingi	Nereikšmingi	Nereikšminga	Nereikšmingi (1)	Nereikšmingi (1)	Nereikšmingi (1)	Priimtina rizika (3)	Priimtina rizika (3)	Priimtina rizika (3)	9

2.9.3. Reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai išvengimo, sumažinimo ir kompensavimo priemonės

Eksplatuojant durpyną numatomos profilaktinės priešgaisrinės priemonės, *kurios rengiant telkinio naudojimo planą projektuojant pačią durpių išteklių gavybą esant poreikiui bus patikslintos.*

Profilaktinės priešgaisrinės priemonės:

1. Gavybos plotai pastoviai valomi nuo kelmų ir medžių liekanų. Surinkta mediena išvežama realizacijai arba sandėliuojama į tam tikslui įrengtas aikšteles (veiklos vykdymo etapas).

2. Visų griovių kraštai turi būti nuvalyti nuo kelmų, šaknų ar kitų degių medžiagų (veiklos vykdymo etapas).

3. Vadovaujantis bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių 45 punktu „Prie miško esančiu eksploatuojamo durpyno pakraščiu turi būti iškastas griovys, kuriame gaisrams kilti palankiu laikotarpiu (pavasariį nutirpus sniegui ir iki prasidedant lietingiems rudens orams ar kol iškris sniegas) nuolat būtų vandens. Eksploatuojamo durpyno teritorijoje ne mažesniu kaip 50 m atstumu iki miško turi būti iškirsti spygliuočių medžiai, pomiškis, trakas ir pašalintos medienos atliekos.“ Šiuose ruožuose 50 m atstumu iki miško nustatoma priešgaisrinė zona, kurioje galios bendrųjų gaisrinių saugos taisyklių aukščiau cituotas režimas. Joje turi taip pat draudžiama sandėliuoti durpes, kelmus, šieną ir kitas lengvai užsidegančias medžiagas (veiklos vykdymo etapas).

4. Durpyne leidžiama dirbti tikrai tvarkingoms savaeigėms mašinoms, kuriose yra įrengti kibirkščių slopintuvai. Traktorių ir kitų savaeigių mašinų dujų išmetimo vamzdžių kolektoriai ir kibirkščių slopintuvai reguliariai nuvalomi nuo dulkių ir degėsių. Visos savaeigės mašinos turi turėti gesintuvus, kibirus ir kastuvus (veiklos vykdymo etapas).

5. Visos gavybos operacijos atliekamos pagal mechanizmų techninės eksploatacijos taisykles (veiklos vykdymo etapas).

6. Durpės ir kelmai laikomi už durpyno ribų. Aplink kelmų ir medžio atliekų saugojimo aikšteles įrengiamos 40 m priešgaisrinės juostos (veiklos vykdymo etapas).

7. Durpių išvežimą ir mechanizuotą gavybą bus stengiamasi atlikti rytais ir vakarais, o karštomis dienomis vidurdienį darbus 2 – 3 valandoms nutraukti (veiklos vykdymo etapas).

8. Rūkyti ir kurti laužus galima tikrai tam tikslui įrengtose aikštelėse. Tai turi nurodyti matomose vietose pastatyti ženklai „Rūkyti draudžiama“. Rūkyti skirtoje vietoje turi būti įkasta talpa su vandeniu, aikštelės išpildos smėliu, šlaku arba jų žemė suplūkta, o šalia pastatytas ženklas. „Vieta rūkyti“ (veiklos vykdymo etapas).

9. Durpyne iškasti priešgaisriniai baseinai prižiūrimi taip, kad jie neuždumblėtų ir kad prie jų būtų tinkamas privažiavimas, transporto apsisukimo aikštelės. Vadovaujantis bendrosiomis priešgaisrinės saugos taisyklėmis “47. Eksploatuojamo durpyno teritorijoje turi būti įrengti ne mažesni kaip 1 000 m³ talpos gaisriniai vandens rezervuarai, išdėstyti ne didesniu kaip 1 000 m atstumu vienas nuo kito. Rezervuarą gali atstoti minėtu atstumu įrengtas ne trumpesnis kaip 500 m ilgio vandens surenkamasis kanalas, kuriame bus užtikrintas ne mažesnis kaip 0,6 m vandens lygis. Durpynų gaisrams gesinti pritaikytai technikai turi būti užtikrinta galimybė privažiuoti prie rezervuarų ir vandens surenkamųjų kanalų.” (2.18 pav.) (veiklos vykdymo etapas).

2.18 pav. Veikiančio durpyno šiaurinėje dalyje iškastas vienas iš priešgaisrinių baseinų.

10. Dirbantieji aprūpinami telefoniniu ryšiu, centrinėje durpyno dalyje įrengiamas stebėjimo-apžvalgos bokštelis aprūpintas garsiniu pranešimo apie gaisrą įrenginiu (varpu) (veiklos vykdymo etapas).

11. Įvažiavimo į durpyno teritoriją vietoje įrengiamas stendas, vaizduojantis durpyno schemą. Joje nurodoma pravažiavimo keliai, priešgaisriniai baseinai, prie durpyno esantys vandens telkiniai. Nurodomi atsakingi už priešgaisrinę apsaugą asmenys (veiklos vykdymo etapas).

12. Durpyne turi būti vikšrinis arba suporintais ratais traktorius su pritaikyta priešgaisrine įranga ir inventoriu: gesintuvai, kastuvai, gaisrinis siurblys, 5 – 6 m³ talpos prikabinama

13. Durpyne bus 2 mobilūs motosiurbiai, kurių našumas ne mažesnis kaip 2000 l/min. (komplekte penkios 20 m ilgio slėginės žarnos ir švirkštas) ir 1 mobilus motosiurblys, kurio našumas ne mažesnis kaip 500 l/min. (komplekte penkios 20 m ilgio slėginės žarnos ir švirkštas) (veiklos vykdymo etapas)..

14. Durpyne įrengiamas priešgaisrinis postas, aprūpintas pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis: dėžė su smėliu (ne mažesnė kaip 1 m³ talpos), samteliniai kastuvai – 2 vnt., statinės su vandeniu (ne mažesnės kaip 0,2 m³ talpos) – 2 vnt., kibirai – 2 vnt., gesintuvai – 2 vnt., sirena (varpas) (veiklos vykdymo etapas).

15. Iš darbuotojų tarpo sudaroma žmonių grupė, kurie yra apmokomi gesinti gaisrą durpyne, aprūpinami specialia apranga. Įmonėje parengiamas galimo gaisro gesinimo planas, kuriame nurodyta veiksmų seka, telefonai, priemonių gaisrui gesinti buvimo vieta, ryšių su priešgaisrine gelbėjimo tarnyba palaikymo sąlygos ir galimybės (veiklos vykdymo etapas).

16. Sudaroma bendradarbiavimo sutartis tarp Švenčionių priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos bei durpyną eksploatuojančios įmonės. Įvykus didesniai gaisrui pasitelkiamos Šalčininkų rajono priešgaisrinės pajėgos (veiklos vykdymo etapas).

2.10. Alternatyvų analizė ir jų vertinimas

Vietos parinkimo alternatyvos. Naudingųjų išteklių gavyba yra viena iš ūkinės veiklos rūšių, kuri glaudžiai susijusi su konkrečia teritorija. Tai pažymėta ir LR Aplinkos ministerijos išleistame Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo vadove, kalbant apie vietos alternatyvas – „Tačiau kai kurios planuojamos ūkinės veiklos rūšys (*gamtinių išteklių gavyba*, miškininkystė, esamų objektų rekonstrukcija ir kt.) *yra glaudžiai susijusios su tam tikra vieta.*“ Pats durpynas šioje vietoje pradėtas eksploatuoti prieš 5 dešimtmečius, tačiau gavybos laukai buvo įrengti tik centrinėje telkinio dalyje (1.1 – 1.2 pav.). Šiuo metu, siekiant kuo pilniau išeksplatuoti likusius telkinio išteklius, durpių gavybą numatoma vykdyti ir telkinio pakraščiuose, juos prijungiant prie esamų gavybos laukų ar suformuojant naujus laukus.

Kiekvienas naudingosios iškasenos telkinys yra unikalus gamtos objektas, susiformavęs tik esant itin palankioms geologinėms sąlygoms ir kitoje vietoje jo paprasčiausiai nėra. Todėl vietos pasirinkimas naudingosioms iškasenoms kasti nepriklauso nuo subjekto norų ar planų. Paties naudingųjų iškasenų telkinių naudojimą labiausiai sąlygoja jo geologinė sąranga ir ekonominė padėtis.

Dėl planuojamos vykdyti veiklos gretimiems žemės sklypams ir aplinkinėms teritorijoms nebus nustatyta jokių papildomų apribojimų. SAZ zona aplink karjerus nėra išskiriama. Išteklių gavybos plėtrą numatoma vykdyti tame pačiame kitos paskirties (*naudojimo būdas – naudingųjų*

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 89
iškasenų teritorijos) žemės sklype (kadastro Nr. 8654/0003:2), kuriame išsidėstęs šiuo metu veikiantis karjeras (3 – 4 tekstiniai priedai). Išteklių gavybą numatoma vykdyti tik žemės sklypo dalyse patenkančiose į PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM 2024-05-09 išduotu leidimu Nr. KN-24-9 suteiktą kasybos sklypą (2 tekstinis priedas).

Šiuo metu detaliam dar 1955 m išžvalgytame telkinyje kita veikla dėl Žemės gelmių įstatyme ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme numatytų apribojimų sunkiai įmanoma, nes draudžiama detaliam išžvalgytus telkinius užstatyti, apsodinti mišku ar vykdyti kitus veiksmus trukdančius žemės išteklius naudoti ateityje ir kt.

PŪV teritorijoje formuojant durpių gavybos laukus bus siekiama kuo mažiau pažeisti aplinkines teritorijas. Rengiant telkinio naudojimo planą bus įvertinta galimybė išteklių gavybos atsisakyti plotuose, kur pramoninis durpių klotas yra mažesnis nei 0,3 m ir kasyba nerentabili. Atsisakius išteklių gavybos neparankiuose plotuose, atitinkamai būtų kertami ir daug mažesni miško plotai.

Nulinė alternatyva. PŪV teritorijos didžiojoje dalyje auga IV grupės ūkinės paskirties miškai. Didžiojoje PŪV teritoriją sudarančių plotų pakraščiuose medynai įsigalėjo ankstesniais metais nusiausinus natūralią pelkę. Nevykdant PŪV medynai šioje vietoje pilnai įsigalėtų, buvusi pelkėta vietovė galutinai apaugtų mišku, o likęs durpių sluoksnis mineralizuotųsi ir suirtų. Šiuo atveju, įsisavinant telkinio pakraščius ir praplečiant durpių gavybą į greta esančias teritorijas, pilnai iškasus durpių išteklius ir rekultivavus karjerą pelkinis režimas būtų atstatytas didesniame plote nei šiuo metu veikiančio durpyno teritorija.

Socialinė – ekonominė alternatyva. Veikiant karjerui, išliekant esamoms gavybos darbų apimtims, įsisavinant PŪV teritorijoje esančius išteklius ir išvežant produkciją, ir toliau bus išlaikomos esamos darbo vietos. PŪV organizatoriaus valdomoje įmonėje nuolat dirba 30 – 40 darbuotojų. Įmonei trūkstant žaliavos neišvengiamai tektų mažinti gavybos darbų apimtis ir palaipsniui atleisti visus darbuotojus.

Neįsisavinus telkinio pakraščiuose esančių naudingųjų durpių išteklių PŪV organizatorius prarastų parankų naudoti žaliavos šaltinį ir didelė tikimybė, kad detaliam išžvalgyti ištekliai bus užkonservuoti ir ilgainiui suirtų dėl mineralizacijos bei liks nepanaudoti ateityje. Dėl šios priežasties nebūtų sumokėti mokesčiai už žemės gelmes. Švenčionių rajono savivaldybės biudžetas prarastų įplaukas, kurios būtų gaunamos eksploatuojant valstybei priklausančius naudinguosius žemės gelmių išteklius.

Technologinės alternatyvos. Įsisavinant telkinio naujuose plotuose esančius išteklius juose dirbtų ties patys mechanizmai su vidaus degimo varikliais kaip šiuo metu veikiančiame karjere. Visi mechanizmai yra pritaikyti dirbti padidintos drėgmės vietose (traktoriai suporintais, ekskavatoriai praplatintais vikšrais ir kt.). Pažangių kasybos mechanizmų naudojimas iš esmės

2.11. Stebėsena (monitoringas)

Įsisavinant telkinio pakraščius formuojant naujus gavybos laukus ar pertvarkant esamus, atitinkamai bus įrengta/pertvarkyta durpyno sausinimo sistema. Vandens lygis durpyne ir toliau bus žeminamas atviru drenažu gravitaciniu būdu. Vandens lygis siurbliais, kurių metu galėtų formuotis požeminio vandens depresija, durpyne nebus žeminamas.

Kaip minėta, šiuo metu veikiantis durpynas ir PŪV teritorijos nauji plotai bus apkasti grioviais, kurie pagal gaisrinės saugos reikalavimus privalo būti pastoviai pripildyti vandens. Toks pakraščio juostoje esantis griovys tampa hidrauliniu barjeru, išelimiuojančiu gavybos laukų sausinimo įtaką išorinei aplinkai. UAB „GJ Magma“ pagal patvirtintas programas vykdė didžiausių Lietuvoje durpynų (Rėkyvos – 581 ha, Sulinkių – apie 848 ha, Laukėsos – apie 1180 ha, Aukštumalos – apie 1544 ha) gamybinės veikos poveikio gruntiniams ir paviršiniams vandenims monitoringą. Nei viename durpyne nebuvo konstatuota, kad durpyno gavybos laukų sausinimo įtaka išplinta toliau kaip 20 – 30 m už apjuosiančio durpyną griovio. Dėl tokių priežasčių vykdyti stebėjimai durpynuose buvo nutraukti.

Kaip rodo durpynų eksploatacijos praktika ir ankstesniais metais vykdytų monitoringų duomenys tarp Deletos ežero ir durpių gavybos laukų paliekamas 80 m atstumas bus pilnai pakankamas. Jeigu būtų buvusi kokia nors reikšminga įtaka ir tiesioginis ryšys tarp durpyno sausinimo sistemos ir ežero vandens lygio jis seniai būtų nusekęs ankstesniais metais. Šiuo metu vandens lygis ežere yra net apie 3 m aukštesnis nei artimiausiame, už 80 m į vakarus iškastame durpyno sausinamajame griovyje (3 grafinis priedas).

3. TARPVALSTYBINIS POVEIKIS

PŪV teritorija yra išsidėsčiusi pietrytinėje Lietuvos Respublikos dalyje, Švenčionių rajono savivaldybės pietvakarinėje dalyje, už 1,9 km nuo Baltarusijos sienos. Pats Balošos durpynas eksploatuojamas daugiau nei 5 dešimtmečius. Durpių išteklių gavybą ir toliau numatoma vykdyti tik PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM išduotu leidimu suteikto kasybos sklypo kontūre (2 tekstinis priedas). Esminis kasybos poveikis šioje vietoje jau buvo padarytas ankstesniais metais. Šiuo atveju, būtų įsisavinami tik likę neišeksploduoti detalai išžvalgyti telkinio ištekliai esantys telkinio pakraščiuose. Derinant PAV programą dalyvavo LR Aplinkos ministerija, kuri įvertinusi PŪV pobūdį, mastą ir vietos ypatumus, konstatavo, kad nenumatomas reikšmingas neigiamas tarpvalstybinis poveikis, todėl nereikia taikyti tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procedūrų (PAV ataskaitos III tomas – Subjektų išvados pateiktos dėl PAV programos). Esant pakankamai dideliui atstumui iki kaimyninės valstybės, karjero veikla neturės jokios įtakos šios šalies aplinkai, todėl PAV ataskaitoje šie klausimai nėra išsamiau nagrinėjami.

4. PROGNOZAVIMO METODŲ, ĮRODYMŲ, TAIKYTŲ NUSTATANT IR VERTINANT REIKŠMINGĄ POVEIKĮ APLINKAI, ĮSKAITANT PROBLEMAS APRAŠYMAS

Durpių išteklių gavyba ir toliau būtų vykdoma tik PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM 2024-05-09 išduotu leidimu Nr. KN-24-9 suteikto kasybos sklypo kontūre, valdomo žemės sklypo ribose (2 – 4 tekstiniai priedai). Būtent atsižvelgus į detaliai išžvalgytą išteklių kontūrą, suteikto kasybos sklypo ir valdomo žemės sklypo ribų pagrindu buvo išskirti PŪV teritoriją sudarantys 4 plotai (apie I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha) išsidėstę pačiuose telkinio pakraščiuose, kurie bendrai apima *apie 109,9 ha plotą*. Atsižvelgus į durpių telkinio išteklių konfigūraciją, klando storį, sausinamųjų griovių išsidėstymą, realūs durpių gavybos plotai, kur bus įrengiami gavybos laukai, gali būti sumažinti apie 20 – 50 %, lyginant su PŪV teritoriją apimančių plotų dydžiu. Tiksliau tai bus numatyta rengiant telkinio naudojimo planą projektuojant durpių gavybos laukus. Atliekant PAV buvo siekiama įvertinti galimą kasybos poveikį didesnėje teritorijoje. Rengiant telkinio naudojimo planą taip pat bus įvertinta galimybė išteklių gavybos atsisakyti plotuose, kur pramoninis durpių klotas yra mažesnis nei 0,3 m ir kasyba nerentabili. Jokie nauji durpių gavybos laukai nebus įrengiami už PŪV teritorijos ribų.

PAV ataskaita buvo parengta pagal planuojamuose praplėsti Balošos durpių telkinio plotuose numatomą naudoti kasybos techniką, darbų apimtis, išvežimo kelius. Visi skaičiavimai atlikti remiantis mechanizmų našumo duomenimis, suvartojamu kuro kiekiu, atliekamomis gavybos darbų apimtimis.

Mechanizmų išmetamų dujų kiekis apskaičiuotas pagal faktiškai karjero teritorijoje per metus sunaudojamą kuro kiekį remiantis Aplinkos ministro 1998-07-13 įsakymu Nr. 125 patvirtinta metodika, atsižvelgus į kasybos technikos darbo laiką. Triukšmo lygio gesimas nuo karjere dirbančių mechanizmų apskaičiuotas pagal Lietuvos standartą LST ISO 9613-2:2004 en, kurį Lietuvos standartizacijos komitetas patvirtinimo būdu perėmė iš tarptautinio standartizacijos komiteto (ISO 9613-2:1996). Atviroje erdvėje sklindančio garso silpninimo sklaidos skaičiavimai grįsti visų oktavų garso svertiniais (ekvivalentiniais) dydžiais.

5. POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO NETECHNINIO POBŪDŽIO SANTRAUKA

Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas – išteklių gavybos praplėtimas į nenaudojamus Balošos durpių telkinio pakraščius (1.1 – 1.2 pav.). PŪV teritoriją sudaro 4 plotai (apie I-27,2, II-0,7, III-68, IV-14 ha) išsidėstę pačiuose telkinio pakraščiuose, kurie bendrai apima **apie 109,9 ha plotą**. Išteklių gavybą planuojama praplėsti į nenaudojamus kasybos sklypo pakraščius, nuo šiuo metu eksploatuojamų durpyno gavybos laukų. Durpių išteklių gavyba ir toliau būtų vykdoma tik PŪV organizatoriui Lietuvos geologijos tarnybos prie AM 2024-05-09 išduotu leidimu Nr. KN-24-9 suteikto kasybos sklypo kontūre (2 tekstinis priedas).

Balošos durpių telkinys detalai išžvalgytas dar 1955 m (2 tekstinis priedas). Pats durpynas pradėtas eksploatuoti prieš 5 dešimtmečius, tačiau gavybos laukai buvo įrengti tik centrinėje telkinio dalyje (1.1 – 1.2 pav.). Šiuo metu, siekiant kuo pilniau išeksploatuoti likusius telkinio išteklius, durpių gavybą numatoma vykdyti ir telkinio pakraščiuose, juos prijungiant prie esamų gavybos laukų ar suformuojant naujus laukus. Įsisavinat telkinio pakraščius toliau būtų naudojamosi ankstesniais metais sukurta durpių gavybos (sausinimo, priešgaisrine, transportavimo ir kt.) ir žaliavos perdirbimo infrastruktūra įrengta už telkinio ribos, esančioje gamybinėje aikštelėje. Tai leis PŪV organizatoriui racionaliai išeksploatuoti telkinyje esančius, likusius, nenaudojamus durpių išteklius, paliekant mažiau nuostolių pakraštiniuose plotuose.

PŪV teritorija yra išsidėsčiusi pietrytinėje Lietuvos Respublikos dalyje, Švenčionių rajono savivaldybės pietvakarinėje dalyje, už 1,9 km nuo Baltarusijos sienos, nuo Švenčionių rajono savivaldybės administracijos pastato nutolusi 31,8 km į pietvakarius, Magūnų seniūnijoje, Dalininkų kaime 1A (1.1 pav.). PŪV teritorijos centro koordinatės LKS-94 yra 6087313 m (X) ir 615482 m (Y).

Planuojami įsisavinti telkinio pakraščiai kaip ir šiuo metu eksploatuojamas durpynas patenka į kitos paskirties (*naudojimo būdas – naudingųjų iškasenų teritorijos*) žemės sklypą (kadastro Nr. 8654/0003:2) skirtą būtent naudingųjų iškasenų gavybai (3 – 4 tekstiniai priedai). Vykdamt durpių išteklių gavybą PŪV teritorijoje nebus pažeistos SŽNS.

PŪV teritorija yra išsidėsčiusi neurbanizuotoje, kaimiškoje, mišku apsuptoje vietovėje. Artimiausias gyvenamasis namas (adresu Švenčionių r. sav., Magūnų sen., Bendrovės k. 2) nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto yra nutolęs 565 m į vakarus, už 530 m pločio miško masyvo (1.2 pav.). Kitos gyvenamosios sodybos yra nutolusios dar didesniais atstumais. Daugiau PŪV teritorijos artimoje aplinkoje nėra gyvenamų sodybų ar planuojamų gyvenamųjų teritorijų (gyvenamosios paskirties žemės sklypų, ūkininko sodybų užstatymo zonų ir kt.). Informacija apie esamas ir planuojamas gyvenamąsias teritorijas pateikiama pagal tinklapių

Švenčionių rajono bendrajame plane numatytos urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos yra išsidėsčiusios palei Pabradės miestą už 900 m į šiaurę nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto ir palei Magūnų kaimą už 1,1 km į pietvakarius nuo PŪV teritorijos IV ploto (1.3 pav.).

PŪV teritorijoje ir jos artimoje aplinkoje nėra išsidėsčiusių visuomeninės paskirties objektų, rekreacinių teritorijų, lankytinų objektų ir kt. Pagal Švenčionių rajono BP pagrindinį brėžinį artimiausia žemės ūkio teritorija su ekstensyvia rekreacine funkcinė zona nuo artimiausio PŪV teritoriją sudarančio IV ploto yra nutolusi už 1,25 km į vakarus (1.3 pav.).

Švenčionių rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane visas 516,6 ha detaliai išžvalgytas Balošos durpių telkinys atspindėtas kaip esamas detalai išžvalgytas telkinys (1.3 pav.). Šiuo metu telkinyje vykdoma ir planuojama veikla yra numatyta rajono bendrojo plano sprendiniuose, o teritorijai numatytas N (Naudingųjų iškasenų teritorijos) žemės naudojimo būdas.

PŪV teritoriją sudarantys plotai ribojasi tik su miškų ūkio paskirties žemės sklypais arba miško žeme, esančia nesuformuotuose žemės sklypuose ir šiauriau praeinančiu vietinės reikšmės rajoniniu keliu. Dėl PŪV veiklos nebus pažeistos gretimos teritorijos. Gretimiams žemės sklypams ir aplinkinėms teritorijoms dėl PŪV nebus nustatyta jokių papildomų apribojimų. SAZ zona aplink karjerus nėra išskiriama.

PŪV teritorija nepatenka į Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane išskirtas vertingiausias ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealus ir vietoves. Artimiausias ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealas yra Asvejos ežerynas nuo PŪV teritorijos nutolęs 7,8 km į šiaurės vakarus (1.8 pav.). Tvarkymo plane nėra nustatytų jokių apribojimų naudingųjų išteklių gavybai PŪV teritorijoje. PŪV teritorija kaip ir šiuo metu eksploatuojamas durpynas remiantis vizualinės struktūros vertikaliosios ir horizontaliosios sąskaidos veiksniais priskirtas tipui – V₀H₁. Pagal vizualinės struktūros dominantiškumą PŪV teritorijoje esantis kraštovaizdis priskirtas b kategorijai, kur kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje raiškios tik horizontalios dominantės. Pagal skirstymą tai vienas iš mažiausiai vertingų kraštovaizdžio tipų Lietuvos Respublikoje. Tokiuose mažai vertinguose kraštovaizdžiuose naudingųjų iškasenų gavyba turi prioritetą. PŪV teritorijos artimoje aplinkoje nėra vertingiausių Lietuvos kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų. Artimiausia Asvejos ežero apžvalgos vieta prie Abejučių piliakalnio nuo PŪV teritorijos yra nutolusi 11,2 km į šiaurės vakarus.

PŪV teritorija kaip ir šiuo metu eksploatuojamas karjeras nepatenka į saugomas teritorijas (1.9 pav.). Kitapus vietinės reikšmės rajoninio kelio ir aukštos įtampos elektros linijos, už 30 m į šiaurę nuo PŪV teritorijos III ploto yra nutolęs Eituniškės telmologinis draustinis. Toliau, už 2,15 km į vakarus nuo PŪV teritorijos I ploto yra nutolęs Algirdėnų telmologinis draustinis.

Balošos durpių telkinio praplėtimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaita 95
Abiejuose telmologiniuose draustiniuose yra įsteigtos buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) Eituniškės pelkė ir Lygiaraistis (LTSVE0038) ir Algirdėnų pelkė (LTSVE0004). Artimiausias saugomas gamtos paveldo objektas yra Abejučių ąžuolas nutolęs 11,1 km į šiaurės vakarus. Kitos saugomos teritorijos ir gamtos paveldo objektai yra nutolę didesniais atstumais.

PŪV teritorijos paviršių sudaro ankstesniais metais pradėto eksploatuoti durpyno pakraščiai. Veikiant 5 dešimtmečius durpynui buvo nusiausinta natūrali aukštapelkė, o jos centrinėje dalyje įrengti durpių gavybos laukai (1.2 pav., 1 grafinis priedas). Nusiausinus aukštapelkę, jos pakraščiai, tame tarpe ir PŪV teritoriją sudarantys plotai, apaugo savaiminio išsivystymo medžiais ir krūmais.

Iš eksploatuojamo Balošos durpyno pietvakarinės dalies išteka ankstesniais metais vykdytų melioracijos darbų metu ištiesintos vagos Perčinos upelis (LR upių, ežerų ir tvenkinių kadastrė (UETK) Nr. 12010250) (1.10 pav., 2.1 pav.). Šiuo metu eksploatuojamo durpyno sausinimo sistema sudaro upelio aukštupį. Už 50 m į rytus prateka taip pat vykdoma melioracijos darbus ištiesintos vagos upelis kodiniu pavadinimu B – 2 (UETK Nr. 12010211) (2.2 pav.). Rytinė durpyno sausino sistemos dalis yra nuvesta į šį upelį (3 grafinis priedas). Pastarojo upelio vaga taip pat yra dirbtinai suformuota (iškasta) mineraliniame grunte už durpių telkinio ribos. Pietrytinėje durpių telkinio dalyje, už 55 m į rytus ir 55 m į pietus nuo PŪV teritorijos III ploto yra nutolęs Detelos (Bratišiaus) ežeras (UETK Nr. 12030010) (2.3 pav.). Šis ežeras telkšo giliausioje pelkės vietoje ir yra pilnai neužaugęs ankstesniais metais vykusių pelkėdaros procesų. Jokia ūkinė veikla įsisavinant PŪV teritorijoje esančius išteklius nebus vykdoma Perčinos, B – 2 upelių ir Detelos ežero pagal taisykles nustatytose 3 m pločio pakrantės apsaugos juostose. PŪV teritorija kaip ir šiuo metu veikiantis durpynas patenka į Perčinos ir B – 2 upelių 100 m pločio apsaugos zonas, kuriose naudingųjų iškasenų gavyba yra galima (draudžiama tik apsaugos juostose). Pagal taisykles Detelos ežero apsaugos zona yra sutapatinama su apsaugos juosta, kadangi ežeras yra išsidėstęs miško žemėje (1.7, 1.10 pav.) ir yra mažesnis nei 50 ha. PŪV teritorija ir veikiantis karjeras nepatenka į Detelos ežero apsaugos zoną.

Pagal Kultūros vertybių registre teikiamą informaciją PŪV teritorijoje kaip ir šiuo metu eksploatuojamame durpių telkinyje nėra žinoma jokių istorinių, kultūrinių arba archeologinių vertybių. Artimiausia saugoma kultūros vertybė yra Veblių, Andriukėnų kapinynas (Unikalus objekto kodas kultūros vertybių registre – 30969), nuo PŪV teritoriją sudarančio III ploto nutolęs 750 m į pietryčius (1.11 pav.). Toliau, už 2,25 km į šiaurės vakarus nuo PŪV teritoriją sudarančio I ploto yra nutolusi Kločiūnų senovės gyvenvietė (kodas 30769). Kitos saugomos kultūros vertybės nutolusios didesniais atstumais. PŪV teritorija nepatenka į aplink kultūros paveldo objektus nustatytas apsaugos zonas.

Durpės bus kasamos naudojant trupininį (šviesios/tamsios) ir gabalinį (tamsios) gavybos būdus. Per metus iš telkinio ir toliau planuojama iškasti apie 140 tūkst. m³ durpių išteklių. Įsisavinant telkinio pakraščius bendros gavybos apimtys nepadidės, kadangi kai kuriuose šiuo metu eksploatuojamuose gavybos laukų plotuose beveik nėra likusių durpių išteklių (1.12 pav., 1 grafinis priedas). Naujų pakraščiuose esančių plotų įsisavinimas įmonei leistų išlaikyti esamas gavybos apimtis. Visi ištekliai, esant vidutinėms metinėms gavybos apimtims telkinio plotuose bus iškasti apytiksliai per 15 – 20 metų. Tiksliau telkinio pakraščiuose esančių plotų eksploatacijos laikas bus apskaičiuotas rengiant telkinio naujų plotų naudojimo planą, kada bus įvertinti visi neišvengiamai susidarysiantys išteklių nuostoliai (pakraščio juostose ties grioviais, neparankiuose gavybai plotuose, dugne ir kt.).

Durpių karjeras per metus, priklausomai klimatinų sąlygų veikia apie 7 – 8 mėn. Pagal Lietuvos klimato sąlygas trupininį durpių įprastinis gavybos sezonas prasideda gegužės viduryje ir trunka iki rugpjūčio pabaigos. Tuo tarpu, gabaliniu būdu durpės kasamos gegužės – spalio mėn., apie 6 mėn. Nevykdant durpių išteklių gavybos darbų, likusį laiką pagrinde atliekami paruošiamieji ir einamieji periodiniai darbai (griovių gilinimas, gavybos laukų tvarkymas, remontas ir kt.). Karjeras pagrinde dirba darbo dienomis viena pamaina, o esant parankioms darbo sąlygoms vasaros laikotarpiu kiekvieną darbo dieną, dvejomis pamainomis. Karjero darbo laikas planuojamas tarp 7 – 18 val., o vasaros laikotarpiu esant palankioms darbo sąlygoms nuo 7 iki 22 val.

Sunkvežimiai išvežantys produkciją (supakuotas durpes, jų mišinius) iš gamybinės aikštelės judės tais pačiais išvežimo keliais kaip ir ankstesniais metais veikiant durpynui. Pradžioje sunkvežimiai iš gamybinės bazės išvažiuos tiesiai į Iv kategorijos rajoninį kelią su asfalto danga, iš kurio įvažiuos į aukštesnės kategorijos rajoninį kelią Pabradė – Prienai – Kiemeliškės Nr. 4404 (1.1 – 1.2 pav.). Visas produkcijos transportavimas vyks tik viešo naudojimo keliais, kuriuose nėra jokių apribojimų sunkiojo transporto judėjimui. Naujų išvežimo kelių nenumatoma įrengti įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius išteklius. Produkcijos išvežimui pilnai pakaks 2 – 3 sunkvežimių, kurie per pamainą vidutiniškai atliks apie 10 reisų. Įsisavinant telkinio pakraščiuose esančius išteklius nepadidės bendros metinės gavybos darbų apimtys. Dėl to atitinkamai nepadidės ir produkciją išvežančio transporto priemonių srautas. Karjero vidaus keliai bus įrengti pagal kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“ ūkių vidaus kelių IIIv kategorijos reikalavimus.

Kasant durpes nesusidarys jokių gamybos atliekų. Išrauti medžių arba iškasti iš durpių klando kelmai bus panaudoti kaip biokuras. Gamybinėje aikštelėje yra pastatytas buitinių atliekų konteineris, kurio turinys periodiškai išvežamas atliekas tvarkančios įmonės.

Vykdamas durpių išteklių gavybą PŪV teritoriją sudarančiuose plotuose oro taršos koncentracijos artimiausiose gyvenamosiose teritorijose neviršys ribinių verčių ir toliau išliks artimos foninėms reikšmės. Atlikti triukšmo sklaidos skaičiavimai taip pat rodo, kad karjere skleidžiamas triukšmas neviršys ribinių dydžių nustatytų higienos normoje ir nebus pavojingas gyventojų sveikatai.

Po PAV proceso, priėmus teigiamą sprendimą dėl PŪV teritorijoje (kasybos sklype) esančių likusių durpių išteklių naudojimo, bus rengiamas telkinio naudojimo planas apimantis planuojamus naudoti telkinio pakraščius ir šiuo metu eksploatuojamo durpyno teritoriją. Šiame specialiajame teritorijų planavimo dokumente, bus suprojektuota išteklių kasyba visame telkinyje, sudaryti įsisavinimo kalendoriniai planai, numatyti iškasto karjero rekultivavimo sprendiniai ir kt. Tik patvirtinus telkinio naudojimo planą galės būti vykdoma išteklių gavyba planuojamuose įsisavinti telkinio pakraščiuose.

L I T E R A T Ū R O S S A R A Š A S

1. LR Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas 1996 m. rugpjūčio 15 d. Nr. I-1495.
2. LR Aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. D1-885 „Dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
3. Statistikos departamento prie LR Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. DĮ-226 „Dėl ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“.
4. LR Aplinkos ministerija. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo vadovas. Vilnius, 2009. 21-22 p.
5. LR Aplinkos ministro 2007 m. vasario 14 d. įsakymas Nr. D1-96 „Dėl gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“.
6. LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas 2019 m. birželio 6 d. Nr. XIII-2166.
7. LR Žemės gelmių įstatymas 1995 m. liepos 5 d. Nr. I-1034.
8. LR Miškų įstatymas 1994 m. lapkričio 22 d. Nr. I-671.
9. LR Aplinkos ministro 2015 m. spalio 2 d. įsakymas Nr. D1-703 „Dėl nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano patvirtinimo“.
10. LR Aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 540 „Dėl paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
11. LR Aplinkos ministro 2000 m. kovo 8 d. įsakymas Nr. 89 „Dėl Aplinkos apsaugos normatyvinių dokumentų LAND 14–2015 ir LAND 15–2015 patvirtinimo“.
12. LR Aplinkos ministro 1998 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. 125 „Dėl teršiančių medžiagų, išmetamų į atmosferą iš mašinų su vidaus degimo varikliais, vertinimo metodikos patvirtinimo“.
13. UAB „Infraplanas“. Vizualinės taršos gamtiniam kraštovaizdžio kompleksams ir objektams nustatymo metodika. 2015.
14. LR Želdynų įstatymas 2007 m. birželio 28 d. Nr. X-1241.
15. LR Aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. D1-79 „Dėl miško kirtimo taisyklių patvirtinimo“..
16. LRV 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimas Nr. 1131 „Dėl miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašo patvirtinimo“.
17. LR Kultūros ministro 2011 m. rugpjūčio 16 d. įsakymas Nr. ĮV-538 „Dėl paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“ patvirtinimo.
18. LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas 1994 m. gruodžio 22 d. Nr. I-733.

19. LR SAM 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymas Nr. V-586 „Dėl sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“.
20. Gyventojai gyvenamosiose vietovėse: Lietuvos Respublikos 2021 metų gyventojų surašymo rezultatai. Vilnius: Statistikos departamentas, 2022.
21. Lietuvos Statistikos departamentas, 2011. Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo rezultatai, Vilnius: Statistikos departamentas, 2011.
22. Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos Higienos instituto sveikatos informacijos centras. Periodinis metinis leidinys „Lietuvos gyventojų sveikata ir sveikatos priežiūros įstaigų veikla“ 2020 – 2025 m, Vilnius.
23. Akustika. Atviroje erdvėje sklindančio garso silpninimas. 2 naujas plotas. bendrasis skaičiavimo metodas (tapatusis 9613-2:1996)// LST ISO 9613-2:2004.
24. Department for environment, food and rural affairs, 2005. Update of noise database for prediction of noise on construction and open sites.
25. Department for environment, food and rural affairs, 2006. Update of noise database for prediction of noise on construction and open sites. Phase 3: Noise measurement data for construction plant used on quarries.
26. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus 2011 m. birželio 2 d. įsakymas Nr. 1-189 „Dėl galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės atlikimo rekomendacijų patvirtinimo“.
27. LRV 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimas Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“.
28. LR krizių valdymo ir civilinės saugos 1998 m. gruodžio 15 d. įstatymas Nr. VIII-971.
29. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus 2005 m. vasario 18 d. įsakymas Nr. 64 „Dėl bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių patvirtinimo“.